

Luonnos 15.11.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolakia, korkotulon lähdeverosta annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia, tulotietojärjestelmästä annettua lakia, ennakoperintälakia, oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia, veronkantolakia ja Verohallinnosta annettua lakia.

Tuloverolaista ehdotetaan kumottavaksi vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen, pitkäaikaissäätämissopimuksen ja kollektiivisesti järjestetyn lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuutta koskevat säännökset. Samassa yhteydessä tehdään vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden poistamiseen liittyviä teknisiä muutoksia korkotulon lähdeverosta annettuun lakiin, verotusmenettelystä annettuun lakiin ja tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että verotusmenettelystä annetun lain mukainen tiedonantovelvollisuus sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain mukainen tulorekisteri-ilmoitusten antamisvelvollisuus laajennetaan koskemaan suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun henkilön saamaa tuloa ja muita työskentelyyn liittyviä tietoja. Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetussa laissa säädetty velvoite hakea ennakonkantoa ehdotetaan laajennettavaksi edellä mainitun työntekijän saamaan palkkaan.

Ennakoperintälakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ennakoperintärekisteriin voisi rekisteröityä myös sellainen rajoitetusti verovelvollinen, jonka asuinpaikka on Euroopan talousalueella.

Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ennakonpidätyksen toimittamisen laiminlyönnin johdosta ennakonpidätys määrätään suorituksen maksajalle kaavamaisesti 40 prosentin suuruisena, ellei kysymys ole sellaisesta suorituksesta, jolle on säädetty tai määrätty muun suuruinen pidätysprosentti.

Veronkantolain säännös palautusten säilyttämisestä ehdotetaan kumottavaksi.

Verohallinnosta annettuun lakiin lisätään säännös, joka mahdollistaa vuokratyövoiman käytön verotuksen avustavissa tehtävissä ja Verohallinnon avustavissa puhelinpalvelutehtävissä.

Tuloverolain, korkotulon lähdeverosta annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muutokset, jotka liittyvät vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäätämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistoon, on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2027 toimitettavassa verotuksessa.

Verotusmenettelystä annetun lain, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muutokset, jotka koskevat suomalaisella aluksella työskentelevän vuokratun henkilöstön saaman tulon verotusta, sekä ennakoperintälakia koskeva muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Verohallinnosta annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2025. Veronkantolain muutos ehdotetaan tulevaksi voimaan 22.4.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	6
1 Asian tausta ja valmistelu	6
1.1 Tausta	6
1.2 Valmistelu	6
2 Nykytila ja sen arviointi.....	6
2.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen verokohtelu.....	6
2.1.1 Yleistä	6
2.1.2 Maksujen vähennyskelpoisuus.....	7
2.1.3 Eläkkeen ja suorituksen verotus	9
2.1.4 Työntekijän maksamien kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuus	10
2.1.5 Erityinen alijäämähyvitys.....	10
2.1.6 Nykytilan arviointi	11
2.1.6.1 Yksityishenkilöiden ottamat vapaaehtoiset yksilölliset eläkevakuutukset.....	11
2.1.6.2 Verovelvollisen suorittamat kollektiivisen lisäeläketurvan maksut	13
2.2 Kansainvälisessä liikenteessä työskentelevien vuokratyöntekijöiden verotus	13
2.2.1 Kansainvälisessä liikenteessä työskentelevien vuokratyöntekijöiden tuloverotus ja ennakkoperintä	13
2.2.2 Ulkomaisen yrityksen työnantajavelvoitteet	14
2.2.2.1 Palkkatietoilmoitus ja vuokratyön aloittamisilmoitus	14
2.2.2.2 Työn teettäjän ilmoitus.....	15
2.2.3 Nykytilan arviointi	15
2.3 Rajoitetusti verovelvollisen rekisteröityminen ennakkoperintärekisteriin.....	15
2.4 Ennakonpidätyksen määrääminen.....	16
2.4.1 Ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus.....	16
2.4.2 Ennakonpidätyksen laiminlyönnin seuraamukset	17
2.4.3 Ennakonpidätyksen määräämisen säädöstausta	17
2.4.4 Ennakonpidätyksen määräämistä suorituksen maksajalle koskeva oikeuskäytäntö	18
2.4.5 Ennakonpidätyksen määräämismenettely	19
2.4.6 Tilastotietoja ennakonpidätysten määräämisestä	19
2.4.7 Maksuvelvollisuuden poistaminen.....	22
2.4.8 Nykytilan arviointi	22
2.5 Veronpalautusten säilyttäminen	23
2.6 Vuokratyövoiman käyttö Verohallinnon avustavissa tehtävissä.....	25
2.6.1 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle.....	25
2.6.2 Kokeilu vuokratyövoiman käytöstä verotuksen avustavassa puhelinpalvelutehtävässä	26
2.6.3 Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös kanteluun Verohallinnon vuokratyövoiman käytöstä	26
2.6.4 Nykytilan arviointi	27
3 Tavoitteet	28
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	29

4.1 Keskeiset ehdotukset.....	29
4.1.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen.....	29
4.1.2 Vuokratyö kansainvälisessä liikenteessä.....	31
4.1.3 Rajoitetusti verovelvollisen rekisteröityminen ennakkoperintärekisteriin	31
4.1.4 Ennakonpidätyksen määrääminen suorituksen maksajalle	31
4.1.5 Palautusten säilyttämisestä luopuminen.....	31
4.1.6 Vuokratyövoiman käytön mahdollistaminen Verohallinnon avustavissa puhelinpalvelutehtävissä	32
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	33
4.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen	33
4.2.1.1 Yleistä vaikutusten arvioinnista	33
4.2.1.2 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen.....	34
4.2.1.3 Vuokratyö kansainvälisessä liikenteessä.....	35
4.2.2 Vaikutukset verovelvollisille	35
4.2.2.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen.....	35
4.2.2.2 Ennakonpidätyksen määrääminen suorituksen maksajalle	41
4.2.2.3 Palautusten säilyttämisestä luopuminen.....	42
4.2.3 Vaikutukset yrityksiin	42
4.2.3.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen.....	42
4.2.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	44
4.2.4.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen ja vuokratyö kansainvälisessä liikenteessä	44
4.2.4.2 Rajoitetusti verovelvollisen rekisteröityminen ennakkoperintärekisteriin	44
4.2.4.3 Ennakonpidätyksen määrääminen suorituksen maksajalle	44
4.2.4.4 Palautusten säilyttämisestä luopuminen.....	44
5 Lausuntopalaute.....	45
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	45
6.1 Tuloverolaki	45
6.2 Laki korkotulon lähdeverosta.....	49
6.3 Laki verotusmenettelystä	49
6.4 Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta	50
6.5 Laki tulotietojärjestelmästä	50
6.6 Ennakkoperintälaki	50
6.7 Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä.....	50
6.8 Veronkantolaki.....	51
6.9 Laki Verohallinnosta.....	52
7 Voimaantulo	53
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	54
8.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen verotuen poistaminen.....	54

8.1.1 Omaisuuden suojaa ja perusteltujen odotusten suojaa koskeva perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö.....	54
8.1.2 Vakuutusmaksujen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poisto omaisuuden suojan näkökulmasta.....	54
8.1.2.1 Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 21/2004 vp.....	54
8.1.2.2 Ehdotettavien muutosten arviointi omaisuuden suojan näkökulmasta.....	55
8.2 Vuokratyövoiman käyttö Verohallinnon avustavassa puhelinpalvelussa	57
8.3 Lopuksi.....	59
LAKIEHDÖTUKSET	60
1. Laki tuloverolain muuttamisesta	60
2. Laki korkotulon lähdeverosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	64
3. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta	65
4. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 16 a §:n muuttamisesta.....	67
5. Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	68
6. Laki ennakkoperintälain 25 §:n muuttamisesta.....	69
7. Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 51 §:n muuttamisesta	70
8. Laki veronkantolain muuttamisesta	71
9. Laki Verohallinnosta annetun lain muuttamisesta	72
LIITE	73
RINNAKKAISTEKSTIT	73
1. Laki tuloverolain muuttamisesta	73
2. Laki korkotulon lähdeverosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	84
3. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta	85
4. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 16 a §:n muuttamisesta.....	88
5. Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	89
6. Laki ennakkoperintälain 25 §:n muuttamisesta.....	91
7. Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 51 §:n muuttamisesta	92
8. Laki veronkantolain muuttamisesta	93
9. Laki Verohallinnosta annetun lain muuttamisesta	95

PERUSTELUT

Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomen julkinen talous on heikentynyt eivätkä pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa jo päätetyt sopeutustoimet riitä varmistamaan julkisen talouden velkasuhteen vakauttamista vuoteen 2027 mennessä. Tämän johdosta hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä lisätoimista, joilla parannetaan julkisen talouden kestävyyttä ja luodaan edellytykset velkaantumisen kasvun taittamiseen. Hallituksen päättämästä uudesta julkista taloutta vahvistavasta toimenpidekokonaisuudesta säästöjen osuus on noin 1,6 miljardia euroa vuoden 2028 tasolla. Julkisen talouden vakavan tilanteen vuoksi hallitus päätti myös julkista taloutta vahvistavista verotoimista. Uusien verotoimien vaikutus julkiseen talouteen on 1,4 miljardia euroa. Osana tätä kokonaisuutta hallitus päätti, että vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuki poistetaan vuoden 2027 alusta lähtien.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti hallitus sujuvoittaa veronkantoa, parantaa verotuksen ennakoitavuutta sekä jatkaa veronkannon digitalisoitumista. Veronkantomennettelyä uudistetaan hallituskauden aikana verojen maksamisen helpottamiseksi sekä maksujen ja palautusten käytön selkeyttämiseksi. Palautusten säilyttämisestä luopuminen olisi verojen maksamista koskevien uudistusten esivaihe, jossa yhtenäistettäisiin palautusten maksamista koskevia menettelyitä. Muista hallitusohjelmakirjausta toteuttavista veronkannon uudistuksista annettaisiin erillinen esitys myöhemmin. Muutosten vaiheittaisella toteuttamisella turvattaisiin niiden toimeenpano Verohallinnossa.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2024:36 oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 51 §:n tulkinnasta muutti ennakonpidätysten määräämistä suorituksen maksajalle koskevan vakiintuneen verotuskäytännön, jonka mukaan ennakonpidätys määrätään ennakonpidätyksen suorittamisen laiminlyöneelle suorituksen maksajalle 40 prosentin suuruisena. Ratkaisun myötä arvioitavaksi tuli tarve muuttaa säännöksen sanamuotoa vastaamaan sen alkuperäistä tarkoitusta ja ratkaisua edeltänyttä verotuskäytäntöä.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä Verohallinnon kanssa. Hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla osoitteessa <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM083:00/2024>.

Nykytila ja sen arviointi

1.3 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen verokohtelu

1.3.1 Yleistä

Vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissäästämissopimusten verotukseen kohdistuu verotuki. Verovelvollisen oman tai tämän puolison vakuutusmaksut ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut ovat tuloverolain (1535/1992) 54 d §:n mukaisesti vähennyskelpoisia pääomatulosta tai pääomatuloverokantaa vastaava osa maksuista vähennetään ansiotulosta menevästä verosta alijäämähyvityksenä. Aikanaan maksettava eläke verotetaan 34 a §:n mukaisesti pääomatulona.

Verotukielementti on seurausta säästöaikaisen tuoton verovapaudesta. Kyse on eläkesäästämisen verotuksessa kansainvälisesti yleisesti sovelletusta niin sanotusta EET-periaatteesta (exemption, exemption, taxation), jossa säästäjä maksaa vakuutusmaksun vähennysoikeuden johdosta verottamattomista varoistaan, säästöaikaista tuottoa ei veroteta ja eläke on veronalaista tuloa. Eläkkeen nostovaiheessa jäljelle jää verotuki, joka muodostuu eläkesäästäjän omista varoistaan tekemän sijoituksen tuoton verovapaudesta.

Vapaaehtoisten yksilölliset eläkkeet kuuluivat aiemmin ansiotuloverotuksen piiriin. Vuoden 2005 alusta voimaan tulleen uudistuksen (hallituksen esitys HE 80/2004 vp) myötä luonnollisen henkilön ottamat vakuutukset siirtyivät pääomatuloverotuksen piiriin. Verotustavan muutoksen taustalla oli yhtäältä tavoiteltu neutraliteetti muihin säästämistuotteisiin verrattuna ja toisaalta se, että ansiotuloverotuksen piiriin kuuluvassa säästämässä lopputulos vaihteli perusteettomasti säästäjän säästämisaajan ja eläkeajan marginaaliveroasteista riippuen.

Uudistuksen voimaantuloon liittyvien siirtymäsäännösten mukaisesti ennen hallituksen esityksen HE 80/2004 vp antamisajankohtaa otettujen vakuutusten osalta eläkesäästö jaetaan ansiotulona verotettavaan osaan ja pääomatulona verotettavaan osaan sen perusteella, milloin vastaava maksu on vähennetty.

Vuoden 2010 alusta vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvaan eläkesäästämiseen sovellettava verokohtelu laajennettiin koskemaan sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetun lain (1183/2009) mukaiseen säästämissopimukseen perustuvaa säästämistä.

Säännöksiä vakuutusmaksujen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksistä on muutettu vuosien mittaan useampaan kertaan. Esimerkiksi eläkkeen tai suorituksen nostamisen ikärajoja on nostettu ja nostoaikaa koskevia aikarajoja on pidennetty. Vapaaehtoisen eläkesäästämisen ja pitkäaikaissäästämisen uudistuksiin liittyvien eläkeiän korottamisen tavoitteina on ollut tukea eläke- ja työvoimapolitiittisia tavoitteita. Ennen aikaista eläkkeelle siirtymistä ei ole pidetty perusteltuna suosia verokannustimilla.

1.3.2 Maksujen vähennyskelpoisuus

Vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten sekä pitkäaikaissäästämissopimusten maksujen vähennyskelpoisuudesta säädetään tuloverolain 54 d §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää 34 a §:ssä tarkoitettua oman eläkevakuutuksensa ja pitkäaikaissäästämissopimuksensa maksuja yhteensä 5 000 euroa vuodessa. Vähennyskelpoinen enimmäismäärä on kuitenkin 2 500 euroa, jos verovelvollisen työnantaja on verovuonna maksanut verovelvolliselle ottamansa vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja. Maksuja voidaan vähentää aikaisintaan siltä verovuodelta, jonka aikana vakuutettu tai varoihin oikeutettu täyttää 18 vuotta, ja viimeistään siltä vuodelta, jonka aikana eläkettä tai muuta suoritusta on alettu maksaa. Vähennysoikeus koskee vakuutusta, jonka on ottanut verovelvollinen tai hänen puolisonsa ja jossa verovelvollinen on vakuutettuna, sekä pitkäaikaissäästämissopimusta, jonka on tehnyt verovelvollinen tai hänen puolisonsa ja jossa verovelvollinen on sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetussa laissa tarkoitettu varoihin oikeutettu.

Vakuutusmaksujen ja pitkäaikaissäästämissopimusten maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksistä on säädetty 54 d §:n 2-9 momenteissa. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että sopimuksen mukaan vakuutusta ei voida takaisinostaa eikä säästömäärää nostaa 2 kohdassa mainittua ajankohtaa aiemmin muilla vakuutetun tai pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaan varoihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla kuin näiden vähintään vuoden kestäneen työttömyyden tai pysyvän työkyvyttömyyden tai osatyöttömyyden, puolison kuoleman tai avioeron perusteella.

Lisäksi mainitun momentin 2 kohdassa edellytetään, että vanhuuseläkettä aletaan maksaa vakuutetulle tai pitkäaikaissästämissopimukseen perustuvia suorituksia varoihin oikeutetulle aikaisintaan hänen saavutettuaan syntymävuotensa ja sopimuksen tekoajan perusteella alla olevan taulukon mukaan määräytyvän iän:

a) sopimus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 2013	
syntymävuosi	eläkeikä, vuotta
1957 tai aiemmin	63
1958—1961	64
1962—1972	65
1973—1984	66
1985—1997	67
1998 tai myöhemmin	68
b) sopimus on tehty 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen	
syntymävuosi	eläkeikä, vuotta
1957 tai aiemmin	68
1958—1961	69
1962 tai myöhemmin	70

Tuloverolain 54 d §:n 4 momentin mukaan maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että sopimuksen mukaan eläke tai muu suoritus maksetaan muissa kuin 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin määräajoin varoihin oikeutetun tai edunsaajan jäljellä olevan eliniän aikana tai vähintään 10 vuoden aikana siten, että kunakin vuonna suoritetaan enintään se osa jäljellä olevasta säästö määräst, joka saadaan jakamalla jäljellä oleva säästö määrä jäljellä olevien maksuvuosien lukumäärällä; kalenterivuoden aikana eläkettä tai muuta suoritusta voidaan kuitenkin jäljellä olevasta säästö määräst riippumatta maksaa aina 2 000 euroon asti. Lisäksi vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että sopimukseen perustuvaa oikeutta ei saa luovuttaa eikä pantata.

Mainitun pykälän 7 momentin mukaan vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, että vakuutuslaitos, talletuspankki, rahastoyhtiö tai sijoituspalveluyritys on 1 momentissa tarkoitettussa sopimuksessa sitoutunut antamaan Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset Verohallinnon määräämät tiedot Verohallinnon määräämällä tavalla. Pykälän 9 momentissa puolestaan säädetään, että vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksut ovat vähennyskelpoisia vain, jos vakuutus on otettu Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuvasta tai siellä kiinteästä toimipaikasta toimivasta vakuutuslaitoksesta. Pitkäaikaissästämissopimuksen maksut ovat vähennyskelpoisia vain, jos sopimus on tehty Suomessa asuvan tai täällä kiinteästä toimipaikasta toimivan palveluntarjoajan kanssa. Lukuun ottamatta henkilöä, joka on ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen Suomeen muuttamista edeltäneiden viiden vuoden aikana, ulkomailta Suomeen muuttaneen henkilön maksamat vakuutuksen maksut ovat kuitenkin 1–8 momentin mukaisesti vähennyskelpoisia hänen verotuksessaan muuttovuodelta ja kolmelta sitä seuraavalta vuodelta, jos maksut perustuvat vakuutukseen, joka on otettu vähintään yhtä vuotta ennen henkilön Suomeen muuttamista.

1.3.3 Eläkkeen ja suorituksen verotus

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen perusteella maksettu eläke ja pitkäaikaissästämissopimuksen perusteella maksettu suoritus verotetaan eläkkeen ja suorituksen saajan pääomatulona. Tuloverolain 34 a §:n 1 momentin mukaan luonnollisen henkilön ottamaan vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke ja muu vakuutusasuutus sekä takaisinoston perusteella saatu määrä, samoin kuin 54 d §:ssä tarkoitettu sidotusta pitkäaikaissästämisestä annetussa laissa (1183/2009) tarkoitettuun sopimukseen (pitkäaikaissästämissopimus) perustuva suoritus (jäljempänä *ps-suoritus*) on veronalaista pääomatuloa.

Ennen vuoden 2005 lakimuutosta ansiotulosta vähennettyjen maksujen perusteella maksetut eläkkeet verotetaan lakimuutosta koskevan siirtymäsäännöksen perusteella kuitenkin ansiotulona. Lain 772/2004 voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaan viimeistään 5.5.2004 otetun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen perusteella maksettava eläke ja muu vakuutusasuutus on veronalaista ansiotuloa siltä osin kuin eläke tai muu vakuutusasuutus maksetaan ennen lain voimaantuloa tai verovuonna 2005 maksetuista maksuista kertyneestä vakuutussäästöistä ja sille vakuutusajana kertyneestä tuotosta.

Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke tai pitkäaikaissästämissopimukseen perustuva suoritus verotetaan tietyissä tilanteissa korotettuna. Tuloverolain 34 a §:n 2 momentin mukaan eläke tai suoritus luetaan saajan pääomatuloksi 20 prosentilla korotettuna, jos eläkkeen tai suorituksen saajana on muu kuin vakuutettu tai säästäjä taikka heidän puolisonsa tai perhe-eläkkeen saajana on muu kuin vakuutettuun 34 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa suhteessa oleva. Korotusta ei kuitenkaan määrätä siltä osin kuin osoitetaan, että maksuja ei ole vähennetty Suomen verotuksessa.

Myös tuloverolain 34 b §:ssä säädetään tilanteista, joissa eläke tai suoritus verotetaan korotettuna. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan maksettu määrä luetaan pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna, jos vakuutukseen perustuva eläke tai pitkäaikaissästämissopimukseen perustuva suoritus maksetaan lyhyemmässä ajassa kuin 10 vuodessa tai lyhyemmässä kuin 54 d §:n 4 momentin 1 kohdan mukaisessa ajassa taikka jos eläke tai suoritus maksetaan 54 d §:n 2 momentin vastaisesti. Korotusta ei kuitenkaan määrätä siltä osin kuin verovelvollinen osoittaa, että maksuja ei ole vähennetty Suomen verotuksessa.

Pykälän 3 momentin mukaan lainana, luovutushintana tai muutoin saatu määrä puolestaan luetaan vakuutetun, säästäjän tai varoihin oikeutetun pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna, jos oikeus eläkkeeseen, suoritukseen tai säästövaroihin luovutetaan tai pantataan 54 d §:n 4 momentin 2 kohdan vastaisesti. Eläkettä tai suoritusta myöhemmin nostettaessa veronalaisesta määrästä vähennetään aiemmin tuloksi luettu määrä, ei kuitenkaan korotuksen osuutta.

Pykälän 5 ja 6 momentissa säädetään mahdollisuudesta siirtää säästövarat toiselle vakuutusenantajalle tai palveluntarjoajalle. Pykälän 5 momentin mukaan eläkettä tai suoritusta ei katsota saaduksi, jos vakuutusenantaja tai säästäjä irtisanoo sopimuksen ja tekee uuden 54 d §:ssä säädetty edellytykset täyttävän sopimuksen 54 d §:n 9 momentissa tarkoitettua vakuutusenantajan tai palveluntarjoajan kanssa. Edellytyksenä on, että kertyneet säästövarat siirretään suoraan uuden sopimuksen osapuolena olevalle edellä tarkoitettulle palveluntarjoajalle tai vakuutusenantajalle. Pykälän 6 momentin mukaan säästövarat katsotaan siirretyksi 5 momentissa tarkoitettulla tavalla suoraan uudelle palveluntarjoajalle tai vakuutusenantajalle myös silloin, kun säästövaroista on siirron yhteydessä toimitettu ennakonpidätys, jos Verohallinto, sen jälkeen kun verovelvollinen on esittänyt selvityksen siitä, että säästövaroja ei tule 6 momentin mukaisesti lukea veronalaiseksi tuloksi, palauttaa pidätetyn määrän uudelle palveluntarjoajalle tai vakuutusenantajalle.

Pykälän 7 momentin mukaan säästövarojen siirtohetken arvo luetaan vakuutusentottajan tai säästäjän pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna, jos säästövarat siirretään muulle kuin 5 momentissa tarkoitettulle vakuutusentantajalle tai palveluntarjoajalle tai uusi sopimus ei täytä 54 d §:ssä säädettyjä edellytyksiä. Eläkettä tai etuutta myöhemmin nostettaessa veronalaisesta määrästä vähennetään aiemmin tuloksi luettu määrä, ei kuitenkaan korotuksen osuutta. Mitä 7 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti, jos säästövarat siirretään Euroopan talousalueen toisessa jäsenvaltiossa olevaan vakuutuslaitokseen, ja on ilmeistä, että toimenpiteeseen on ryhdytty eläkkeestä suoritettavasta verosta välttämiseksi. Sama koskee säästövarojen siirtämistä toisessa jäsenvaltiossa olevalta vakuutuslaitokselta kolmannessa jäsenvaltiossa asuvaan vakuutuslaitokseen.

1.3.4 Työntekijän maksamien kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuus

Työntekijän maksamien kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuudesta säädetään tuloverolain 96 a §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan eläkesäätiössä, eläkekassassa tai vakuutusyhtiössä kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta suorittamiensa maksuja 5 prosenttia eläketurvan järjestäneen työnantajan verovelvolliselle verovuonna maksaman palkan määrästä, kuitenkin enintään 5 000 euroa vuodessa. Maksut eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ylittää työnantajan lisäeläketurvasta maksaman määrän. Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, että eläkettä aletaan vanhuuseläkkeenä maksaa aikaisintaan vakuutetun täytettyä 54 d §:n 2 momentin 2 kohdan b alakohdassa säädetyn iän.

Pykälän 2 momentissa on määritelty, mitä kollektiivisella lisäeläketurvalla säännöksessä tarkoitetaan. Kollektiivisella lisäeläketurvalla tarkoitetaan työnantajan työntekijöistä koostuvalle henkilöpiirille järjestämää vapaaehtoista lisäeläketurvaa, jonka henkilöpiiri on määritelty ryhmittäin työalan tai muun siihen verrattavan perusteen mukaan siten, ettei se tosiasiallisesti kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määrättyihin henkilöihin. Kollektiivisena lisäeläketurvana ei pidetä järjestelyä, joka on tarkoitettu koskemaan vain yhtä työnantajan palveluksessa olevaa henkilöä kerrallaan.

Tuloverolain 96 a §:n 1 momentissa säädetty vähennyskelpoisten maksujen määrät ovat pysyneet samoina pykälän säätämisestä vuodesta 2004 alkaen. Eläkkeen maksamisen ikäraja sen sijaan on nostettu vuosina 2013 ja 2017 samalla, kun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olevia eläkkeen nostamisen ikärajoja nostettu. Siirtymäsäännösten nojalla eläkeikä määräytyy kuitenkin sen mukaan, mitä ikäraja on sovellettu silloin, kun verovelvollinen on tullut vakuutuksen piiriin.

Työnantajan maksamat kollektiivisen lisäeläketurvan kuten esimerkiksi ryhmäeläkevakuutuksen maksut ovat pääsääntöisesti työntekijälle verovapaa etu, jos yllä mainitut edellytykset vakuutuksen kollektiivisuudelle täyttyvät. Vakuutuksen tuotto kertyy säästämisaikana verovapaasti. Aikanaan vakuutetulle vakuutuksesta maksettava lisäeläke verotetaan hänen ansiotulonaan. Tuloverolain 54 d §:n 2 momentin 2 kohdan b alakohdan mukaiset eläkeikä koskevat ikärajoja ei kuitenkaan sovelleta kollektiiviseen eläkevakuutukseen, jos pelkästään työnantaja on maksanut vakuutuksen maksuja. Eläkkeen maksaminen voi tällöin alkaa aikaisemmin kuin siinä tapauksessa, että myös työntekijä on itse maksanut kollektiivisen eläkevakuutuksen maksuja.

1.3.5 Erityinen alijäämähyvitys

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaisäästämissopimuksen maksut vähennetään pääomatulosta tulohankkimismenojen, pääomatuloista vähennettävien tuloverolain

59 §:n mukaisten tappioiden ja korkomenojen jälkeen. Siltä osin kuin pääomatulot eivät riitä maksujen vähentämiseen, huomioidaan vähentämättä jäänyt osa niin sanottuna erityisenä alijäämähyvityksenä. Erityisestä alijäämähyvityksestä säädetään tuloverolain 131 a §:ssä. Lisäksi erityisen alijäämähyvityksen vähentämisjärjestyksestä säädetään tuloverolain 132 §:n 2 momentissa, erityisen alijäämähyvityksen vähentämisestä eri veroista 133 §:n 2 momentissa ja erityisen alijäämähyvityksen siirtämisestä puolisolle tuloverolain 134 §:n 2 momentissa.

1.3.6 Nykytilan arviointi

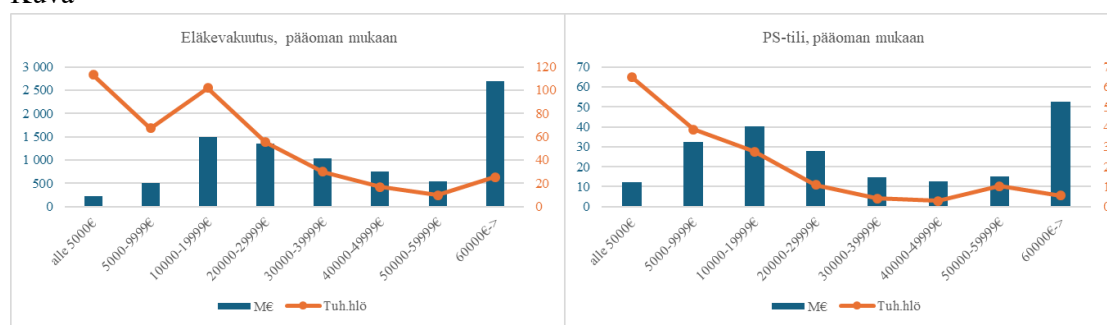
1.3.6.1 Yksityishenkilöiden ottamat vapaaehtoiset yksilölliset eläkevakuutukset

Vapaaehtoisen eläkesäästämisen eläkeiän korottamiset ja eläkkeen maksu-aikaan tehdyt pidentykset ovat käytännössä lopettaneet uusien eläkesäästäjien kiinnostuksen vapaaehtoisii yksilöllisiin eläkevakuutuksiin ja pitkäaikaissäästämissopimuksiin. Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissäästämissopimukseen liittyvästä verotuesta huolimatta eläkesäästäjät ovat päätyneet eri säästämismuotojen etuja ja haittoja punnitessaan säästämiseen muussa muodossa, joka sallii säästövarojen nostamisen joustavasti elämäntilanteiden muuttuessa.

Vuoden 2013 alusta voimaan tulleen muutoksen jälkeen vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissäästämissopimusten maksujen vähennyskelpoisuus edellytti, että eläkettä tai ps-suoritusta saisi nostaa aikaisintaan siinä vaiheessa, kun vakuutettu tai ps-suoritukseen oikeutettu saavuttaa työntekijän eläkelain (395/2006) mukaiseen lykättyyn vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän. Käytännössä tämä tarkoitti, että eläkkeen tai ps-suorituksen maksamisen alkamisen alaikäraja nousi 63 vuodesta 68 vuoteen. Eläkevakuutusten uusmyyntiä koskevista tiedoista on havaittavissa, että vuoden 2013 lakimuutoksen myötä vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissäästämissopimusten suosio romahti pysyvästi.

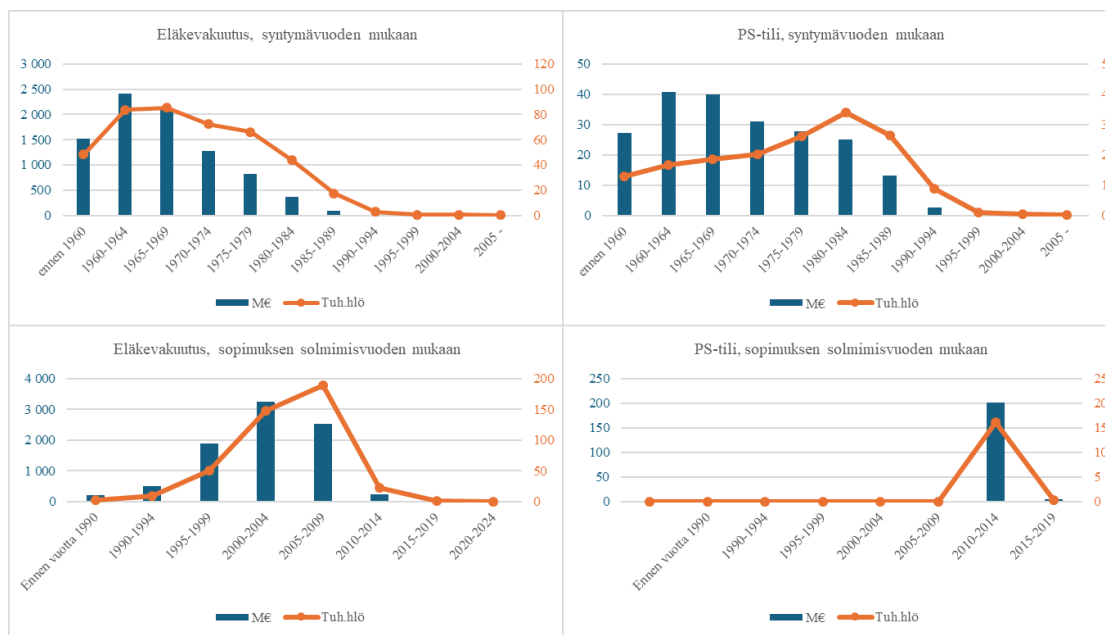
Finanssiala ry:ltä saatujen tietojen mukaan kesällä 2024 yksityishenkilöiden ottamia vapaaehtoisia yksilöllisiä eläkevakuutuksia oli noin 420 000 vakuutetulla. Yksityishenkilöiden ottamissa vapaaehtoisissa eläkevakuutuksissa olevan säästö-pääoman yhteismäärä on noin 8,6 miljardia euroa. Pitkäaikaissäästämissopimuksia oli noin 16 500 henkilöllä. Sopimuksissa olevan säästö-pääoman yhteismäärä oli noin 208 miljoonaa euroa.

Kuva

Lukumääräisesti valtaosa eli noin 95 prosenttia voimassa olevista vakuutus-sopimuksista on solmittu ennen vuotta 2010. Ennen vuotta 2010 solmittujen sopimusten osuus säästö-määrän perusteella puolestaan on noin 97 prosenttia. Vakuutetuista noin 31 prosenttia on syntynyt vuonna 1964 tai aikaisemmin. Säästö-pääomasta nämä vakuutukset muodostavat noin 46 prosenttia.

Nämä vakuutetut saavuttavat eläkkeen nostamiseen oikeuttavan iän seuraavan viiden vuoden aikana eli vuoteen 2029 mennessä.¹ Vuonna 1980 tai sen jälkeen syntyneillä vakuutetuilla eläkkeen nostoiäkään on vähintään 20 vuotta. Tällaisia vakuutettuja on noin 65 000 henkilöä, joiden osuus kaikista vakuutetuista on noin 15 prosenttia. Säästöpääomaa näillä vakuutetuilla on yhteensä noin, 468 miljoonaa euroa, joka on noin 5 prosenttia kaikesta vakuutusten säästöpääomasta.

Yksilöllisessä vapaaehtoisessa eläkevakuutuksessa on säästöpääomaa keskimäärin noin 20 500 euroa. Pitkäaikaissäätämissopimuksissa säästöpääomaa on keskimäärin 12 600 euroa. Säästöpääoma jää alle 5 000 euron noin 113 000 vakuutuksessa ja 6 500 pitkäaikaissäätämissopimuksessa. Säästövaroja tällaisissa sopimuksissa on yhteensä noin 242 miljoonaa euroa.

Vaikka uusien vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissäätämissopimusten myynti on hyvin vähäistä, vakuutuksiin ja pitkäaikaissäätämissopimuksiin maksetaan edelleen merkittävässä määrin maksuja. Vuosi-ilmoitustietojen mukaan vuonna 2023 yhteensä noin 176 000 henkilöä maksoi vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja yhteensä noin 154 miljoonaa euroa. Pitkäaikaissäätämissopimuksen maksuja maksoi noin 11 500 henkilöä yhteensä noin 11,6 miljoonaa euroa. Vuosi-ilmoitustietojen mukaan valtaosa eli noin 87 prosenttia maksuja maksaneista oli ottanut eläkevakuutuksen ennen 18.9.2009.² Vuonna 2023 maksuja maksaneista viimeisimmän eläkevakuutuksen ikärajoja koskeneen lakimuutoksen voi-

¹Valtaosa vakuutusopimuksista on solmittu ennen vuotta 2013, joten niihin sovelletaan tuloverolain 54 d §:n 2 momentin 2 kohdan a alakohdan ikärajataulukkoa. Esimerkiksi vuonna 1969 syntyneellä vakuutetulla tämä ikäraja on 65 vuotta, jonka hän saavuttaa vuonna 2034.

² Lain 1741/2009 voimaantulosäännöksen mukaan eläkevakuutuksen maksujen vähennyskelpoisuuden edellytykseksi 54 d §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä ikärajaa sovelletaan 18.9.2009 ja sen jälkeen otettaviin vakuutuksiin verovuodesta 2009 alkaen.

maantulon eli 1.1.2013 tai sen jälkeen vakuutuksen ottaneita tai pitkäaikaissästämissopimuksen tehneitä oli vain 1 114 henkilöä ja maksettujen maksujen yhteismäärä 1,44 miljoonaa euroa (0,9 prosenttia kaikista maksuista).

Verotuksessa vähennettyjen vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissästämissopimusten maksuja vähentäneiden verovelvollisten ja vähennettyjen maksujen määrä on pienentynyt tasaisesti vuosi vuodelta. Esimerkiksi vuodelta 2018 toimitetussa verotuksessa yhteensä noin 245 000 verovelvollisen verotuksessa vähennettiin maksuja yhteensä noin 216 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 verotuksessa maksuja vähentäneiden verovelvollisten määrä oli laskenut noin 198 000 verovelvolliseen ja maksujen määrä noin 173 miljoonaa euroon.

Vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen ja pitkäaikaissästämissopimusten maksujen vähennettävä määrä yhteensä (TVL 54d §)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vähennysten määrä ME	331	309	281	233	216	202	191	183	173
Vähennysten saajien lukumäärä, tuh.hlöä	343	320	300	265	245	230	219	209	198
Keskimäärin vähennetty määrä per hlö, €/v.	963	964	938	881	881	877	873	879	872

Vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissästämissopimusten merkitys eläkesäästämisen muotona pienenee jatkuvasti, kun uusia vakuutuksia tai sopimuksia ei enää tehdä ja nykyiset säästäjät saavuttavat vakuutuksessa tai sopimuksessa tarkoitetun eläkeiän.

Tulorekisteriin ilmoitettujen tietojen mukaan yksityishenkilöiden ottamien vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten perusteella maksettiin vuonna 2023 eläkettä yhteensä noin 544 miljoonaa euroa noin 72 500 henkilölle. Ansiotulona verotettavan eläkkeen osuus oli noin 56 prosenttia ja pääomatulona verotettavan eläkkeen osuus noin 44 prosenttia. Vuotta 2022 koskevien vuosi-ilmoitustietojen mukaan pitkäaikaissästämissopimusten perusteella maksettiin suoritusta 1 170 henkilölle yhteensä noin 5,2 miljoonaa euroa.

1.3.6.2 Verovelvollisen suorittamat kollektiivisen lisäeläketurvan maksut

Verovelvolliset voivat vähentää suorittamiaan kollektiivisen lisäeläketurvan maksuja tuloverolain 96 a §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti. Lähtökohtaisesti myös kollektiivisen eläketurvan maksujen vähennyskelpoisuus edellyttää, että eläkkeen maksaminen alkaa samasta ajankohdasta kuin vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten osalta on säädetty. Aikaisempien lakimuutosten siirtymäsäännösten perusteella eläkeikä määräytyy kuitenkin sen aikaisten säännösten perusteella, milloin verovelvollinen on tullut työnantajan järjestämän kollektiivisen lisäeläkejärjestelyn piiriin. Tulorekisteritietojen mukaan vuonna 2023 yhteensä 3 805 verovelvollista oli maksanut työnantajan ottaman kollektiivisen lisäeläkejärjestelyn maksuja yhteensä noin 2,75 miljoonaa euroa.

1.4 Kansainvälisessä liikenteessä työskentelevien vuokratyöntekijöiden verotus

1.4.1 Kansainvälisessä liikenteessä työskentelevien vuokratyöntekijöiden tuloverotus ja ennakoperintä

Tuloverolain 13 §:n mukaan suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa toimessa olevalle henkilölle, jonka ei voida katsoa asuvan Suomessa, maksettu palkka on veroalaista tuloa. Tuloverolain 13

§:n säännös soveltuu kaikkeen vesi- tai ilma-aluksessa tehtyyn työhön ja tähän työhön välittömästi liittyvään työhön, joka tehdään muualla kuin aluksessa. Suomalaiseen alukseen rinnastetaan suomalaisen työnantajan vuokralle ottama tai muulla perusteella hallitsema sellainen ulkomainen alus, jonka mukana seuraa vain vähäinen määrä miehistöä tai jonka mukana ei lainkaan seuraa miehistöä. Palkkatulo on tuloverolain 13 §:n mukaan veronalaista tuloa Suomessa siis siinäkin tilanteessa, että työntekijän muodollis-juridinen työnantaja on ulkomainen ja työskentely tapahtuu suomalaisen työnantajan aluksella. Sen sijaan tuloverolain 10 §:n 4 c kohtaan sisältyvä vuokratyösäännös soveltuu vain Suomessa tehtyyn työhön, minkä johdosta kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella tehty työ jää sen soveltamisalan ulkopuolelle.

Useissa Suomen tekemissä verosopimuksissa, pois lukien muun muassa Pohjoismainen verosopimus, verotusoikeus määräytyy liikennettä harjoittavan henkilön asuinvaltion tai tosiasiallisen johtopaikan mukaan. Kun ulkomailla asuva henkilö työskentelee suomalaisella, kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella esimerkiksi merimiehenä, lentoemäntänä tai lentäjänä, verosopimukset saattavat rajoittaa Suomen verotusoikeutta. Verosopimusten mukaan ensisijainen verotusoikeus on yleensä työnantajayrityksen kotivaltiota tai yrityksen tosiasiallisen johdon sijaintivaltiota. Joidenkin verosopimusten mukaan verotusoikeus voi olla sillä valtiolla, jonka kansallisuus eli niin kutsuttu lippuvaltio laivalla on. Suomalaisilla lentoyhtiöillä ja laivayhtiöillä, jotka vuokraavat työntekijöitä käyttöönsä, on yleensä ollut yrityksen asuinvaltio tai johtopaikka Suomessa, minkä johdosta myös verosopimukset useimmiten antavat verotusoikeuden Suomelle.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 16 a §:ssä säädetään rajoitetusti verovelvollisen vuokratyöntekijän saaman palkan ennakonkannosta. Pykälän 1 momentin mukaan rajoitetusti verovelvollisen työntekijän saaman tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitetun palkan osalta toimitetaan ennakonkanto, jos palkan maksaja ei ole velvollinen perimään palkasta lähdeveroa ja kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä palkasta. Työntekijän on haettava ennakonkantoa Suomessa työskentelyn aloittamista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.

1.4.2 Ulkomaisen yrityksen työnantajavelvoitteet

1.4.2.1 Palkkatietoilmoitus ja vuokratyön aloittamisilmoitus

Verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 a §:n mukaan ulkomaisen työnantajan on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitetun vuokratun työntekijän työskentelyn arvioidusta kestosta ja työn teettäjistä sekä tämän lain 15 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksetusta palkasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta. Ulkomaisen työnantajan on toimitettava Verohallinnolle verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksamastaan muusta kuin 1 momentissa tarkoitetusta palkasta myös silloin, kun palkansaaja jatkuvasti oleskelee Suomessa yli kuuden kuukauden ajan. Työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 8 §:n mukaisesti asetetun edustajan on toimitettava Verohallinnolle 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot silloin, kun hänen edustamaansa ulkomaista työnantajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin. Jos edustajaa ei ole asetettu, tiedot antaa kuitenkin aina ulkomainen työnantaja.

Tiedot tulee ilmoittaa tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 6 §:n 2 momentin 10 kohdan mukaisesti tulorekisteriin. Ulkomaisen työnantajan on ilmoitettava tulorekisteriin palkat, jotka se maksaa ulkomailta Suomeen töihin tulevalle tuloverolain 10 §:n 4 c kohdan mukaiselle vuokratyöntekijälle, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä palkasta sekä muu

palkka silloin, kun palkansaaja jatkuvasti oleskelee Suomessa yli kuuden kuukauden ajan. Lisäksi tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n 2 momentin 17 kohdan mukaan työnantajan on annettava tulorekisteriin ulkomaisesta vuokratyöntekijästä vuokratyöntekijän aloittamisilmoituksen tiedot. Tiedot annetaan silloin, kun verosopimus ei estä Suomea perimästä veroa työntekijän palkasta. Lisäksi tiedot on annettava vuokratyöntekijästä, joka tulee valtiosta, jonka kanssa Suomella ei ole verosopimusta. Tiedot on velvollinen antamaan työntekijän ulkomainen työnantaja, joka on merkitty ennakkoperintärekisteriin. Jos työnantajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin, tiedot antaa työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu edustaja. Jos edustajaa ei ole asetettu, tiedot antaa kuitenkin aina ulkomainen työnantaja.

1.4.2.2 Työn teettäjän ilmoitus

Verotusmenettelystä annetun lain 17 §:n 7 momentin mukaan Suomessa olevan työn teettäjän on annettava ilmoitus Verohallinnolle ulkomaisesta yrityksestä, jolta työn teettäjä on vuokrannut Suomessa tehtävään työhön ulkomaista vuokratyövoimaa. Ilmoitus on annettava jokaisesta ulkomaisesta yrityksestä erikseen. Lisäksi työn teettäjän on ilmoitettava työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 8 §:ssä tarkoitetun edustajan yksilöinti- ja yhteystiedot. Työn teettäjän tulee antaa ilmoituksella tiedot siitä ulkomaisesta työnantajasta, joka on työntekijöiden muodollis-juridinen työnantaja. Ilmoitus annetaan silloin, kun verosopimus ei estä Suomea perimästä veroa työntekijän palkasta. Lisäksi ilmoitus on annettava silloin, kun vuokratyöntekijä tulee sellaisesta valtiosta, jonka kanssa Suomella ei ole verosopimusta.

1.4.3 Nykytilan arviointi

Tuloverolain 13 §:n nojalla suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa toimessa olevan saama palkka on Suomessa veronalaista siinäkin tilanteessa, että muodollis-juridinen työnantaja on ulkomainen ja työskentely tapahtuu suomalaisen työnantajan aluksella. Muodollis-juridisen työnantajan ja työn teettäjän verotusmenettelystä annetun lain 15 a §:n 1 momentissa ja 17 §:n 7 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten antamisvelvollisuus eivät koske tuloverolain 13 §:n mukaista työskentelyä kansainvälisessä liikenteessä, koska mainittujen säännösten nojalla ilmoitusvelvollisuus on vain tuloverolain 10 §:n 4 c kohdan mukaisesta työskentelystä.

Myöskään suomalaisella aluksella työskentelevällä vuokratyöntekijällä ei ole rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 16 a §:n mukaista velvollisuutta oma-aloitteisesti hakea ennakkoveron määräämistä, koska myös kyseinen säännös koskee sanamuotonsa mukaan vain tuloverolain 10 §:n 4 c kohdan mukaista työskentelyä.

1.5 Rajoitetusti verovelvollisen rekisteröityminen ennakkoperintärekisteriin

Ennakkoperintärekisteristä säädetään ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan suorituksen maksajan on toimitettava ennakonpidätys työkorvauksesta ja käyttökorvauksesta, jos saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin. Pykälän 2 momentin mukaan Verohallinto merkitsee hakemuksesta ennakkoperintärekisteriin sen, joka harjoittaa tai todennäköisesti ryhtyy harjoittamaan elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimintaa, josta saatua suoritusta ei ole pidettävä palkkana eikä urheilijan palkkiona, ellei 26 §:n 2 ja 3 momentissa säädetystä muuta johdu. Pykälän 3 momentin mukaan rajoitetusti verovelvollinen voidaan kuitenkin merkitä ennakkoperintärekisteriin ainoastaan silloin, kun hänellä on Suomessa kiinteä toimipaikka tai hänen kotipaikkansa on valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus.

Kun Suomessa tuloverovelvollinen yritys on merkitty ennakkoperintärekisteriin, se vastaa itse tuloverojensa maksamisesta. Jos ulkomainen yritys on ennakkoperintärekisterissä, suomalainen

työn teettäjä ei peri ulkomaiselle yritykselle maksamastaan työkorvauksesta lähdevero. Jos yritys ei ole ennakkoperintärekisterissä, suorituksen maksajan on perittävä lähdevero. Rekisteröityminen ennakkoperintärekisteriin ei kuitenkaan itsessään aiheuta yhtiölle tuloverovelvollisuutta Suomessa.

Työn teettäjän tulee periä ulkomaiselle yritykselle maksamastaan työkorvauksesta lähdevero. Ulkomainen yritys voi kuitenkin hakeutua ennakkoperintärekisteriin, jolloin työn teettäjän ei ole tarpeen periä ulkomaiselle yritykselle maksamastaan työkorvauksesta lähdevero. Ennakkoperintälain 25 §:n 3 momentin mukaan rekisteröityminen ennakkoperintärekisteriin on mahdollista rajoitetusti verovelvolliselle, jonka asuinpaikka on valtiossa, jonka kanssa on tehty verosopimus, tai jolla on Suomessa kiinteä toimipaikka.

Ennakkoperintärekisteriin ei kuitenkaan ole esimerkiksi mahdollista merkitä portugalilaista eikä liechtensteinilaista yritystä, jos yrityksellä ei ole Suomessa kiinteää toimipaikkaa, sillä Suomella ei ole tällä hetkellä voimassa olevaa verosopimusta edellä mainittujen valtioiden kanssa.

Kyseessä voi olla SEUT-sopimukseen tai ETA-sopimukseen sisältyvien sijoittautumisvapauksien vastainen rajoite, koska ennakkoperintärekisteriin ei voi rekisteröityä sellainen rajoitetusti verovelvollinen, jonka asuinpaikka on EU- tai ETA-alueella ja jonka asuinvaltiolla ja Suomella ei ole sopimusta kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi.

1.6 Ennakonpidätyksen määrittäminen

1.6.1 Ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus

Ennakkoperintä merkitsee veronkantotoimenpiteenä verojen ja maksujen ennalta perimistä verovelvolliselta jo verovuoden aikana. Ennakkoperintä varmistaa veron kertymistä. Toisaalta ennakkoperintä jakaa verovelvollisen veronmaksun tasaisesti. Veron maksaminen tapahtuu tulon saamisajankohtana, jolloin verovelvollisella on veronmaksukykyä.

Palkan, työkorvauksen, eläkkeen, etuuden ja muun veronalaisen suorituksen maksaja on pääsääntöisesti velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen maksamastaan suorituksesta. Suorituksen maksajan ennakonpidätysvelvollisuudesta säädetään ennakkoperintälain (1118/1996) 9 §:n 1 momentissa. Säännöksen mukaan suorituksen maksaja on ennakonpidätysvelvollinen, ellei lainsäädännössä toisin säädetä tai Verohallinnon päätöksessä muuta määrätä. Työnantaja on vastuussa työntekijöille maksettavan veronalaisen palkkatulon ennakonpidätyksen toimittamisesta. Työnantajalla tarkoitetaan sitä, jonka lukuun tehdystä työstä palkka maksetaan.

Ennakkoperintälain 3 §:ssä säädetään ennakkoperinnän vastaavuusvaatimuksesta. Sen mukaan ennakonpidätyksen määrän on vastattava mahdollisimman tarkoin verovelvollisen ennakonpidätyksen alaisesta tulosta verovuoden veroasteikkoa koskevan lain ja muiden verovuoden veroperusteiden mukaan maksettavaa verojen ja maksujen yhteismäärää.

Ennakkoperintälain mukaan suorituksen maksajan tulee toimittaa ennakonpidätys vähentämällä suorituksen saajan ennakonpidätysprosentin mukainen määrä maksettavasta määrästä suorituksen yhteydessä. Jos suorituksen saaja ei esitä verokorttia eikä suorituksen maksaja ole saanut ennakonpidätystietoja sähköisesti, suorituksen saajan on toimitettava ennakonpidätys 60 prosentin suuruisena. Ennakkoperintäasetuksessa (1124/1996) ja Verohallinnon päätöksessä ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä (20.11.2023, VH/5934/00.01.00/2023) on lisäksi säädetty 60 prosentin maksimimäärästä poikkeavista ennakonpidätysprosentteista, joita sovelle-

taan tiettyihin tulolajeihin. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (jäljempänä *oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylaki*) 32 §:n mukaan suorituksen maksajan on maksettava ennakonpidätys Verohallinnolle kyseisen verokauden yleisenä eräpäivänä.

1.6.2 Ennakonpidätyksen laiminlyönnin seuraamukset

Jos suorituksen maksaja on ilmoittanut veroa liian vähän tai sitä on muusta syystä tullut liian vähän maksettavaksi, Verohallinto määrää veron tai oikaisee päätöstä verovelvollisen vahingoksi.

Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 51 §:n 1 momentin mukaan suorituksen maksajalle määrättävä ennakonpidätys on enintään 40 prosenttia maksetuista suorituksista. Ennakonpidätyksen määräämisen yhteydessä suorituksen maksajan maksettavaksi määrätään myös ennakonpidätyksen määrälle laskettu veronkorotus ja viivästyskorko.

Ennakonpidätyksen toimittamisen laiminlyönti tulee yleensä ilmi verotarkastuksessa tai työnantajasuoritusten valvonnassa. Verotarkastus tai muu valvontatoimi voidaan tehdä jo suorituksen maksuvuonna tai sen jälkeen. Veron määrääminen suorituksen maksajalle ja suorituksen saajan verotuksen oikaisu on tehtävä pääsääntöisesti kolmen vuoden kuluessa verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Verotuksen muuttamista koskevien määräaikojen vuoksi verotarkastukset kohdentuvat yleensä enintään kolmen verovuoden ajanjaksolle.

Laiminlyöty ennakonpidätys määrätään suorituksen maksajalle veron kertymisen turvaamiseksi. Suorituksen saaja on viime kädessä velvollinen maksamaan suorituksesta menevän veron. Suoritus luetaan hänen veronalaiseen tuloonsa verotusta toimitettaessa tai verotuksen oikaisussa. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 51 §:n 3 momentin mukaan suorituksen maksajalle määrätty vero poistetaan viran puolesta, jos suorituksen saaja on maksanut suorituksesta maksettavat verot ja maksut tai niitä ei ole ollut maksettava.

Suorituksen maksajalle vero voidaan jättää määräämättä tai oikaisu tekemättä osittain tai kokonaan, kun olosuhteet huomioon ottaen on todennäköistä, että veron määräämistä tai oikaisua ei tarvita veron turvaamiseksi tai muusta vastaavasta erityisestä syystä. Siitä huolimatta veronkorotus ja viivästyskorko voidaan tällöin kuitenkin määrätä maksettavaksi, koska ennakonpidätyksen toimittaminen ja sen maksaminen Verohallinnolle määrääjassa on laiminlyöty.

1.6.3 Ennakonpidätyksen määräämisen säädöstausta

Ennakonpidätyksen maksuunpanosta ja maksuunpantavasta määrästä säädettiin aikaisemmin enakkoperintälain 4 luvussa, joka kumottiin 1.1.2017 voimaan tulleen oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain säätämisen yhteydessä. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 51 §:n 1 momentti, jonka mukaan suorituksen maksajalle määrättävä ennakonpidätys on enintään 40 prosenttia maksetuista suorituksista, vastaa aikaisempaa enakkoperintälain 38 §:n 2 momenttia, jonka mukaan maksuunpantava ennakonpidätys oli enintään 40 prosenttia maksetuista suorituksista.

Hallituksen esityksen HE 29/2016 vp mukaan oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 51 §:n 1 momentissa säädetään määrättävän veron enimmäismäärästä niissä tilanteissa, joissa toimittamaton ennakonpidätys määrätään suorituksen maksajan maksettavaksi. Kuten aiemmin enakkoperintälain 38 §:n 2 momentissa säädettiin, enimmäismäärä on 40 prosenttia, ellei kyse ole sellaisesta suorituksesta, jolle on säädetty alempi ennakonpidätysprosentti.

Ennen vuoden 1996 ennakkoperintälakia ennakonpidätyksen maksuunpanosta ja maksuunpantavasta määrästä säädettiin sitä edeltäneessä ennakkoperintälaissa (418/1959). Sen 24 §:ään lisättiin vuonna 1990 lailla 1338/1990 uusi 5 momentti, jonka mukaan toimittamatta jätetty ennakonpidätys pannaan työnantajan maksettavaksi 40 prosentin suuruisena. Lakimuutosta edeltänyttä oikeustilaa on kuvattu hallituksen esityksessä HE 185/1990 vp. Esityksen mukaan toimittamatta jääneen pidätyksen määrä olisi tullut lähtökohtaisesti laskea ottamalla huomioon palkansaajan henkilökohtaiset pidätysprosentit sekä kaikki kyseisenä ajanjaksona työnantajalta saadut tulot ja luontoisedut, jotta työnantajaan kohdistuva maksuunpano tulisi lasketuksi tarkoin sen määräisenä kuin se ajallaan tehtynä olisi ollut. Hallituksen esityksessä todettiin, että tämä menettely olisi sekä Verohallinnon että työnantajan kannalta hankala. Käytännössä toimittamattoman pidätyksen laskennassa jouduttiin turvautumaan verovelvollisen henkilökohtaiseen sivutuloprosenttiin tai kaavamaiseen 60 prosentin enimmäispidätykseen, koska palkansaajan kaikkia tulotietoja ei ollut saatavissa. Pidätyskäytäntö ei siten ollut yhdenmukainen. Tämän johdosta esityksessä ehdotettiin, että pidätysprosentista säädettäisiin ennakkoperintälaissa kaavamaisesti siten, että laiminlyöty ennakonpidätys maksuunpantaisiin työnantajalle 40 prosentin suuruisena.

Ennakkoperintälain (418/1959) 24 §:n 5 momenttia muutettiin vuonna 1995 lailla 1559/1995. Muutetun säännöksen mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettu ennakonpidätys pannaan työnantajan maksettavaksi enintään 40 prosentin suuruisena. Hallituksen esityksessä HE 131/1995 vp todettiin, että jos ennakonpidätys on jätetty osin tai kokonaan toimittamatta, pannaan työnantajan maksettavaksi 40 prosentin suuruisen pidätys. Hallituksen esityksessä ehdotettiin sanamuotoa väljennettäväksi siten, että mainittu prosenttimäärä olisi maksuunpantavan pidätyksen enimmäismäärä, koska pykälä koskee myös esimerkiksi puun myyntitulosta ja ennakkoperintärekisteriin kuulumattomalta yhteisöltä toimitettavaa ennakonpidätystä. Näille tuloille oli säädetty kaavamainen ennakonpidätysprosentti, joka oli pienempi kuin 40 prosenttia.

Ennakonpidätyksen määrää koskevien säännösten esitöiden mukaan eri vaiheissa toteutetuissa lakimuutoksissa ei ole ollut tarkoituksena muuttaa vuodesta 1990 alkaen sovellettua käytäntöä, jonka mukaan laiminlyöty ennakonpidätys maksuunpannaan työnantajalle 40 prosentin suuruisena. Säännösten sanamuoto on muutettu kiinteämääräisestä enimmäismääräiseksi sen vuoksi, että sitä sovelletaan palkan ja vastaavien luonnollisen henkilön ansiotulojen lisäksi myös sellaisiin tulotyyppeihin, joiden kaavamainen pidätysprosentti on 40 prosenttia pienempi.

1.6.4 Ennakonpidätyksen määräämistä suorituksen maksajalle koskeva oikeuskäytäntö

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2024:36 todetaan, että tunnistettujen palkansaajien veronalaisiin tuloihin lisättyjen palkkatulojen ennakonpidätyksiin on sovellettava palkansaajien todellisia kyseisten verovuosien veroprosentteja, joissa on otettu huomioon verotarkastuksen perusteella lisätyt palkkatulot. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavana oli tilanne, jossa ennakonpidätysten määräämisajankohtana suorituksen saajien tulon saantivuodelta toimitettu säännönmukainen verotus oli jo päättynyt.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun perusteluissa todetaan, että lain esitöistä on pääteltävissä, että palkkatuloihin on tarkoitus soveltaa lain sanamuodosta poiketen kaavamaisesti 40 prosentin ennakonpidätystä. Korkein hallinto-oikeus päätyi kuitenkin katsomaan erityisesti oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 51 §:n 1 momentin sanamuodon ja ennakkoperintälain 3 §:n 1 momentin mukaisen vastaavuusvaatimuksen perusteella, että tunnistettujen palkansaajien veronalaisiin tuloihin lisättyjen palkkatulojen ennakonpidätyksiin on sovellettava kaavamaisen 40 prosentin sijasta palkansaajien todellisia veroprosentteja, joissa on otettu huomioon verotarkastuksen perusteella lisätyt palkkatulot.

Korkein hallinto-oikeus kiinnitti päätöksensä perusteluissa huomioita myös siihen, että vaikkakin työnantajalle jo määrätty ennakonpidätykset poistetaan oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 51 §:n 3 momentin mukaan, jos palkansaaja on maksanut suorituksesta maksettavat verot ja maksut, ei ennakonpidätystä palauteta siltä osin kuin palkansaaja ei niitä maksa. Lisäksi toimittamattoman ennakonpidätyksen määrääminen 40 prosentin suuruisena johtaa veronkorotuksen määräämiseen tuosta summasta ja vaikka sitä myöhemmin palkansaajan maksaessa suorituksesta maksettavat verot ja maksut alennettaisiinkin, jää veronkorotuksen ja viivästyskoron määrä ennalleen.

1.6.5 Ennakonpidätyksen määräämismenettely

Suorituksen maksajalle määrätään toimittamattomat ennakonpidätykset yleensä verotarkastuksen yhteydessä, kun suorituksen maksajan on todettu maksaneen palkkoja tai muita suorituksia, joista ei ole toimitettu ennakonpidätystä. Merkittävä osa ennakonpidätyksen määräämisistä liittyy harmaan talouden tilanteisiin, joissa palkanmaksusta ei ole annettu Verohallinnolle mitään ilmoituksia. Ennakonpidätysvelvollisuuden laiminlyöntejä esiintyy myös esimerkiksi silloin, kun palkansaajalle maksettuja suorituksia on käsitelty verovapaina kustannusten korvauksina, vaikka verovapaudelle säädetty edellytykset eivät ole täyttyneet. Verotarkastuksessa selvitetään palkansaajien saamien palkkojen määrät, joista työnantaja on jättänyt ennakonpidätykset toimittamatta. Suorituksen maksajaa kuullaan verotarkastuskertomuksesta. Saadun vastineen perusteella tehdään tarvittavat muutokset myös verotarkastuskertomuksella oleviin palkkojen määriin.

Työnantajalle määrättävän ennakonpidätyksen määränä on korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen KHO 2024:36 antamiseen saakka käytetty kaavamaista 40 prosenttia suorituksen määrästä. Veron määräämiset tehdään verotarkastuskertomuksen hyväksymisen yhteydessä suorituksen maksajalle ja suorituksen saajien osalta tiedot lähetetään käsiteltäväksi heidän verotuksessaan. Jos suoritusta ei ole huomioitu suorituksen saajan verotuksessa, heidän verotustaan oikaistaan ja avoimena olevaan verovuoteen tehdään saatujen suoritusten osalta lisäykset. Menettely on työnantajasuoritusten valvonnassa samanlainen paitsi, että laiminlyönnit ja määrättävät ennakonpidätykset yksilöidään kuulemiskirjeellä ja päätöksellä eikä verotarkastuskertomuksella.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen KHO 2024:36 mukaan verotarkastuksessa tulee suorituksen maksajan verotuksen lisäksi selvittää kaikkien verotarkastuksen kohteen maksamien suorituksen saajien verotusta. Tämä johtaa verotarkastuksen keston pidentymiseen, kun suorituksen saajien verojen määrät tulee laskea ennen verotarkastuksen kuulemistä. Verotarkastuskertomuksen kuulemisen jälkeen on mahdollisesti tehtävä muuttuneiden suoritusten määrien osalta uudet koelaskennat ennen kuin suorituksen maksajalle voidaan määrätä verot toimittamattomista ennakonpidätyksistä. Tämän jälkeen tehdään vielä varsinaiset verotuksen oikaisupäätökset ja verotuspäätös avoimeen verovuoteen suorituksen saajien verotukseen. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen johdosta suorituksen saajien verotusta on siten laskettava kolmeen kertaan aiemman yhden kerran sijaan.

1.6.6 Tilastotietoja ennakonpidätysten määräämisestä

Ennen korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisua KHO 2024:36 Verohallinto on määrännyt toimittamatta jätettyjä ennakonpidätyksiä suorituksen maksajille verotarkastusten perusteella vuosittain seuraavasti:

Tarkastuksen hyväksymisvuosi	Suorituksen saajien lkm verovuosien mukaan	Suorituksen maksajille määrätty ennakonpidätys 40 %:n mukaan	Tästä johtuen suorituksen maksajille määrätty veronkorotus
2019	1 387	6 618 201,01	2 397 154,15
2020	1 271	6 803 831,09	1 252 828,66
2021	1 279	9 578 028,33	1 582 416,45
2022	1 024	6 562 943,13	1 235 039,93
2023	812	4 653 940,76	889 638,65
Kaikki yhteensä	5 773	34 216 944,32	7 357 077,84

Toimittamattomien ennakonpidätysten määräämistien euromääriin vaikuttaa merkittävästi sellaisia ohjaus- ja valvonta-alueita kunakin vuonna on ollut verotarkastuksen kohteena.

Veron määräämisesitysten perusteena olevia suorituksia on lisätty suorituksen saajan verotukseen, jonka verotus ei ollut vielä päättynyt, seuraavasti:

Tarkastuksen hyväksymisvuosi	Suorituksen saajille tehdyt veron määräämisesitykset avoimna olevaan verovuoteen	Vanhempiin verovuosiin kohdistuvat suorituksen saajien veron määräämisesitykset, jotka on siirretty avoimeen verovuoteen	Verotarkastuksen mukainen veronalainen tulo, josta ennakonpidätykset toimittamatta	Verotarkastuksen yhteydessä suorituksen maksajille määrätty vero
2019	219	112	1 237 791	461 743
2020	174	101	1 246 698	359 062
2021	226	108	1 936 748	739 324
2022	132	82	1 011 187	336 933
2023	121	49	903 590	350 979
Kaikki yhteensä	872	452	6 336 015	2 248 041

Suorituksen saajien verotukseen verotuksen oikaisuna tehdyt päätökset:

Tarkastuksen hyväksymisvuosi	Verotarkastuksella todettu saajien tulon määrä , josta ei oltu toimitettu ennakonpidätystä	Verotarkastuksen yhteydessä suorituksen maksajille määrätyn veron määrä	Suorituksen saajille verotuksen oikaisuna määrätyn veron määrä	Suorituksen saajien laskennallinen veroprosentti	Suorituksen saajien veroja maksamatta	Maksamattoman veron osuus prosentteina
2019	19 686 413	6 326 754	5 885 638	30	1 328 158	23
2020	19 961 249	6 654 231	3 730 867	19	1 146 761	31
2021	24 803 378	9 012 301	7 145 427	29	2 469 058	35
2022	17 553 386	6 328 924	3 864 917	22	2 053 570	53
2023	12 919 039	4 382 844	3 626 120	28	2 064 225	57
Kaikki yhteensä	94 923 466	32 705 054	24 252 968	26	9 061 772	37

Työnantajasuoritusten valvonnassa tehdyt veronmäärämiset:

	Veron määräämispäätökset	Veronkorotukset	Sulkuveronmäärämiset (määrätään veronkorotus ja viivästysseuraamukset maksajalle)
2021	2 640 744	564 973	804 690
2022	3 064 838	480 558	255 165
2023	4 803 451	879 681	470 707
1.1.-31.5.2024	3 486 230	397 237	87 520

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen KHO 2024:36 jälkeen Verohallinto on muuttanut toimittamattoman ennakonpidätyksen veron määräämismenettelyä siten, että määrättäessä verotarkastuksen kohteelle veroja lasketaan suorituksen saajien todelliset veroprosentit, kun suoritus on palkkaa ja suorituksen saajan säännönmukainen verotus kyseiseltä verovuodelta on jo päätynyt. Todellisten veroprosenttien käyttäminen voi johtaa siihen, että ennakonpidätyksen määräämisen yhteydessä suorituksen maksajalle on asianosaisen tiedonsaantia koskevien säännösten nojalla annettava sellaisia tietoja suorituksen saajan verotuksesta, jotka ovat salassa pidettäviä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 4 §:n nojalla.

Suorituksen saajan todellisen veroprosentin laskeminen vie erillisenä työvaiheena noin kymmenen minuuttia verovuotta kohden. Tämän vaiheen tekeminen verotarkastuksen yhteydessä vaikuttaa verotarkastuskertomukselle kirjoitettavan veron määräämisesityksen tarkkuustasoon ja sitä myötä myös suorituksen maksajien vastineiden tarkkuustasoon. Suorituksen saajien verotustietoja käsitellään jatkossa myös suorituksen maksajien vastineissa, vaikka heillä ei kuitenkaan voi olla riittäviä tietoja suorituksen saajan muista perusteista, kuten tuloista ja vähennyksistä. Suorituksen saajan verotustietojen käsitteleminen suorituksen maksajan verotarkastuksen yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista ja se lisää merkittävästi verotarkastuksiin liittyvää hallinnollista työtä.

Erillisenä työvaiheena laskettavan suorituksen saajan todellisen veroprosentin laskemisen vaatiman resurssitarpeen lisäksi asia vaatii muutoksia verotarkastuksen muihin työvaiheisiin. Arvio lisätyön määrästä vastaa yhteensä noin yhtä henkilötyövuotta Arvion perusteena on oletus, että erillisenä työvaiheena tehtäviä laskentoja tehtäisiin vuodessa noin 2 000. Verotarkastusten kokonaiskestot tulevat myös pitenemään menettelymuutoksen johdosta. Verotarkastuksen lisäksi työnantajasuoritusten ilmoitusvalvonnassa joudutaan pyytämään koelaskennat arviolta noin 500 tapauksen osalta vuosittain. Kokonaisarvio suorituksen saajan todellisten veroprosenttien käyttämisestä aiheutuvan lisätyön määrästä vastaan noin 1–2 henkilötyövuotta. Suorituksen saajien todellisten veroprosenttien laskentaa koskevien tietojen tallentaminen edellyttäisi lisäksi Verohallinnolta laajahkoja tietojärjestelmämuutoksia.

1.6.7 Maksuvelvollisuuden poistaminen

Suorituksen maksajalle määrätty ennakonpidätys poistetaan, kun suorituksen saaja on maksanut hänelle määrättyt verot tai niitä ei ole ollut alun perin maksettava. Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen KHO 2024:36 saakka noudatetussa menettelyssä Verohallinto on oikaissut suorituksen maksajalle 40 prosentin mukaan lasketun kaavamaisen ennakonpidätyksen vastaamaan suorituksen saajalle suorituksesta määrättyä veroa sen jälkeen, kun saajalle on tehty suorituksesta verotuspäätös tai verotuksen oikaisu, jos vero on ollut 40 prosenttia pienempi. Suorituksen saajan maksettua hänelle määrättyä veroa, Verohallinto on vastaavalta osin poistunut suorituksen maksajan maksuvelvollisuuden. Maksuvelvollisuuden poistaminen tapahtuu osaksi automaatiossa suorituksen saajan verotuksesta ja veron maksusta saatavien tietojen perusteella ja osaksi virkailijatyönä.

1.6.8 Nykytilan arviointi

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös KHO 2024:36 poikkeaa usean vuosikymmenen ajan noudatetusta käytännöstä laiminlyötyjen ennakonpidätyksen määräämisessä. Päätöksen edellyttämä suorituksen saajien todellisten veroprosenttien selvittäminen lisää ennakonpidätyksen määräämiseen liittyvää hallinnollista työtä ja pidentää verotarkastusten sekä työnantajavalvonnan kestoa. Toisaalta hallinnollinen työ vähenee jonkin verran sen vuoksi, että käytettäessä todellisia veroprosentteja jo ennakonpidätyksen määräämisvaiheessa, maksuvelvollisuutta ei ole yleensä tarpeen oikaista siinä vaiheessa, kun suorituksen saajille on tehty verotuspäätös heidän saamistaan suorituksista. Tällä on merkitystä erityisesti niissä tapauksissa, joissa Verohallinto ei voi oikaista maksuvelvollisuutta automaatiossa.

Ennakonpidätys voi valvontatoimenpiteiden ajoittumisesta riippuen tulla määrättäväksi jo verovuonna eli suorituksen maksuvuonna tai seuraavien vuosien aikana. Suorituksen saajan ansiotulojen todellista veroprosenttia ei ole mahdollista selvittää luotettavasti vielä verovuoden aikana tai ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä, koska se on riippuvainen saajan kokonaistulojen määrästä ja hänelle verotuksessa myönnettävistä vähennyksistä. Saajan verotuksen perusteisiin voi tulla muutoksia myös sen jälkeen, kun säännönmukainen verotus on jo päättynyt. Sääntelyn selkeyden ja soveltamisen kannalta ei ole tyydyttävää, jos ennakonpidätyksiä määrättäessä sovellettava veroprosentti vaihtelee sen mukaan, missä vaiheessa laiminlyönti todetaan ja ennakonpidätys määrätään. Sääntelyn selkeyden vuoksi on myös perusteltua, että samaa prosenttia sovelletaan määrättäessä ennakonpidätystä sekä tunnistetuille että tunnistamattomille saajille määrättyjen suoritusten osalta.

Ennakonpidätys määrätään suorituksen maksajan maksettavaksi tilanteessa, jossa suorituksen maksaja on laiminlyönyt lakiin perustuvan ennakonpidätysvelvollisuutensa. Suorituksen maksajan vastuu ennakonpidätyksistä on tärkeää veron kertymisen turvaamiseksi ja sen tulee olla nopeasti ja tehokkaasti toteuttavissa myös harmaan talouden torjumiseksi. Suorituksen saajien

todellisten veroprosenttien selvittäminen hidastaa veron määräämistä ja vähentää sääntelyn tehokkuutta.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä KHO 2024:36 perusteltiin suorituksen saajien todellisten veroprosenttien käyttämistä lain sanamuodon ohella ennakkoperinnän vastaavuusperiaatteella, jonka mukaan ennakonpidätyksen määrän on vastattava mahdollisimman tarkoin verovelvollisen verovuoden veroasteikkolain ja muiden verovuoden veroperusteiden mukaan maksettavaa verojen ja maksujen yhteismäärää. Vastaavuusperiaatetta ja suorituksen saajien veroperusteiden selvittämistä arvioitiin hallituksen esityksessä HE 185/1990 vp, mutta jo tuolloin päädyttiin niihin käytännössä liittyvien hankaluuksien vuoksi kaavamaiseen 40 prosentin pidätykseen. Ennakkoperintälain 3 §:n mukainen vastaavuusperiaate on tarkoitettu otettavaksi huomioon lähinnä silloin, kun Verohallinto määrää verovelvolliselle ennakonpidätysprosentin tai ennakonkannossa maksettavan veron taikka muuttaa niitä. Vastaavuusperiaatteelle ei sen sijaan ole yleensä annettu merkitystä laiminlyöntitilanteessa. Esimerkiksi palkasta on ennakonpidätys toimitettava 60 prosentin suuruisena, jos suorituksen saaja ei esitä maksajalle verokorttia ja suorituksen maksaja ei ole saanut tietoa saajan pidätysprosentista suoraan Verohallinnolta. Toisaalta on huomattava, että jos sovelletaan kaavamaista pidätysprosenttia ennakonpidätystä määrättäessä, vastaavuusperiaatteen voidaan katsoa toteutuvan siinä vaiheessa, kun suorituksen saajalle määrätään vero hänen saamastaan suorituksesta ja suorituksen maksajan maksuvelvollisuus oikaistaan vastaamaan tuota veron määrää.

1.7 Veronpalautusten säilyttäminen

Veronkantolain (11/2018) mukaisesti palautettavat määrät maksetaan verovelvolliselle viivytyksettä sen jälkeen, kun oikeus palautuksen saantiin on selvitetty. Veronpalautukset maksetaan pääsääntöisesti heti, kun palautusta koskeva verotus- tai oikaisupäätös on tehty. Säännönmukaisen tuloverotusten veronpalautukset maksetaan veronkannosta annetussa asetuksessa (1010/2019) säädettyssä määräajassa verovelvollisen verotuksen päättymisen jälkeen. Veronkantolain 7 §:ssä tarkoitettua oma-aloitteista veroa palautetaan myös verovelvollisen vero- tai oikaisuilmoituksen taikka hakemuksen perusteella. Palautukset käytetään verovelvollisen erääntyneiden verojen ja muiden Verohallinnon saatavien suorituksiksi ennen palauttamista verovelvolliselle. Palautuksen maksamisen sijasta Verohallinto voi veronkantolain 28 §:n mukaisesti verovelvollisen pyynnöstä säilyttää palautuksen tulevien maksuvelvoitteiden suorituksiksi. Veronkantolain 37 §:n mukaan säilytettävälle palaukselle lasketaan hyvityskorkoa.

Verohallinnolle on säädetty valtuus antaa tarkempia määräyksiä palautusten säilyttämiseen liittyvistä verovelvollisia ja verolajeja koskevista rajoituksista, aikarajoituksista ja euromääräisistä rajoituksista sekä muusta menettelystä palautusten säilyttämisessä. Verohallinnon palautusten säilyttämisestä antaman päätöksen³ mukaisesti verovelvollisen pyynnöstä säilytetään oma-aloitteisten verojen palautuksia. Oma-aloitteisia veroja ovat arvonnisävero, valmisteverot ja muut oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylaisia tarkoitettut verot. Verohallinto ei säilytä muiden verojen palautuksia.

Verovelvollinen voi valita kahdesta palautuksen säilyttämisvaihtoehdosta. Verovelvollinen voi jättää oma-aloitteisen veron palautuksen kokonaan myöhemmin käytettäväksi, jolloin palautus jää odottamaan tulevia oma-aloitteisen veron maksuvelvoitteita. Säilytettäväksi pyydettyjä palautuksia voidaan kalenterikuukauden lopussa käyttää myös verovelvollisen muiden erääntyneiden verojen suorituksiksi. Säilytettäväksi pyydetty palautus on palautettu verovelvolliselle

³ Verohallinnon päätös palautusten säilyttämisestä (VH/3649/00.01.00/2019, 16.10.2019)

vain pyynnöstä. Verovelvollinen voi myös valita palautusten säilyttämisen ilmoituspäivää seuraavaan yleiseen eräpäivään saakka, jolloin palautukset maksetaan verovelvolliselle seuraavan yleisen eräpäivän eli kuukauden 12. päivän jälkeen, jos niitä ei ole käytetty oma-aloitteisen veron suoritukseksi. Tässä vaihtoehdossa myös käyttämättä jääneet oma-aloitteisen veron suorituksiksi maksetut maksut palautetaan verovelvolliselle yleisen eräpäivän jälkeen. Muissa tilanteissa oma-aloitteisen veron suoritukseksi maksetut maksut jäävät odottamaan tulevia veroja ja käyttämättömät maksut voidaan palauttaa verovelvollisen erillisen pyynnön perusteella.

Palautusvaihtoehtojen lisäksi verovelvollinen voi asettaa euromääräisen palautusrajan, jonka ylittävä määrä palautetaan, ja loput palautuksista säilytetään tulevia maksuvelvoitteita varten joko pysyvästi tai seuraavaan yleiseen eräpäivään saakka.

Mahdollisuus palautusten säilyttämiseen on kohdennettu oma-aloitteisiin veroihin siksi, että oma-aloitteisia veroja suorittavilla verovelvollisilla on yleensä säännöllisesti maksettavia veroja. Palautusten säilyttämällä tarjotaan mahdollisuus vähentää edestakaista rahaliikennettä Verohallinnon kanssa, jos verovelvollisella on sekä maksettavaa että palautettavaa oma-aloitteista veroa. Verovelvollinen on voinut säilyttää esimerkiksi palautukseen oikeutettavaa arvonlisäveroa maksettavia ennakonpidätyksiä varten. Oma-aloitteisten verojen palautusten säilyttäminen on poikkeus muusta palautusten maksamista koskevasta menettelystä, ja säilyttäminen on siksi edellyttänyt verovelvollisen pyyntöä.

Palautusten säilyttämisen on valinnut vain pieni osa verovelvollisista. Noin 94 prosenttia kaikista oma-aloitteisista veroja maksavista verovelvollisista ei ole valinnut palautusten säilyttämistä, vaan palautukset on maksettu viipymättä verovelvollisen tilille. Verovelvollisista kaksi prosenttia (noin 26 000 verovelvollista) on valinnut palautusten pysyvän säilyttämisen ja neljä prosenttia (noin 67 000 verovelvollista) on valinnut palautusten ja maksujen säilyttämisen seuraavaan yleiseen eräpäivään saakka. Yhteisöistä 84 prosentille palautukset on maksettu heti. Palautuksen pysyvän säilyttämisen on valinnut neljä prosenttia (noin 14 800 yhteisöä) ja palautuksen säilyttämisen seuraavaan yleiseen eräpäivään saakka on valinnut 12 prosenttia yhteisöistä (noin 47 000 yhteisöä). Euromääräisen palautusrajan on asettanut vain noin 1 800 verovelvollista. Asetetut euromäärät vaihtelevat suuresti.

Palautusten säilyttämisen taustalla on edestakaisen rahaliikenteen vähentämisen lisäksi arvioitu olevan tarve esimerkiksi puskurin pitämiseen tulevia maksuvelvoitteita varten taikka varautuminen tiedossa oleviin oma-aloitteisten verojen veroilmoitusten korjauksiin. Palautusten säilyttäminen seuraavaan yleiseen eräpäivään on voitu valita myös siitä syystä, että yleisen eräpäivän jälkeen käyttämättä jääneet maksut ovat palautusvaihtoehdossa palautuneet automaattisesti eikä verovelvollisen ole tarvinnut erikseen pyytää maksujen palauttamista.

Palautusten säilyttämismahdollisuus on aiheuttanut myös epäselvyyttä verojen maksamisessa. Palautusten käyttäminen verojen suoritukseksi on saattanut vaikeuttaa verojen maksutilanteen seuraamista. Palautuksen säilyttämispynnöstä huolimatta verovelvolliset eivät ole välttämättä huomioineet palautuksia verojen maksamisessa. Palautusten käyttämiseen liittyvät epävarmuustekijät ovat osaltaan johtaneet siihen, että verot on käytettävissä olevista palautuksista huolimatta saatettu maksaa ilmoitusten mukaisena. Myös erilaisten palautusvaihtoehtojen vaikutukset maksujen ja palautusten käyttöön ovat aiheuttaneet epäselvyyttä.

Palautuksen säilyttämiseen liittyvien epäselvyyksien ja säilyttämisen tarpeen vähäisyyden vuoksi palautusten säilyttämisen laajentamista muihin verolajeihin ei ole nykymallisessa veronkantomenettelyssä pidetty tarpeellisena.

1.8 Vuokratyövoiman käyttö Verohallinnon avustavissa tehtävissä

1.8.1 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:ssä säädetään julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Säännöksen mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 §:n 1 momentin mukaan Verohallinnon tehtäviä ovat verotuksen toimittaminen, verovalvonta, verojen ja maksujen kanto, perintä ja tilitys sekä veronsaajien oikeudenvallonta. Verohallinto hoitaa näihin tehtäviin liittyvät ydintehtävät itse. Ydintehtäviä ovat muun muassa sellaiset, joissa tehdään verovelvollisen tai muun ilmoitusvelvollisen etuja, oikeuksia tai velvollisuuksia koskevia ratkaisuja. Verotuksen toimittaminen on merkittävää julkisen vallan käyttöä. Pykälän 2 momentin nojalla Verohallinnon tulee edistää oikeaa ja yhdenmukaista verotusta sekä kehittää Verohallinnon palvelukykyä.

Verohallinnolla on hallintolain (434/2003) 8 §:n perusteella velvollisuus antaa asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastata asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Verohallinnossa neuvonta koskee kaikkia Verohallinnon toimivaltaan kuuluvia asioita eli kaikkia verolajeja ja verotuksen eri vaiheita. Hallintolain 7 §:n mukaisesti asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Verohallinnosta annetun lain 2 b §:ssä säädetään Verohallinnon oikeudesta siirtää verotuksen toimittamiseen, verovalvontaan, verojen ja maksujen kanton, perintään ja tilitykseen sekä veronsaajien oikeudenvallontaan liittyvän avustavan tehtävän sellaiselle yksityiselle taholle, jolla on riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen tehtävän hoitamiseksi. Pykälän mukaan tällaisia avustavia tehtäviä ovat Verohallinnolle annettavien ilmoitusten ja muiden asiakirjojen vastaanotto, lajittelu sekä asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen tallentaminen; Verohallinnon lähettämien asiakirjojen tulostaminen ja laittaminen kuoriin; sekä sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 18 ja 19 §:n mukainen sähköinen tiedoksianto ja siihen liittyvän suostumuksen hallinta. Avustavia tehtäviä hoitava henkilö toimii näitä avustavia tehtäviä suorittaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa. Pykälässä tarkoitetut avustavat tehtävät ovat teknisluonteisia.

Verohallinnosta annetun lain 2 b § koskee lainkohdassa mainittujen tehtävien siirtämistä yksityisen hoidettavaksi sopimuksen perusteella. Laissa ei ole säädetty erikseen avustavien neuvontatehtävien ulkoistamisesta. Säännös ei koske myöskään työvoiman vuokraamista Verohallinnon johdon ja valvonnan alaisuuteen. Tämä tarkoittaa, että Verohallintoa koskevassa sääntelyssä ei ole nimenomaista säännöstä, jonka mukaisesti Verohallinto voisi käyttää tehtävissään vuokratyövoimaa.

Rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään rikoslain (39/1889) 40 luvussa. Luvun 11 ja 12 §:n nojalla rikosoikeudellinen virkavastuu ulottuu virkamiehen lisäksi myös työsuhteisiin ja julkista luottamustehtävää hoitavaan. Rikosoikeudellista virkavastuuta ei siten voida soveltaa työntekijään silloin, jos työntekijä ei ole virka- tai työsuhteessa suoraan viranomaiseen.

1.8.2 Kokeilu vuokratyövoiman käytöstä verotuksen avustavassa puhelinpalvelutehtävässä

Verohallinto on käyttänyt vuokratyövoimaa Verohallinnon puhelinpalvelun neuvontatehtävissä kokeiluluonteisesti vuonna 2020. Vuokratyövoiman käyttämisen perusteena oli puhelinneuvontapalvelun ruuhkahuippujen tasaaminen, jotta voitaisiin turvata hyvän hallinnon periaatteiden toteutuminen sekä asiakaspalvelu kohtuullisessa ajassa. Eduskunnan oikeusasiamies on huomauttanut Verohallintoa syksyllä 2019 (EOAK/5/2019) asiakkaan pääsystä neuvontaa koskeviin palveluihin. Päätöksen mukaisesti Verohallinnon puhelinneuvonta ei täyttänyt hyvän hallinnon perusteiden vaatimuksia asianmukaisesta palvelusta ja neuvonnasta koska valtaosaan puheluita ei kyetty vastaamaan.

Verohallinnolla ja henkilöstövuokrausyhtiön välisellä sopimuksella sovittiin henkilöstön vuokraamisesta Verohallinnon käyttöön. Vuokratyövoiman käyttö Verohallinnossa perustui Hansel Oy:n puitejärjestelyyn sekä työsopimuslain (55/2001) säännöksiin. Työsopimuslain 1 luvun 7 §:ssä säädetään oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisestä työnantajan siirtäessä työntekijän tämän suostumuksella käyttäjäyrityksen käyttöön. Tällöin käyttäjäyritykselle siirtyy oikeus johtaa ja valvoa työntekoa sekä muut työnantajalle säädetyt välittömästi työn tekemiseen ja sen järjestelyihin liittyvät velvoitteet.

Vuokratyöntekijät työskentelivät kokeilujakson aikana Verohallinnon johdon ja valvonnan alaisina. Vuokratyöntekijät eivät kuitenkaan olleet virka- tai työsuhteessa Verohallintoon eivätkä siten toimineet virkavastuulla. Vuokratyövoimaa käytettiin vain sellaisissa neuvontatehtävissä, joihin ei kuulunut Verohallinnon toimivallassa olevaa harkintaa tai verolainsäädännön tulkintaa. Verohallinnossa neuvonta on hyvin laajaa ja koskee hyvin monenlaisia veroasioita. Vuokratyövoimalla teetetty neuvonta rajoittui kuitenkin niin sanottuun perusneuvontaan, mikä käytännössä tarkoitti Verohallinnon vero.fi –internetsivustolla olevan ohjeistuksen läpikäyntiä asiakkaan kanssa. Tätä voidaan luonnehtia avustavaksi puhelinpalvelutehtäväksi. Vuokratyöntekijän tuli siirtää puhelu Verohallinnon virkamiehelle niissä tilanteissa, joissa asia edellytti virkavastuulla tehtävää harkintaa. Verohallinto vastasi vuokratyötä tekevien henkilöiden kouluttamisesta, ohjaamisesta ja valvonnasta. Perehdytyksessä vuokratyöntekijät koulutettiin tuloverotusta koskevaan yleiseen ohjaukseen ja Verohallinnon käytössä oleviin tietojärjestelmiin. Vuokratyöntekijöille oli tehtäviensä hoitamiseksi pääsy verotuksen tietojärjestelmään. Perehdytys oli käytännönläheistä. Siihen sisältyi harjoituksia ja Verohallinnon virkailijan työskentelyn seuraamista. Työskentelyn aikana Verohallinto tarjosi vuokratyöntekijöille tukea ja työhön opastusta.

Verohallinto on käyttänyt vuokratyövoimaa myös lomaketilaukset -puhelinpalvelussa. Lomaketilaukset -puhelinpalvelussa soittajalle lähetetään tämän pyytämät tyhjät veroilmoituslomakkeet ja palautuskuori. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on arvioinut ratkaisussaan EOAK/2030/2023 työsopimussuhteisen vuokratyövoiman käyttöä lomaketilaus -puhelinpalvelussa ja sitä, onko tämä verrattavissa aiempaan ratkaisuun vuokratyövoiman käytöstä avustavassa neuvontatehtävässä. Apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan verrannut lomaketilaus -palvelua verohallinnosta annetun lain 2 b §:n mukaiseen sääntelyyn, jonka mukaisesti Verohallinto voi teettää yksityisellä verotusasiakirjojen tulostamisen ja kuoreen laittamisen ja katsonut, että perustuslain 124 §:n mukaiset edellytykset toteutuvat ja tässä tehtävässä rikosoikeudellinen virkavastuu ulottuu myös vuokratyöntekijään eikä menettely ole lainvastaista.

1.8.3 Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös kanteluun Verohallinnon vuokratyövoiman käytöstä

Vuokratyövoiman käytöstä Verohallinnon puhelinpalvelun neuvontatehtävissä tehtiin kantelu, johon eduskunnan apulaisoikeusasiamies antoi päätöksen (EOAK/7302/2019) vuonna 2020.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on 29.12.2020 antamassaan päätöksessä arvioinut vuokratyövoiman käyttöä Verohallinnon puhelinpalvelussa voimassa olevan hallintotoimintaa koskevan lainsäädännön kannalta. Päätöksessä on kiinnitetty huomiota erityisesti perustuslain 124 §:n asettamiin vaatimuksiin viranomaiselle kuuluvan tehtävän antamisessa muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Lisäksi päätöksessä on viitattu perustuslaista ilmenevään hallinnon lainalaisuuden vaatimukseen sekä hyvän hallinnon perusteisiin, joista säädetään myös hallintolaissa. Apulaisoikeusasiamiehen päätöksessä on viitattu avustavan puhelinneuvontapalvelun järjestämisen arvioinnissa perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöön perustuslain 124 §:ää koskien.

Apulaisoikeusasiamiehen päätöksessä on todettu, että vuokratyöntekijät olivat toimineet Verohallinnon työjohdon ja valvonnan alaisina. Koska heitä ei voinut saattaa rikosoikeudelliseen virkavastuuseen, he eivät olleet asianmukaisen julkisen valvonnan alaisia. He olivat siten eri asemassa kuin Verohallintoon virka- ja työsuhteessa olevat samaa puhelinneuvontaa hoitavat henkilöt. Apulaisoikeusasiamies on lausunut käsityksensä, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset ja erityisesti virkavastuun toteutuminen tulee turvata säännöserusteisesti myös silloin, kun julkisen hallintotehtävän hoitamisessa käytetään vuokratyövoimaa.

Apulaisoikeusasiamiehen päätöksen mukaan avustavakin neuvontatehtävä kuuluu viranomaisen lakisääteisiin tehtäviin ja on siten julkinen hallintotehtävä. Perustuslain mukaan julkisten hallintotehtävien hoitamisen tulee pääsääntöisesti kuulua viranomaiselle ja olla viranomaisen hoidettavana. Apulaisoikeusasiamiehen päätöksen mukaan vuokratyövoiman käyttäminen edellyttäisi, että lainsäädäntöön lisättäisiin säännös Verohallinnossa vuokratyövoimana toimiviin henkilöihin sovellettavista rikosoikeudellista virkavastuuta koskevista säännöksistä heidän hoitaessaan julkisia hallintotehtäviä. Säännösehdotuksen sisältämän lakiesityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä olisi apulaisoikeusasiamiehen mukaan suotavaa saada perustuslakivaliokunnan kannanotto siihen, tulisiko myös vuokratyövoiman käyttämisestä Verohallinnossa säätää lailla.

1.8.4 Nykytilan arviointi

Verohallintoa koskevissa säännöksissä on määritelty ne tehtävät, jotka Verohallinto voi siirtää yksityisen hoidettavaksi. Laissa ei ole säädetty nimenomaisesti Verohallinnon tehtävien tekemisestä vuokratyövoimalla eikä Verohallinnon toimintaan liittyvien neuvontatehtävien ulkoistamisesta ole säännöksiä.

Julkisten hallintotehtävien ulkoistamista koskevia säännöksiä on lainsäädännössä lukuisia ja sääntelyn perustuslailliset edellytykset ovat vakiintuneet. Esimerkiksi ajoneuvoverotusta koskevien avustavien neuvontatehtävien teettämisestä yksityisen toimesta on säädetty vuonna 2006. Vuokratyövoiman käyttämisestä viranomaisissa on kuitenkin vain yksittäisiä säädöksiä, eikä lainsäädännössä ole muodostunut vakiintunutta käytäntöä niistä edellytyksistä tai seikoista, jotka tulisi ottaa huomioon vuokratyön käyttöä koskevassa sääntelyssä.

Vuokratyöntekijän asemasta ja oikeuksista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/104/EY vuokratyöstä ja kansallisesti työ sopimuslaissa. Yleisessä lainsäädännössä ei ole kuitenkaan erikseen säädetty vuokratyöntekijän vastuusta silloin, kun vuokratyön käyttäjänä on viranomainen.

Muilla hallinnonaloilla vuokratun työvoiman käyttämisestä on säädetty esimerkiksi hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevassa lainsäädännössä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 3 luvussa säädetään palveluiden hankkimisesta yksityiseltä palveluntuottajalta. Lain

12 §:n mukaisesti hyvinvointialue voi tuottaa asiakkaalle annettavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä niiden käyttöön liittyvää muuta tukea hankkimalla niitä yksityiseltä palveluntuottajalta sopimukseen perustuen, jos niiden hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta on tarpeen tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Laissa on myös rajattu niitä tehtäviä, joita ei voi hankkia yksityiseltä. Lain 13 §:n 1 momentin mukaisesti 12 §:ää sovelletaan myös hyvinvointialueen yksityiseltä palveluntuottajalta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamista varten hankkimaan työvoimaan (hankittu työvoima). Edellytyksenä kuitenkin on, että kyseinen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö toimii työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla tai muun sopimuksen perusteella hyvinvointialueen johdon ja valvonnan alaisena. Lain 13 §:n 2 momentin mukaisesti lain 12 §:n 1–3 ja 5 momentin säännöksiä sovelletaan myös hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamista varten vuokratyövoimana käyttämään sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöön, joka ei ole työsuhteessa hyvinvointialueeseen, mutta joka toimii työsopimuslain 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla hyvinvointialueen johdon ja valvonnan alaisena (vuokrattu työvoima). Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vuokratyövoimaa voidaan käyttää niissä samalaisissa tehtävissä, jotka hyvinvointialue voi myös ulkoistaa yksityisen hoidettavaksi. Lain 15 ja 16 §:ssä on säännökset hankittavien palveluiden sopimusehdoista ja päätöksen perustelemisestä. Lain 18 §:ssä on säädetty yksityisen palveluntuottajan velvollisuudesta. Lain 19 §:ssä on säädetty hallinnon yleislakien soveltamisesta yksityisen palveluntuottajan toimintaan ja lain 20 §:ssä rikosoikeudellisesta virkavastuusta ja vahingonkorvausvastuusta. Rikosoikeudellista virkavastuuta sovelletaan myös lain 13 §:n mukaisen hankitun tai vuokratun työvoiman käyttöön.

Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta ulkoistaa avustava puhelinpalvelutehtävä säädetään ajoneuvoverolain (1281/2003) 53 §:n 3 momentissa. Laki koskee avustavan neuvontatehtävän siirtämistä yksityisen hoidettavaksi eikä siinä säädetä erityisesti tehtävän teettämistä vuokratyövoimalla. Tässä laissa on kuitenkin määritelty ajoneuvoveroasioiden avustava neuvontatehtävä sekä säädetty niistä edellytyksistä, joiden toteutuessa tehtävä voidaan siirtää yksityiselle toimijalle. Lain mukaisesti veronkantoviranomaisena toimivalla liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tehdä sopimus veronkanton liittyvän avustavan puhelinpalvelun siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Avustavalla puhelinpalvelulla tarkoitetaan tiedon välittämistä verovelvollisille ajoneuvoveroa koskevan lainsäädännön ja ohjeiden sisällöstä, ajoneuvojen verotusta koskevien tietojen antamista liikenneasioiden rekisteristä sekä verovelvollisten ilmoitusten vastaanottamista, tallentamista ja välittämistä edelleen veroviranomaisille. Avustavaa puhelinpalvelua hoitavaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tätä tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Avustavassa puhelinpalvelussa ei hoideta tehtäviä, joihin kuuluu verotusta koskevan päätöksentekovallan käyttöä.

Edellä selostetun eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksen perusteella voidaan todeta, että vuokratyövoiman käytön mahdollistaminen Verohallinnon avustavissa puhelinpalvelutehtävissä edellyttää vähintään säännöstä Verohallinnossa vuokratyövoimana toimiviin henkilöihin sovellettavista rikosoikeudellista virkavastuuta koskevista säännöksistä heidän hoitaessaan julkisia hallintotehtäviä. Oikeustilan selvytyksen kannalta olisi myös perusteltua säätää vuokratyövoiman käytöstä Verohallinnosta muiltakin osin kuin pelkästään rikosoikeudellisen virkavastuun osalta.

Tavoitteet

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäätämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuutta koskevan verotuen poistamisella tavoitellaan verotulojen kasvua ja siten julkisen talouden vahvistamista.

Vuokratyötä kansainvälisessä liikenteessä koskevien muutosehdotusten tavoitteena on saattaa suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän velvollisuus hakea ennakkovero vastaamaan tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitetun vuokratyöntekijän velvollisuuksia. Lisäksi säädetään ulkomaisen muodollis-juridisen työnantajan ja suomalaisen työn teettäjän ilmoitusvelvollisuudet vastaamaan tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitetun vuokratyöntekijän ulkomaista muodollis-juridista työnantajaa ja suomalaista työn teettäjää koskevia velvollisuuksia. Ehdotuksilla ei laajenneta tuloverolain 13 §:ssä tarkoitetun suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän verovelvollisuutta.

Ennakonpidätyksen määräämistä koskevan muutosehdotuksen tavoitteena on palauttaa oikeus-tila vastaamaan voimassa olevan lain tarkoitusta ja vakiintunutta soveltamiskäytäntöä sekä yksinkertaistaa ennakonpidätyksen määräämiseen liittyvää menettelyä.

Veronkantolain muutos, jossa palautuksen säilyttämistä koskeva säännös kumottaisiin, on osa hallitusohjelmaan perustuvaa veronkantomennettelyn uudistusta, jolla tavoitellaan verojen maksamisen helpottamista sekä maksujen ja palautusten käytön selkeyttämistä. Muista hallitusohjelmakirjausta toteuttavista veronkannon uudistuksista annettaisiin erillinen esitys myöhemmin. Muutosten vaiheittaisella toteuttamisella turvattaisiin niiden toimeenpano Verohallinnossa.

Vuokratyövoiman käyttöä Verohallinnossa koskevan ehdotuksen tavoitteena on, että vuokratyövoiman käyttämisestä Verohallinnon julkisissa hallintotehtävissä säädettäisiin laissa ja Verohallinto voisi käyttää vuokratyövoimaa erityisesti avustavassa puhelinpalvelussa tasaamaan asioinnin ruuhkahuippuja. Vuokratyövoiman käyttämisellä Verohallinto voisi taata puhelinpalvelussa hyvän hallinnon mukaista asiakaspalvelua kohtuullisessa ajassa myös silloin, kun palvelun kysyntä on suurta.

Ehdotukset ja niiden vaikutukset

1.9 Keskeiset ehdotukset

1.9.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäätämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen

Esityksessä ehdotetaan, että vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten vakuutusmaksujen ja pitkäaikaissäätämissopimusten maksujen vähennyskelpoisuutta koskevat säännökset kumottaisiin tuloverolain mukaisesti. Myös työntekijän maksamien työnantajan järjestämän kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuus poistettaisiin. Verovelvollinen ei siten voisi jatkossa vähentää edellä mainittuja maksuja verotuksessaan.

Vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen ei lähtökohtaisesti vaikuttaisi vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen perusteella maksettavan eläkkeen tai pitkäaikaissäätämissopimuksen perusteella maksettavan suorituksen verotukseen. Eläke ja ps-suoritus verotettaisiin jatkossakin koko määrästäan suorituksen saajan pääomatulona tai ansiotulona, jos vakuutusmaksuja on aikanaan vähennetty ansiotuloista. Maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen ei myöskään toisi muutosta eläkkeen tai ps-suorituksen maksamista koskeviin säännöksiin. Nykyisiä eläkkeen tai ps-suorituksen maksamisen ikärajoja noudatettaisiin myös jatkossa. Tuloverolain mukaisesti säädettyjen edellytysten vastaisesti nostettuja säästövaroja verotettaisiin korotettuna myös lain voimaantulon jälkeen.

Kumottavaksi ehdotettava tuloverolain 54 d § sisältää säännökset vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksistä. Näillä edellytyksillä on myös merkitystä eläkevakuutuksen perusteella maksettujen eläkkeiden ja ps-suoritusten verotuksessa. Jos eläkettä tai ps-suoritusten

maksetaan säädettyjen edellytysten vastaisesti, eläke tai suoritus verotetaan korotettuna. Esimerkiksi tuloverolain 34 a ja 34 b §:ssä on viitattu kumottavaksi tarkoitettuun 54 d §:ään. Eläkkeiden ja suoritusten verotusta ei kuitenkaan ole tarkoitus tässä yhteydessä muuttaa, joten viitattut kohdat 54 d §:ssä siirrettäisiin uuteen 34 c §:ään. Voimassa olevan tuloverolain 54 d §:n säännökset ovat merkityksellisiä myös tuloverolain 68 §:n 2 momentissa säädetyn työnantajan työntekijälle ottaman vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksujen osittaisen verovapauden näkökulmasta. Työnantajan työntekijälle ottaman vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksujen osittaista verovapautta koskeviin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia tässä esityksessä.

Poikkeuksena pienet säästövarat olisi kuitenkin mahdollista nostaa kahden vuoden kuluessa lain voimaantulossa ilman, että varoja verotettaisiin korotettuna. Vakuutettujen olosuhteet sekä säästämisen tavoitteet, suunnitelmat ja säännöllisyys voivat vaihdella. Säästövarojen kertyminen vakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen on voinut jäädä eri syistä alhaiseksi. Maksujen vähennyskelpoisuuden poistuessa lakiehdotuksen voimaantulon jälkeen verovelvollisen ei liene mielekäästä tehdä uusia suorituksia eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen, koska maksuja ei saa enää vähentää verotuksessa. Vakuutukseen tai sopimukseen ei siten todennäköisesti suoritettaisi uusia suorituksia ennen sopimuksen mukaista ikää, jolloin eläkettä tai ps-suoritusta ryhdytään maksamaan. Verovelvollisen tämän hetkisestä iästä riippuen eläkkeen nostoaikankohtaan saattaa olla pitkäkin aika. Vaikka verovelvollinen ei tekisikään uusia suorituksia, vakuutuksessa tai sopimuksessa oleville säästövaroille kertyisi tällä aikaa tuottoja. Toisaalta tuottoja rasittaisivat sopimuksen mukaiset kulut.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen voitaisiin joissain tilanteissa pitää verovelvollisen näkökulmasta kohtuuttomana sitä, että verovelvollinen ei voisi nostaa pieneksi jääneitä eläkevakuutuksen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen säästövaroja ilman korotussanktiota etenkin, jos eläkkeen nostoaikankohtaan on vielä paljon aikaa. Tämän johdosta esityksessä ehdotetaan, että korkeintaan 5 000 euron suuruiset säästövarat olisi mahdollista nostaa kertasuorituksena ennen aikaisesti tietyin edellytyksin ilman, että nostettuja varoja verotettaisiin korotettuna.

Vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevakuutus perustuu vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön väliseen sopimukseen, joka sisältää ehdot eläkkeen nostamisen ajankohdista. Sopimuksessa vakuutuksenottaja on muun ohessa sitoutunut eläkkeen maksamista koskeviin ehtoihin mukaan lukien eläkkeen maksamisen alkamisikä. Vakuutuksen takaisinosto on pääsääntöisesti mahdollista ennen sopimuksessa sovittua ja tuloverolaissa tarkoitettua eläkeikää vakuutus sopimuksen ehtojen mukaisesti vain tuloverolaissa säädetyillä vakuutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla. Varojen nostaminen muilla syillä edellyttää vakuutusyhtiön suostumusta. Pienten säästövarojen nostaminen kertasuorituksena edellyttäisi siten myös vakuutuksenantajan suostumusta, vaikka verotuksessa tästä ei olisikaan seurauksena suorituksen verottamista korotettuna. Tuloverolain muuttamista koskevan lain siirtymäsäännöksellä säädettäväksi ehdotettu mahdollisuus nostaa pienet säästövarat ilman verotuksellista sanktioita ei siten velvoittaisi vakuutuksenantajaa suostumaan vakuutuksen takaisinostoon ennen aikaisesti ilman vakuutus sopimuksen mukaista perustetta. Mitä edellä on todettu vapaaehtoisesta yksilöllisestä eläkevakuutuksesta, soveltuu myös pitkäaikaissäästämissopimukseen ja sen tarjoajaan.

Esityksessä ehdotetaan myös, että työntekijän maksamien työnantajan järjestämän kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuus poistettaisiin. Työntekijä ei siten voisi jatkossa vähentää työnantajan ottamaan kollektiiviseen eläkevakuutukseen maksamiaan maksuja. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia työnantajan maksamien kollektiivisen lisäeläketurvan kuten esimerkiksi ryhmäeläkevakuutuksen maksujen verotuskohteluun. Työnantajan maksamat maksut olisivat pääsääntöisesti jatkossakin työntekijälle verovapaa etu, jos laissa säädetyt edellytykset vakuutuksen kollektiivisuudelle täyttyvät.

Erityistä alijäämähyvitystä koskevat säännökset ehdotetaan kumottavaksi tuloverolaista. Erityinen alijäämähyvitys liittyy yksinomaan vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähentämiseen verotuksessa. Erityistä alijäämähyvitystä koskeville säännöksille ei olisi jatkossa tarvetta, koska edellä mainittuja maksuja ei saisi enää vähentää verotuksessa.

1.9.2 Vuokratyö kansainvälisessä liikenteessä

Verotusmenettelystä annetun lain 15 a §:n sekä 17 §:n 7 momentin ilmoittamismenettely sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n 2 momentin 10 ja 17 kohdan mukainen tulorekisteri-ilmoitusten antamisvelvollisuus ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan sellaista tuloa, joka perustuu suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun henkilön saamaan tuloon. Lakimuu- tos poistaisi vallitsevan puutteen ilmoitusvelvollisuuden osalta suomalaisella vesi- tai ilma- aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän palkan sekä muiden työskentelyyn liittyvien tietojen osalta sekä myös yhtenäistäisi edellä mainitut ilmoitusvelvollisuudet tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettujen vuokratyöntekijöiden tietojen kanssa.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 16 a §:ssä säädettyä velvoitetta hakea ennakkonkantoa ehdotetaan laajennettavaksi myös tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettuun suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun henkilön saamaan palkkaan. Ehdotettu muutos poistaisi tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettuja vuokrattuja työntekijöitä koskevan nykysääntelyssä olevan puutteen sekä yhtenäistäisi rajoitetusti verovelvollisia vuokrattuja työntekijöitä koskevien velvollisuuksien nykykäytäntöä.

1.9.3 Rajoitetusti verovelvollisen rekisteröityminen ennakkoperintärekisteriin

Ennakkoperintälain 25 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ennakkoperintärekisteriin voisi rekisteröityä myös sellainen rajoitetusti verovelvollinen, jonka asuinpaikka on Euroopan talousalueella. Nykysääntelyn mukaisesti vain sellainen rajoitetusti verovelvollinen voi hakeutua ennakkoperintärekisteriin, jolla on Suomessa kiinteä toimipaikka tai jonka koti- paikka on valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus.

1.9.4 Ennakkonpidätyksen määrääminen suorituksen maksajalle

Esityksessä ehdotetaan, että ennakkonpidätyksen laiminlyöntitilanteessa suorituksen maksajalle määrättävä ennakkonpidätys olisi 40 prosenttia suorituksen määrästä, ellei kyse ole sellaisesta suorituksesta, jolle on säädetty tai määrätty muu ennakkonpidätysprosentti laissa, asetuksessa tai Verohallinnon päätöksessä.

1.9.5 Palautusten säilyttämisestä luopuminen

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi palautusten säilyttämisestä tulevia maksuvelvoitteita varten. Samalla luovuttaisiin erilaisista palautusten säilyttämisestä koskevista vaihtoehdoista ja euromääräisistä palautusrajoista. Palautusten säilyttämisestä luopumisella selkeytettäisiin verojen maksamista vähentämällä veronpalautusten käyttöä verojen suoritukseksi. Muutoksella selkeytettäisiin ja yhtenäistettäisiin eri verolajien palautusten maksamista koskevia menettelyjä. Myös oma-aloitteisten verojen maksujen käsittely yhtenäistyisi, kun käyttämättömät maksut palautettaisiin vain verovelvollisen erillisen pyynnön perusteella.

Oma-aloitteisten verojen veronpalautukset ja muut palautettavat määrät palautettaisiin verovelvolliselle viipymättä vero- tai oikaisuilmoituksen antamisen jälkeen taikka palautusta koskevan

päätöksen perusteella. Mikäli oma-aloitteisen veron vero- tai oikaisuilmoitukseen kohdistuisi valvontatoimia, palautukset maksettaisiin nykytilan mukaisesti viipymättä sen jälkeen, kun oikeus palautuksen saantiin on selvitetty. Palautukset käytettäisiin erääntyneiden verojen suoritukseksi ennen palauttamista verovelvolliselle muiden veronpalautusten ja palautettavien määrrien tavoin. Veronkantolaissa säädettyt muut palautuksen esteet voisivat edelleen rajoittaa palautettavan määrän maksamista verovelvolliselle.

Palautusten säilyttämisestä luopuminen olisi pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjaukseen perustuvan verojen maksamista koskevan uudistushankkeen esivaihe, jossa yhtenäistettäisiin palautusten maksamista koskevia menettelyitä. Muista hallitusohjelmakirjausta toteuttavista veronkannon uudistuksista annettaisiin erillinen esitys myöhemmin. Muutosten vaiheittaisella toteuttamisella turvattaisiin uudistuksen toimeenpano Verohallinnossa.

1.9.6 Vuokratyövoiman käytön mahdollistaminen Verohallinnon avustavissa puhelinpalvelutehtävissä

Verohallinnosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuokratyön käyttäminen Verohallinnon avustavissa puhelinpalvelutehtävissä olisi jatkossa mahdollista.

Verohallinnon asiakkaiden yhteydenotoista suurin osa tapahtuu puhelimitse. Saapuvia puheluita on vuosittain noin 2,7 miljoonaa kappaletta. Puhelinpalvelun kysynnässä on kuitenkin kausittaista vaihtelua. Vuokratyövoiman käyttö olisi Verohallinnossa perusteltua koska puhelinneuvonnan suurimpien ruuhkahuippujen aikana ei Verohallinnon asiakaspalvelun vakinaisen henkilöstöresurssin voimin kyetä hoitamaan puhelinneuvontaa eikä Verohallinnossa ole tarkoituksenmukaista ylläpitää resursseja ruuhkahuippujen hoitamista varten. Verohallinnossa vuokratyövoiman käyttämisen ensisijaisena tavoitteena olisi varmistaa, että Verohallinnon asiakkaat saisivat puhelinneuvontaa kohtuullisessa ajassa siten kuin hyvää hallintoa koskevat periaatteet edellyttävät. Vuokratyövoimalla olisi erityinen merkitys niinä ajanjaksoina, kun neuvonnan kysyntä on kaikkein suurinta. Vuokratyövoiman käyttämisellä turvattaisiin osaltaan Verohallinnon nykyisten tehtävien järjestämistä. Jos vuokratyövoiman käyttäminen olisi mahdollista, voisivat Verohallinnon palveluksessa olevat työntekijät huolehtia vaativammista asiantuntijatehtävistä eikä asiantuntijoita olisi tarpeen käyttää avustavan puhelinpalvelun kaltaisissa tehtävissä.

Vuokratyövoiman käyttäminen olisi tärkeää puhelinneuvonnan ruuhkahuippujen tasaamiseksi neuvontapalvelun kysynnän kausittaisen vaihtelun myötä. Vuokratyövoiman käyttö edistäisi puhelinneuvonnan saatavuutta ja näin tukisi hyvän hallinnon perusteiden toteutumista Verohallinnon puhelinneuvonnassa. Vuokratyövoimaa käytettäisiin vain silloin, kun se on tarpeen. Säännöksessä olisi selkeyden vuoksi todettu, että vuokratyövoimaa voidaan käyttää myös Verohallinnosta annetun lain 2 b §:n mukaisissa tehtävissä, jotka voidaan siirtää yksityisen hoidettavaksi. Verohallinto voisi tällöin käyttää tarkoituksenmukaisella tavalla laissa tarkoitetuissa avustavissa tehtävissä joko vuokratyövoimaa tai siirtää tehtävän yksityiselle sopimukseen perustuen.

Silloin, kun Verohallinto hankkisi vuokratyövoimaa tämän mukaisesti, olisi työn välitön johtaja valvontaoikeus Verohallinnolla ja vuokratyöntekijät olisi siirretty työsopimuslain 1 luvun 7 §:n nojalla Verohallinnon käyttöön. Ehdotuksen mukaan avustavaa puhelinneuvontaa vuokratyönä hoitaviin sovellettaisiin rikosoikeudellisesta virkavastuuta koskevia säännöksiä. Ehdotettu sääntelymalli noudattaisi Verohallinnosta annetun lain 2 b §:n mukaista sääntelyä avustavan tehtävän siirtämisestä yksityisen hoidettavaksi, ajoneuvoverolaissa (1281/2003) olevaa sääntelyä avustavan puhelinpalvelun siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoidettavaksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 13 §:n mukaista sääntelyä vuokratun

työvoiman käyttämisestä viranomaistehtävissä. Ehdotus toteuttaisi perustuslakivaliokunnan vaikiintuneeseen käytäntöön perustuvaa vaatimusta siitä, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää asioita käsittelevien henkilöiden toimivan rikosoikeudellisella virkavastuulla. Tarkkarajaisuusperiaatteen asettamien vaatimusten täyttämiseksi lakiin ehdotetaan otettavaksi myös avustavan puhelinpalvelun määritelmä. Tavoitteena on, että Verohallinto voisi edelleen siirtää Verohallinnosta annetun lain 2 b §:n mukaiset tehtävät yksityisen hoidettavaksi tai tämän lisäksi käyttää ehdotetun sääntelyn mukaisesti vuokratyöntekijöitä näissä samoissa tehtävissä. Tämän lisäksi Verohallinto voisi käyttää vuokratyöntekijöitä avustavissa puhelinpalvelutehtävissä. Avustavia puhelinpalvelutehtäviä ei kuitenkaan voisi siirtää yksityisen hoidettavaksi.

Verohallinnon kannalta ehdotuksen vaikutukset liittyisivät laadukkaaseen puhelinneuvontapalvelun ja Verohallinnon nykyisten tehtävien järjestämisen turvaamiseen. Vuokratyövoiman käyttö tarjoaisi joustavan ja nopean tavan reagoida tilapäisiin työvoiman tarpeisiin. Vuokratyövoiman käyttö tukisi Verohallinnon puhelinneuvonnan asianmukaista ja joustavaa järjestämistä sekä palvelun saatavuutta kausittaisissa ruuhkatilanteissa. Vakituisen henkilöstön rekrytointia tilapäisten ruuhkahuippujen varalle ei olisi pidettävä tarkoituksenmukaista eikä resurssien tehokkaan käytön kannalta ensisijaisena vaihtoehtona. Myös määräaikaisten työntekijöiden rekrytointimenettely ruuhkatilanteita varten kuormittaisi Verohallintoa ja työvoiman tarpeen tarkka etukäteinen ennakointi ruuhkatilanteita varten voisi olla haastavaa.

Käytettäessä puhelinpalvelussa vuokratyöntekijöitä, kuten vuoden 2020 kokeilujakson aikana, vastaisi Verohallinto heidän kouluttamisestaan puhelinneuvonnan tehtäviin. Työ tapahtuisi tällöin Verohallinnon johdon ja valvonnan alaisuudessa. Vuokratyöntekijät kävisivät asiakkaiden kanssa läpi lainsäädäntöä ja Verohallinnon julkisia, vero.fi –sivustolta löytyviä viranomaisohjeistuksia. Näin ollen vuokratyövoiman käyttäminen osaltaan mahdollistaisi vakinaisten vero-virkailijoiden keskittymisen verotuksen asiantuntijatehtäviin myös kausittaisissa ruuhkatilanteissa.

Perustuslain 124 §:n mukaiset julkisen hallintotehtävän siirtoa koskevat säännökset on vuokratyövoiman käytön osalta otettu esityksessä huomioon määrittelemällä vuokratyövoimalla teetetävät avustavat puhelinpalvelutehtävät ja sääntelemällä vuokratyöntekijän virkavastuusta silloin, kun hän hoitaa avustavaa puhelinpalvelutehtävää. Vuokratyövoiman käyttämisellä ei ole vaikutusta hallinnon yleislakien soveltamiseen koska vuokratyövoiman käyttö ei siirrä tehtävää Verohallinnolta yksityiselle ja Verohallinnon asiakkaan oikeusturva toteutuu vuokratyövoimalla tehtävässä avustavassa puhelinpalvelussa samalla tavalla kuin muissakin Verohallinnon tehtävissä. Vuokratun työvoiman käyttämisessä on samoja oikeudellisia piirteitä kuin julkisen hallintotehtävän antamisella muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Tehtävää hoitavat tällöin muut kuin viranomaisen palveluksessa olevat. Vuokrattu työntekijä toimii kuitenkin suoraan Verohallinnon työnjohdollisessa alaisuudessa, jolloin vuokratun työvoiman käyttöä ei voi rinnastaa ostopalvelun teetetävään työhön.

1.10 Pääasialliset vaikutukset

1.10.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

1.10.1.1 Yleistä vaikutusten arvioinnista

Esityksessä ehdotettujen muutosten vaikutuksia on pääosin arvioitu Verohallinnon ylläpitämällä HVSR-mikrosimulointimallilla.

Esityksessä ehdotettujen muutosten arvioidaan vaikuttavan myös kotitalouksien ja yhteisöjen taloudelliseen toimintaan, joten muutoksiin liittyy myös epäsuoria vaikutuksia. Taloudellisessa toiminnassa tapahtuvien muutosten voidaan arvioida vaikuttavan eri verojen ja maksujen tuottoon. Lisäksi sen voidaan arvioida vaikuttavan julkisiin menoihin, kuten esimerkiksi työllisyyteen liittyviin ja eläkemeneihin. Epäsuorat vaikutukset ovat kuitenkin vaikeasti arvioitavissa, eikä niitä ole voitu kattavasti sisällyttää tässä esityksessä esitettyihin taloudellisiin vaikutuksiin.

1.10.1.2 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen

Esityksessä ehdotetaan, että vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen sekä työntekijän maksamien kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuus poistetaan. Ehdotetun maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen arvioidaan kasvattavan verotuloja staattisesti vuonna 2027 noin 37 miljoonalla eurolla. Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksujen osuus yhteismäärästä olisi 35,5 miljoonaa euroa ja työntekijän maksamien kollektiivisten lisäeläketurvan maksujen osuus 1,5 miljoonaa euroa. Valtion verotulojen arvioidaan lisääntyvän noin 36 miljoonalla eurolla josta ansiotuloverojen osuus olisi 22 miljoonaa euroa ja vero pääomatulosta olisi 14 miljoonaa euroa. Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan noin 1 miljoonalla eurolla. Muutosten vaikutus seurakuntien ja Kansaneläkelaitoksen verotuloihin arvioidaan olevan vähäinen.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissästämissopimukseen kertyneet varat voisi nostaa kertasuorituksena kahden vuoden aikana lain voimaantulosta ilman, että suoritusta verotetaan korotettuna, jos vakuutukseen tai sopimukseen kertyneiden säästövarojen määrä tuotto huomioon ottaen ei ylitä 5 000 euroa. Pienten säästövarojen ennaikainen nostaminen edellyttäisi vakuutusyhtiön tai pitkäaikaissästämissopimuksen tarjoajan suostumusta, koska sopimuksen ehdoissa ei ole sovittu tällaisesta säästövarojen ennaikaisesta nostoperusteesta.

Jos kuitenkin oletetaan, että vakuutusyhtiöt tai pitkäaikaissästämissopimuksen tarjoajat suosivat ennaikaiseen varojen nostamiseen ja että noin puolet noin 120 000 yksityishenkilön ottamasta vapaaehtoisesta yksilöllisestä eläkevakuutuksesta ja pitkäaikaissästämissopimuksesta, joiden säästö pääoma ei ylitä 5 000 euroa – yhteensä noin 120 miljoonaa euroa, josta noin 6 miljoonaa euroa tulee pitkäaikaissästämissopimuksista – nostettaisiin ehdotetun kahden vuoden aikana, kasvaisi ansio- ja pääomatuloveron tuotto arviolta 20 miljoonaa euroa vuodessa josta vuonna 2027 valtion osuus olisi 18 miljoonaa euroa (tulovero pääomatulosta 13 miljoonaa euroa ja progressiivinen ansiotulovero 5 miljoonaa euroa), kuntien osuus olisi 1,5 miljoonaa euroa, seurakuntien osuus olisi 0,25 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus olisi 0,25 miljoonaa euroa. Koska pitkäaikaissästämissopimuksista tehdyt nostot verotetaan kokonaan pääomatulona ja eläkevakuutuksista tehdyt nostot osittain ansiotuloina ja osittain pääomatuloina, arviota tehtäessä on oletettu, että kaikista alle 5 000 euron nostetuista määristä 75 % olisi pääomatuloa ja 25 % ansiotuloa. Kertaluonteinen verotuoton kasvu vuonna 2028 olisi suuruusluokaltaan ja jakaumaltaan eri veronsaajien kesken vastaava kuin vuonna 2027. Arvion perustana oleviin oletuksiin liittyy huomattavaa epävarmuutta.

Esityksessä vapaaehtoista eläkesäästämistä koskeviin säännöksiin ehdotettujen muutosten arvioidaan siten kasvattavan verotuloja vuonna 2027 yhteensä noin 57 miljoonalla eurolla, jos huomioon otetaan myös pienten säästövarojen ennaikaisesta nostamisesta tehty arvio. Valtion verotulojen arvioidaan lisääntyvän noin 54 miljoonalla eurolla josta ansiotuloverojen osuus olisi 27 miljoonaa euroa ja vero pääomatulosta olisi 27 miljoonaa euroa. Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan noin 2,5 miljoonalla eurolla. Muutosten vaikutus seurakuntien ja Kansaneläkelaitoksen verotuloihin arvioidaan olevan yhteensä 0,5 miljoonaa euroa.

Verotuottomuutoksen kompensatio kunnille

Hallitusohjelman mukaisesti kunnille aiheutuvat verotulomuutokset kompensoidaan nettomääräisesti. Tässä esityksessä vapaaehtoista eläkesäästämistä koskeviin säännöksiin vuodelle 2027 ehdotetut muutokset kasvattavat kuntien verotuloja yhteensä 2,5 miljoonaa euroa, Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen sekä työntekijän maksamien kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen osuus kuntien verotulojen kasvusta on yhteensä noin 1 miljoona euroa. Ansiotuloveroperusteiden muutosten kompensoinnit toteutetaan valtion talousarvion määrärahamomentin kautta.

1.10.1.3 Vuokratyö kansainvälisessä liikenteessä

Verotusmenettelylain mukaisen tiedonantovelvollisuuden sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaisen tulorekisteri-ilmoitusten antamisvelvollisuuden laajentaminen koskemaan suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun henkilön saamaa tuloa ja muita työskentelyyn liittyviä tietoja sekä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain mukainen velvollisuus hakea ennakonantoa arvioidaan parantavan Verohallinnon tiedonsaantia kyseisen henkilöjoukon osalta ja tätä kautta lisäävän työntekijöiltä kertyvien verotulojen määrää. Määrällisten vaikutusten arvioimiseen ei kuitenkaan ole edellytyksiä.

1.10.2 Vaikutukset verovelvollisille

1.10.2.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen

Vaikutukset verovelvollisten eläkesäästämiseen ja eläköitymispäätökseen

Vähennyskelpoisuuden poistaminen vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksuilta tarkoittaisi, että verovelvolliset eivät jatkossa enää saisi verohyötyä suoritusten maksamisesta näihin vakuutuksiin tai sopimuksiin. Verovelvollisilta poistuisi siten verotuksellinen kannustin maksaa lisäsuorituksia vakuutuksiin, minkä johdosta voidaan olettaa, että verovelvolliset siirtyisivät sijoittamaan aiemmin verotuetun eläkevakuutuksen maksuihin käyttämänsä varat jatkossa suurelta osin muihin ehdoiltaan joustavampiin tuotteisiin tai käyttäisivät ne muuhun kulutukseen.

Voimassa olevien vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissäästämissopimusten ehdot pysyisivät maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisesta huolimatta ennallaan. Eläkettä tai ps-suoritusta voitaisiin alkaa maksaa vasta, kun vakuutettu tai varoihin oikeutettu saavuttaa sopimuksessa sovitun iän. Vakuutetun tämän hetkisestä iästä riippuen eläkkeen maksamisen alkamiseen voi olla pitkäkin aika. Jos vakuutukseen ei makseta enää lisää suorituksia maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen jälkeen, aikanaan vapaaehtoisesta vakuutuksesta maksettavan lisäeläkkeen määrä jää suunniteltua pienemmäksi. On kuitenkin todennäköistä, että verovelvolliset siirtyvät ehdotetun lakimuutoksen jälkeen säästämään myös muihin säästämisen tuotteisiin. Lisäksi on huomattava, että suoritusten maksaminen vapaaehtoiisiin yksilöllisiin eläkevakuutuksiin ja pitkäaikaissäästämissopimuksiin on tähänkin mennessä perustunut verovelvollisen omaan harkintaan. Verovelvolliset ovat siten voineet maksaa tai olla maksamatta suorituksia vakuutukseen omien suunnitelmiansa ja olosuhteidensa mukaisesti joko säännöllisesti tai epäsäännöllisin väliajoin. Esityksellä voi olla vähäinen verovelvollisten säästämistä pienentävä vaikutus, jos verovelvolliset käyttävät vakuutusmaksuista säästyneet varansa kulutukseen sen sijaan, että varat käytettäisiin korvaaviin sijoitustuotteisiin.

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia verovelvollisten eläköitymispäätöksiin ja niiden ajankohtaan, koska voimassa olevien vakuutusten eläkeikään ei tule muutoksia. Esityksessä ehdotetaan myös mahdollisuutta nostaa pienet korkeintaan 5 000 euron suuruiset säästövarat ennenaikaisesti ilman, että suoritusta verotettaisiin korotettuna. Koska kysymys on pienistä säästö-määristä, ehdotetulla mahdollisuudella ei arvioida olevan vaikutusta verovelvollisten eläköitymispäätökseen tai muutoin eläkesäästämiseen.

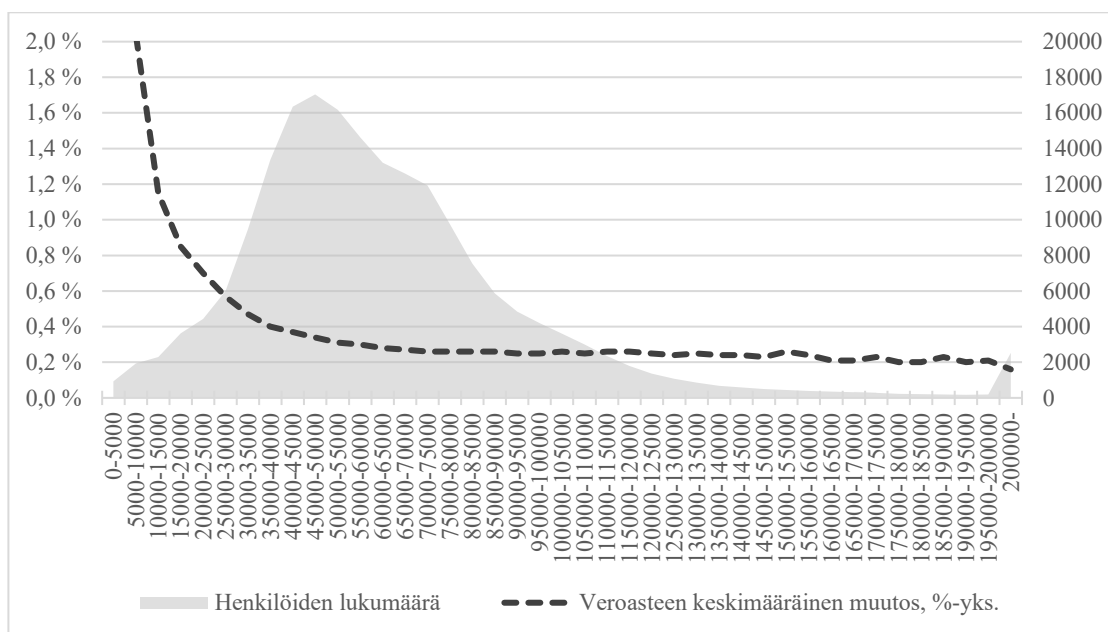
Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennysoikeuden poistaminen voi heikentää yksityishenkilöiden mahdollisuuksia kerryttää eläkkeen aikaista tuloa. Nykytilanteessa reilut 190 000 henkilöä hyödyntävät tämän verovähennyksen, mikä tarkoittaa, että heillä on ollut vuosittain käytettävissään noin 40 miljoonaa euroa enemmän eläkesäästöihin. On kuitenkin huomioitava, että viime vuosina vähennyksiä hyödyntävien henkilöiden määrä on laskenut noin 10 000 henkilöllä ja vähennysten kokonaismäärä on pienentynyt noin 10 miljoonalla eurolla vuosittain.

Vähennysoikeuden poistaminen johtaa siihen, että eläkesäästämiseen käytettävissä olevat varat pienenevät, vaikka säästäjä sijoittaisi varat muihin vaihtoehtoihin sijoitustuotteisiin. Tämä johtuu siitä, että verovähennyksen poistaminen vähentää säästöihin käytettävissä olevan rahamäärän, mikä pitkällä aikavälillä pienentää eläkesäästö-pääomaa ja siten eläkkeen aikaisia tuloja. Vähennysoikeuden poistamisen vaikutuksia on arvioitava ottaen huomioon sen vaikutukset yksilöiden taloudelliseen tilanteeseen eläkeaikana ja siihen, kuinka he voivat kompensoida tämän muutoksen muilla säästämismuodoilla.

Vaikutukset verovelvollisten verotukseen

Ehdotettu vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistamista koskeva muutos kiristäisi maksujen suorittajien verotusta verrattuna nykytilanteeseen, jossa maksut ovat vähennyskelpoisia tuloverotuksessa.

Alla olevassa kuviossa esitetään henkilöverotuksen kokonaisaineiston perusteella laskettu arvio veroasteen keskimääräisestä muutoksesta 5 000 euron tuloluokittain, kun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuus poistettaisiin. Mediaani kiristys olisi noin 0,25 prosenttiyksikköä ja keskimääräinen kiristys noin 0,4 prosenttiyksikköä. Muutoksen arvioidaan koskevan noin 195 000 henkilöä, joiden keskimääräiset bruttotulot ovat noin 65 000 euroa vuodessa. Tulojakauman alkupäässä näyttää olevan henkilöitä, joiden verotus kiristyisi laskennallisesti keskimäärin jopa yli 9 prosenttiyksikköä. On todennäköistä, että näissä tapauksissa maksut on suoritettu verovapaista tuloista tai muusta omaisuudesta, jotka eivät näy henkilöverotuksen tulotiedoissa. On myös mahdollista, että vakuutetun puoliso on suorittanut maksut. Näissä tapauksissa verojen muutos suhteessa bruttotuloihin voi näyttäytyä todellista suurempana.

Alla olevassa taulukossa esitetään muutoksen verotusta kiristävä vaikutus tuloluokittain.

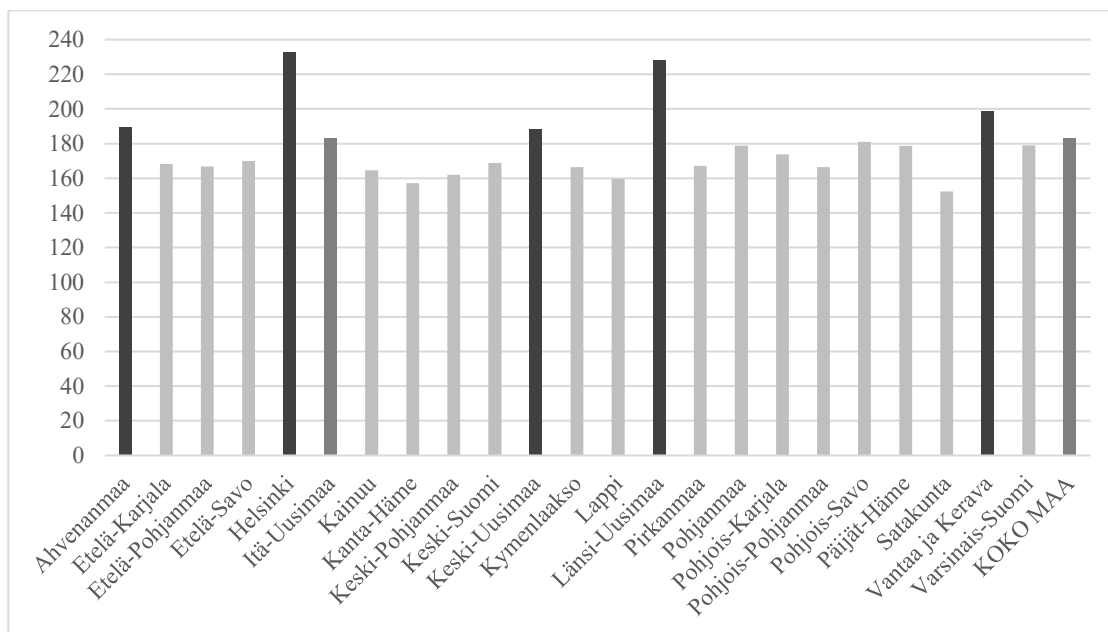
Tuloluokka, €/v.	Verojen muutos, €/v.	Verojen keskimääräinen muutos, €/v.
0-1000	14 930	49
1000-2000	22 936	144
2000-3000	29 303	170
3000-4000	23 495	159
4000-5000	27 662	137
5000-6000	47 554	139
6000-7000	65 762	140
7000-8000	62 158	153
8000-9000	59 813	148
9000-10000	52 613	150
10000-11000	56 555	148
11000-12000	70 088	145
12000-13000	61 018	131
13000-14000	65 088	134
14000-15000	82 787	143
15000-20000	538 122	146
20000-30000	1 653 402	136

Tuloluokka, €/v.	Verojen muutos, €/v.	Verojen keskimääräinen muutos, €/v.
30000-40000	3 457 418	137
40000-50000	5 305 946	157
50000-60000	5 104 155	164
60000-70000	4 519 146	173
70000-80000	4 213 576	192
80000-90000	2 930 932	218
90000-100000	2 134 687	234
100000-150000	4 427 237	287
150000-200000	985 017	377
200000-300000	581 718	433
300000-400000	186 330	492
400000-500000	73 243	485
500000-	147 310	513

Tulonsaajaryhmittäin tarkasteltuna muutoksen verotusta kiristävä vaikutus kohdistuisi pääasiassa palkansaajiin ja yrittäjiin. Muutoksesta aiheutuvat suurimmat keskimääräiset veronkiristykset kohdistuisivat pääomatulon saajiin ja yrittäjiin. Alla olevasta taulukosta käy ilmi muutoksen verotuottovaikutukset tulonsaajaryhmittäin.

Tulonsaajaryhmä	M€	€/hlö
Eläkeläinen	0,9	145
Pääomatulonsaaja	0,9	301
Palkansaaja	31,3	180
Työtön	0,6	159
Yrittäjä	2,9	224
Muut	0,3	149
Yhteensä	37	183

Ehdotetun muutoksen vaikutukset verovelvollisille vaihtelevat hieman alueittain. Koko maan tasolla ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella verotuksen arvioidaan kiristyvän keskimäärin noin 183 eurolla. Verotus kiristyy keskimääräistä enemmän Helsingissä, Keski-Uudenmaan, Länsi-Uudenmaan sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueilla sekä Ahvenanmaan maakunnassa. Muilla hyvinvointialueilla verotus kiristyy keskimääräistä vähemmän. Alla olevasta kuviosta näkyvät verojen keskimääräiset muutokset alueittain.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna vajaa 80 prosenttia muutoksen verotuottovaikutuksesta kohdistuu 45-62 vuotiaisiin. Alla olevasta taulukosta käy ilmi muutoksen kohdentuminen ikäryhmittäin.

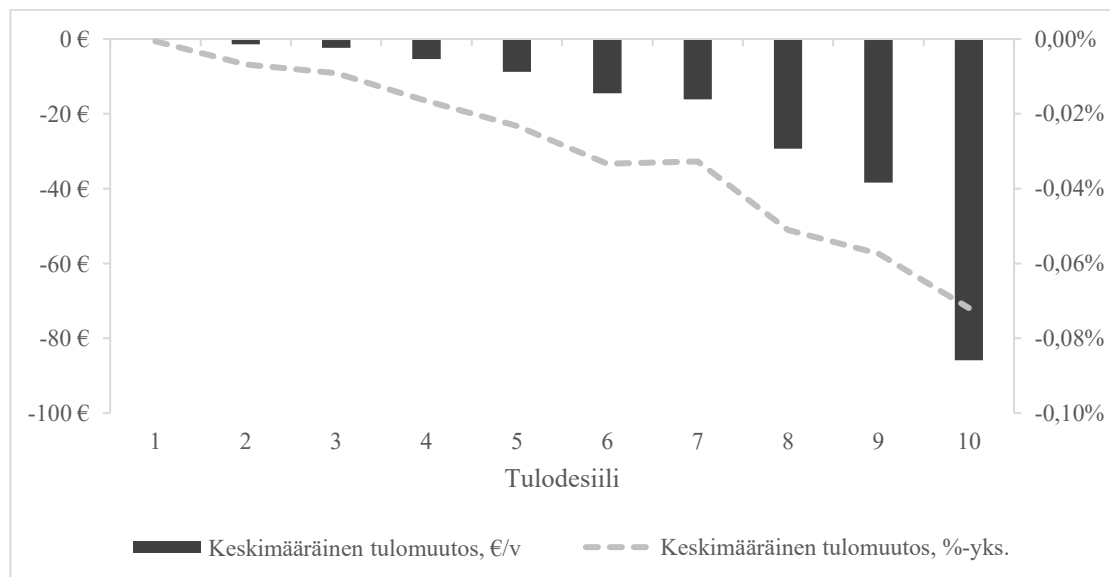
Ikäryhmä	Osuus verovaikutuksesta, %
0-17	0,00
18-24	0,04
25-44	14,64
45-62	78,79
>62	6,53

Tulonjakovaikutukset

Ehdotetulla muutoksella on vaikutusta henkilöiden väliseen tulonjakoon. Tuloerojen muutosta mitataan Gini-kertoimen avulla. Gini-kerroin on kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen jakautumista kuvaava indikaattori, joka voi saada arvot 0:n ja 100:n välillä. Mitä korkeampi indikaattorin arvo on, sitä suuremmat tuloerot ovat. Suomessa tuloerot ovat esimerkiksi muihin OECD-maihin verrattuna pienet, mutta tuloerot ovat kasvaneet 1990-luvun alun tasosta merkittävästi. Tuorein tuloerojen tarkastelu, jonka tilastokeskus on tehnyt tulonjaon kokonaistilaston tiedoista, on vuodelta 2022. Tuloeroja kuvaavan Gini-kertoimen arvo oli 28,6, mikä on 0,5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Alla olevaan kuvioon on koottu vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistamista koskevan muutosehdotuksen yhteisvaikutukset tulodesiileittäin. Kuvioista käy ilmi, että verotus kiristyy kaikissa tulodesii-

leissä. Vaikutus on sekä euromääräisesti että suhteellisesti suurin tulodesiilissä 10 eli suurituloisilla kotitalouksilla. Kuviossa esitetyt muutokset on laskettu OECD:n modifioidun ekvivalenssiasteikon mukaisilla kotitalouskohtaisilla ekvivalenteilla tuloilla.

Tässä esityksessä ehdotetun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisenvaikutus tulonjakoon Gini-kertoimella mitattuna on -0,01 prosenttiyksikköä eli toimenpide kaventaa tuloeroja hieman.

Työllisyysvaikutukset

Esitetyn muutoksen vaikutus työllisyyteen voidaan laskennallisesti arvioida estimoimalla muutosten vaikutusta niin sanottuun työllistymisveroasteeseen sekä hyödyntämällä tutkimuskirjallisuudesta saatavia työllistymisjoustoestimaatteja. Tässä esityksessä ehdotetun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen arvioidaan korottavan työllistymisveroastetta hieman. Työllisyysvaikutusten arviointi perustuu SISU-mikrosimulointimallilla simuloituihin muutoksiin henkilöiden työllistymisveroasteissa. Työllistymisveroasteella tarkoitetaan ansiotuloveroihin, veronluonteisiin vakuutusmaksuihin ja tulonsiirtoihin kuluva osuutta palkkatuloista työttömän henkilön työllistyessä. Tässä esitetyn muutoksen vaikutus ansiotuloveroihin tulee erityisen alijäämähyvityksen kautta. Koska työttömien henkilöiden palkkatuloja ei voida havaita, on näitä työllistymispalkkoja arvioitu lineaarisella regressiomallilla. Menetelmää ovat kuvanneet tarkemmin mm. Kärkkäinen ja Tervola (2018)⁴. Työvoiman tarjonnan joustoista, eli siitä kuinka työvoiman tarjonta reagoi työllistymisen kannusteiden muutoksiin on laajasti tutkimusta. Lundbergin ja Norellin (2020)⁵ päättelivät 35 tutkimuksen perusteella politiikkarelevantin koko populaatiota koskevan

⁴ Kärkkäinen, O., & Tervola, J. (2018). Talouspolitiikan vaikutukset tuloeroihin ja työllisyyteen 2015–2018.

⁵ Lundberg, J., & Norell, J. (2020). Taxes, benefits and labour force participation: A survey of the quasi-experimental literature. *Journal of the Finnish Economic Association*, 1(1), 60–77.

jouston olevan välillä 0,1–0,2. Jäntti ym. (2015)⁶ arvioivat Suomea koskien osallistumisjoustoksi 0,17, jota on sovellettu tässä ehdotettujen työllisyysvaikutusten arvioinnissa. Työllisyyden muutos on laskettu kertomalla työllisten määrä työllistymisveroasteen muutoksella ja sovelletulla joustolla. Tässä ehdotetun muutoksen yhteisvaikutuksen voidaan arvioida pienentävän työllisten lukumäärää vähäisesti.

Työllisten osuus työvoimasta	Työvoima	dPTR	Jousto	Työllisten määrän muutos
0,77	3 132 000	0,00043	0,17	-177

Sukupuolivaikutukset

Tuloverotus perustuu tulojen verottamiseen ja verotus toimitetaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta, joten myös tässä esityksessä ehdotetun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäätämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen vaikutukset eivät ole riippuvaisia sukupuolesta. Tässä ehdotetun muutoksen kokonaisverotuottovaikutuksesta noin 46,8 prosenttia arvioidaan kohdistuvan miehiin ja 53,2 prosenttia naisiin. Vaikutusten kohdentuminen on seurausta ansio- ja pääomatulojen ja muutosten kohteena olevien sijoitusinstrumenttien jakaantumisesta sukupuolten kesken.

1.10.2.2 Ennakonpidätyksen määrääminen suorituksen maksajalle

Ennakonpidätyksen määräämistä suorituksen maksajalle koskevaan säännökseen ehdotetun muutoksen johdosta laiminlyödyt ennakonpidätykset esimerkiksi palkoista määrättäisiin suorituksen saajille aikaisemman käytännön mukaisesti aina 40 prosentin suuruisina ja muista tuloista niille säädetyin muun kaavamaisen prosentin mukaan, mikä lisäisi suorituksen maksajien maksuvelvollisuutta korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaiseen laskentatapaan verrattuna. Muutoksen johdosta myös veronkorotus ja ennakonpidätykselle laskettava viivästyskorko laskettaisiin aikaisemman käytännön mukaisesti kaavamaiselle määrälle.

Ehdotettua muutosta ei voida pitää kohtuuttomana suorituksen maksajien kannalta, koska ennakonpidätyksen määrääminen liittyy suorituksen maksajan velvollisuuksiin laiminlyöntiin. Veron pääoman osalta muutoksen merkitystä lieventäisi se, että maksuvelvollisuus oikaistaisiin nykyisen tapaan vastaamaan suorituksen saajan suorituksesta maksettavan veron määrää sen jälkeen kun suorituksen saajalle on tehty verotuspäätös kyseisestä suorituksesta.

Kaavamaisen ennakonpidätysprosentin käyttäminen toimittamattomien ennakonpidätysten määräämisessä tekisi verotuksesta suorituksen maksajalle ennakoitavaa ja yhdenmukaista, kun kaikkien suoritusten saajien osalta toimittamaton ennakonpidätys määrättäisiin maksuun samalla tavoin.

Ehdotetulla muutoksella ei olisi suoraa vaikutusta suorituksen saajan verotukseen. Ehdotetun muutoksen myötä vältyttäisiin kuitenkin siltä, että ennakonpidätyksen määräämisen yhteydessä suorituksen maksajalle olisi annettava sellaisia tietoja suorituksen saajan verotuksesta, jotka ovat salassa pidettäviä verotustietoja.

⁶ Jäntti, M., Pirttilä, J., & Selin, H. (2015). Estimating labour supply elasticities based on cross-country micro data: A bridge between micro and macro estimates?. *Journal of Public Economics*, 127, 87–99.

1.10.2.3 Palautusten säilyttämisestä luopuminen

Palautusten säilyttämisestä luopumisen jälkeen verovelvolliset eivät voisi välttää edestakaista rahaliikennettä Verohallinnon kanssa tilanteessa, jossa verovelvollisella on sekä maksettavaa että palautettavaa oma-aloitteista veroa. Verovelvollisten tulisi suorittaa maksettavat oma-aloitteiset verot ilmoitusten mukaisesti eräpäivään mennessä huomioimatta mahdollisia palautettavia määriä.

Muutoksen arvioidaan lisäävän jonkin verran edestakaista rahaliikennettä Verohallinnon ja verovelvollisten välillä. Tästä aiheutuvat kustannukset ja hallinnollinen taakka verovelvollisille arvioidaan kuitenkin vähäisiksi.

Palautusvaihtoehtojen poistumisen myötä arviolta noin 13 000 verovelvolliselle palautuisi säilytettävänä olleita palautuksia lain voimaantullessa. Palautus seuraavan yleisen eräpäivän jälkeen -vaihtoehdon valinneilla verovelvollisilla lain voimaantulon jälkeen suoritettua käyttämättä jääneet maksut eivät enää palautuisi automaattiossa yleisen eräpäivän jälkeen. Vaihtoehdon poistuminen lisäisi hieman maksuja koskevia palautuspyyntöjä.

Palautusten säilyttämisestä luopuminen vaikuttaisi erityisesti yrityksiin, jotka nykyisin ovat hyödyntäneet palautusten säilyttämistä. Henkilöasiakkailta ja muilla verovelvollisryhmillä palautusten säilyttämisen tarve on ollut vähäistä. Palautusten säilyttämisestä luopuminen selkiyttäisi osaltaan yleisesti ottaen verojen maksamista ja vähentäisi mahdollisia maksamiseen liittyviä epäselvyyksiä myös verovelvollisen näkökulmasta.

1.10.3 Vaikutukset yrityksiin

1.10.3.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäätämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen vaikutukset yritystoimintaan kohdistuvat lähinnä vakuutusten tarjoajiin eli henkivakuutusyhtiöihin. Pitkäaikaissäätämissopimuksia puolestaan voivat tarjota luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset ja rahastoyhtiöt, joihin maksujen vähennysoikeuden poistamisella olisi vaikutusta. Uusien vakuutusten ja pitkäaikaissopimusten myynti on ollut hyvin vähäistä vuonna 2013 maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksiin tehdyn muutoksen jälkeen. Vakuutusyhtiöt ja muut palveluntarjoajat eivät nykyään markkinoi vapaaehtoisia yksilöllisiä eläkevakuutuksia ja pitkäaikaissäätämissopimuksia eläkesäästämisen muotoina ja osa yhtiöistä on poistanut mainitut tuotteet kokonaan myytävien säästötuotteiden valikoimastaan. Yksityishenkilöille tarjotaan pitkäaikaisen säästämisen kohteina tällä hetkellä muita joustavampia sijoitustuotteita, kuten esimerkiksi rahastosijoituksia, osakesäästötilejä tai sijoitusvakuutuksia. Ehdotetuilla muutoksilla ei siten arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia säästämistuotteiden uusille asiakkaille kohdistuviin markkinoihin.

Vaikka uusia vapaaehtoisia yksilöllisiä eläkevakuutuksia tai pitkäaikaissäätämissopimuksia ei ole juuri myyty viimeiseen kymmeneen vuoteen, aiemmin otettuihin eläkevakuutuksiin ja sopimuksiin säädetään vielä merkittäviä määriä. Verovähennysoikeuden poistaminen johtaisi todennäköisesti siihen, että vakuutetut eivät enää suorittaisi maksuja vakuutukseen. Henkivakuutusyhtiöiden näkökulmasta tämä tarkoittaisi sitä, että asiakkaiden suoritukset voimassa oleviin vakuutuksiin loppuisivat. Tämä muutos aiheuttaisi henkivakuutusyhtiöille haasteen tarjota asiakkaille korvaavia tuotteita, joiden avulla ne voisivat säilyttää asiakaskuntansa ja markkinaosuutensa. Sinänsä markkinoilla on useita säästämiseen soveltuvia, vapaaehtoiset yksilölliset

eläkevakuutukset korvaavia sijoitustuotteita, joita henkivakuutusyhtiöt tai samaan finanssikonserniin kuuluvat yhtiöt voivat tarjota asiakkailleen. Tällä hetkellä eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimusten maksuja maksaneet voivat jatkossa siirtyä säästämään toiseen sijoitustuotteeseen tai käyttää maksuista säästyneet varat kulutukseen. Ehdotetun muutoksen vaikutus säästämiseen tarkoitettujen tuotteiden tarjontaan arvioidaan kokonaisuudessaan tältäkin osin vähäiseksi. Muiden sijoitustuotteiden kysynnän voidaan kuitenkin arvioida kasvavan jossain määrin, kun suoritusten maksaminen olemassa oleviin vapaaehtoisin yksilöllisiin eläkevakuutuksiin tai pitkäaikaissästämissopimuksiin lakkaa maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen jälkeen.

Maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisesta aiheutuu vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissästämissopimuksen tarjoajille tarvetta tiedottaa asiakkaitaan lakimuutoksesta ja sen vaikutuksista. Lakimuutoksesta tiedottaminen voi aiheuttaa yrityksille jonkin verran lisätyötä ottaen kuitenkin huomioon, että yritykset tiedottavat muutenkin asiakkailleen näiden ottamiin vakuutuksiin liittyvistä ajankohtaisista asioista ja muutoksista.

Esityksessä ehdotetaan, että verovelvollisella olisi mahdollisuus nostaa ennaikaisesti vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissästämissopimukseen kertyneet alle 5 000 euron suuruiset säästövarat kertasuorituksena ilman, että suoritusta verotettaisiin korotettuna. Ennenaikainen varojen nostaminen on mahdollista solmituissa vakuutus sopimuksissa voimassa olevan tuloverolain 54 d §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisilla vakuutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla, joihin ei sisälly mahdollisuutta nostaa pieniä säästövaroja kertasuorituksena. Ehdotetulla tuloverotusta koskevalla säännökselle ei olisi vaikutusta vakuutusyhtiön ja vakuutuksenottajan välisen sopimuksen ehtoihin, eikä säännös velvoittaisi vakuutusyhtiötä maksamaan alle 5 000 euron suuruisia säästövaroja ennaikaisesti. Alle 5 000 euron suuruisen säästövarojen ennaikainen nostaminen edellyttäisi siten jatkossakin vakuutusyhtiön suostumusta.

Vakuutusyhtiön omassa harkinnassa olisi siten, suostuako vakuutuksenottajan pyyntöön pienten säästövarojen ennaikaisesta takaisinostosta. Jos vakuutusyhtiö suostuu pyyntöön, aiheutuisi pyynnön toteuttamisesta hallinnollista työtä vakuutusyhtiölle. Pienten säästövarojen nostosta aiheutuva työ olisi lähtökohtaisesti manuaalista työtä, kuten tällä hetkellä sopimusehtojen mahdollistamissa takaisinostoissa vakuutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla. Jos oletetaan, että noin puolet verovelvollisista, joiden vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissästämissopimukseen kertyneet säästövarat ovat alle 5 000 euroa, nostaisivat säästövaransa ennaikaisesti kertasuorituksena kahden vuoden aikana, ja että kertaluonteinen henkilöstökustannus kohdeyritykselle vastaisi yhden asiantuntijan yhtä työtuntia eli noin 40 euroa, olisi hallinnollisen lisätaakan kertaluonteinen vuosikustannus työ- ja elinkeinoministeriön sääntelytaakkalaskurin mukaan kaikille kohdeyhtiöille yhteensä noin 1,2 miljoonaa euroa. Arvio on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämän sääntelytaakkalaskurin avulla. Arvion oletuksiin liittyy huomattavaa epävarmuutta.

Vakuutusyhtiön näkökulmasta pienten säästövarojen nostomahdollisuuteen liittyisi myös yhtiön vastuuvelan hallintaan liittyvää lisätyötä, koska vakuutusyhtiöt ovat sitoneet vastuidensa katteena olevat varat lähtökohtaisesti pitkäaikaisiin kohteisiin.

1.10.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

1.10.4.1 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäätämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen ja vuokratyö kansainvälisessä liikenteessä

Eläkevakuutuksiin, pitkäaikaissäätämiseen ja kansainvälisen liikenteen vuokratyöhön liittyvien muutosten toteuttamisesta muun muassa ilmoittamismenettelyihin ja verotuksen tietojärjestelmään arvioidaan aiheutuvan yhteensä 450 000 euron suuruiset kertaluontoiset investointikustannukset sekä useammalle vuodelle jakautuvat yhteensä 37 000 euron suuruiset ylläpitokustannukset.

Muutosten toteuttamisesta tulotietojärjestelmään arvioidaan aiheutuvan 376 000 euron suuruiset kertaluontoiset investointikustannukset sekä lisäksi 21 600 euron suuruiset vuosittaiset ylläpitokustannukset.

Muutoksilla arvioidaan olevan vaikutuksia Verohallinnon virkailija- ja asiakasohjeisiin ja ne lisäävät asiakasneuvonnan tarvetta.

1.10.4.2 Rajoitetusti verovelvollisen rekisteröityminen ennakkoperintärekisteriin

Muutoksella arvioidaan olevan vähäisiä vaikutuksia Verohallinnon virkailija- ja asiakasohjeisiin.

1.10.4.3 Ennakonpidätyksen määrääminen suorituksen maksajalle

Ehdotettu muutos selkeyttäisi ja yksinkertaistaisi ennakonpidätyksen määräämiseen liittyvää menettelyä ja vähentäisi Verohallinnon virkailijatyötä vuosittain noin 1-2 henkilötyövuoden verran verotarkastuksen perustella määrättävien verojen käsittelyssä sekä työnantajasuoritusten ilmoitusvalvonnassa. Muutos mahdollistaisi julkisen talouden tilanteen vuoksi niukkenevien Verohallinnon resurssien kohdentamisen tarkoituksenmukaisemmin verovalvontaan ja verotulojen turvaamiseen.

Muutos poistaisi tarpeen käsitellä ja luovuttaa yksittäisten suorituksen saajien salassa pidettäviä verotustietoja suorituksen maksajalle ennakonpidätyksen määräämisvaiheessa. Muutoksella arvioidaan olevan vähäisiä vaikutuksia Verohallinnon virkailija- ja asiakasohjeisiin.

1.10.4.4 Palautusten säilyttämisestä luopuminen

Palautusmenettelyjen yhtenäistäminen vähentäisi hieman palautusmenettelyihin liittyvää neuvonta- ja ohjaustyötä Verohallinnossa. Muutoksella arvioidaan olevan vähäisiä vaikutuksia Verohallinnon tietojärjestelmiin sekä asiakas- ja virkailijaohjeistukseen. Muutoksen voimaantulon arvioidaan lisäävän hetkellisesti neuvontatyötä.

4.2.4.5 Vuokratyövoiman käytön mahdollistaminen Verohallinnon avustavissa puhelinpalvelutehtävissä

Verohallinnosta annettuun lakiin ehdotettava säädösmuutos olisi luonteeltaan mahdollistava. Muutoksella poistettaisiin lainsäädännöstä johtuvat esteet vuokratyövoiman käytölle Verohallinnon avustavissa puhelinpalvelutehtävissä. Vuokratyövoiman käyttämisen tavoitteena olisi varmistaa, että asiakkaat saisivat Verohallinnon puhelinneuvontapalvelua kohtuullisessa ajassa siten kuin hyvää hallintoa koskevat periaatteet edellyttävät myös puhelinneuvonnan ruuhka- huippujen aikana. Vuokratyövoiman käytön tarkoituksena ei täten olisi vähentää Verohallinnon

tarvetta vakinaisten, virka- ja työsopimussuhteisten henkilöiden rekrytointiin. Tarkoituksena ei myöskään olisi vähentää Verohallinnon henkilöstöä. Vuokratyövoiman käyttämisen ei arvioitaisi vähentävän puhelinpalvelun kustannuksia normaalioloissa. Näin ollen vuokratyövoiman käytöllä ei lähtökohtaisesti arvioitaisi olevan Verohallinnolle taloudellisia vaikutuksia. Esityksen jaksossa 4.1.6 on tarkemmin kuvattu vuokratyövoiman mahdollisesta käyttämisestä Verohallinnolle aiheutuvia vaikutuksia.

Lausuntopalaute

[täydennetään lausuntokierroksen jälkeen]

Säännöskohtaiset perustelut

1.11 Tuloverolaki

34 a §. Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissästämissopimukseen perustuvat suoritukset. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siinä oleva viittaus kumottavaksi ehdotettuun tuloverolain 54 d §:ään korvattaisiin viittauksella uuteen 34 c §:ään. Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin siitä, että vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen tai pitkäaikaissästämissopimukseen perustuvasta suorituksesta on veronalaista pääomatuloa vain tuotto siltä osin kuin suoritus on kertynyt sellaisten maksujen perusteella, joita ei ole saanut vähentää verotuksessa. Säännös koskisi tilanteita, joissa verovelvollinen maksaisi eläkevakuutuksen tai pitkäaikaissästämissopimuksen maksuja sen jälkeen, kun maksujen vähennyskelpoisuuden poistava lakimuutos on tullut voimaan. Perusteltua on, että tällaisissa tilanteissa verovelvollisen saamasta suorituksesta veronalaista on vain tuotto siltä osin, kuin suoritus on kertynyt vähennyskeltottomien maksujen perusteella. Suoritukset verotettaisiin tältä osin siten samalla tavalla kuin sellaisten eläkevakuutusten perusteella maksetut suoritukset nykyään verotetaan, jotka eivät täytä tuloverolaissa säädettyjä edellytyksiä maksujen vähennyskelpoisuudelle. Vapaaehtoisesta yksilöllisestä eläkevakuutuksesta ja pitkäaikaissästämissopimuksesta ei voisi syntyä verotuksessa vähennyskelpoista tappiota myöskään siltä osin kuin maksut eivät ole olleet vähennyskelpoisia, koska kyse ei ole sellaisesta tuloverolain 34 §:n 3 ja 5 momentissa tarkoitettusta säästöhenkivakuutuksesta, kapitalisaatiosopimuksesta tai määräaikaisesta eläkevakuutuksesta, josta syntyneet tappiot on erikseen säädetty vähennyskelpoiksi tuloverolain 35 §:ssä.

Käytännössä lienee epätodennäköistä, että verovelvolliset maksaisivat suorituksia eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissästämissopimukseen sen jälkeen, kun maksuja ei enää saa vähentää. Siltä osin kuin suoritus on kertynyt vähennyskelpoisten maksujen perusteella, veronalaista olisi jatkossakin suorituksen pääoma ja tuotto.

Uudessa 4 momentissa säädettäisiin myös siitä, miten vähennyskeltottomien maksujen perusteella kertynyt suoritus jaettaisiin pääoman ja tuoton kesken. Ehdotetun säännöksen mukaan suorituksen tuotoksi katsottaisiin se suhteellinen osuus, joka suorituksen maksuhetkellä vastaa vakuutuksessa tai sopimuksessa jäljellä olevan tuoton osuutta jäljellä olevasta siitä eläkkeen tai säästövarojen määrästä, joka on kertynyt sellaisten maksujen perusteella, joita ei ole saanut vähentää verotuksessa. Suoritusta maksettaessa ei siten olisi mahdollista maksaa ensin pääomaa ja vasta sen jälkeen tuottoa.

34 b §. Eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvan suorituksen verotusta koskevia erityisiä säännöksiä. Tuloverolain 34 b §:ssä säädetään muun ohessa vakuutus- ja ps-suorituksen verotuksesta niissä tilanteissa, joissa suorituksia maksetaan vastoin vähennyskelpoisuuden edellytyksiä. Näissä tilanteissa suoritukset verotetaan joko 20 tai 50 prosentilla korotettuna. Esityksessä ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia korotussäännöksiin. Pykälän 1, 3, 5 ja 7 momenteissa olevat viittaukset kumottavaksi ehdotettuun 54 d §:n eri momentteihin korvattaisiin viittauksilla vastaaviin momentteihin uudessa 34 c §:ssä.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Vuoden 2017 alusta voimaan tulleen tuloverolain 54 d §:n 2 momentin 2 kohdan muutoksen jälkeen vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä ollut eläkkeen tai suorituksen maksamisen alkamisen ikäraja ei ole ollut enää sidottu eläkelain mukaiseen vanhuuseläkeikään.

Esityksen tuloverolain muuttamista koskevan lain voimaantulosäännöksen 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi tilapäinen poikkeus 34 b §:n 1 momentin soveltamiseen. Kysymyksessä olisi mahdollisuus nostaa vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen kertyneet pienet säästövarat ennaikaisesti ilman korotussanktiota. Ehdotetun säännöksen mukaan 1 momentista poiketen korotusta ei määrätä, jos verovelvolliselle maksetaan kertasuorituksena vakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen kertyneet säästövarat kokonaisuudessaan, jos suorituksen suuruus on enintään 5 000 euroa ja suoritus maksetaan kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, eikä verovelvollinen ole maksanut vakuutukseen tai pitkäaikaissopimukseen maksuja tämän lain voimaantulon jälkeen.

Ehdotettu säännös ei velvoittaisi henkivakuutusyhtiötä tai pitkäaikaissäästämissopimuksen tarjoajaa maksamaan säännöksessä tarkoitettuja säästövaroja ennaikaisesti vakuutetulle tai suorituksen oikeutetulle. Suorituksen ennaikainen maksaminen voimassa olevien sopimusehtojen vastaisesti edellyttäisi vakuutusyhtiön tai sopimuksen tarjoajan suostumusta. Jos vakuutusyhtiö suostuisi ennaikaiseen suorituksen maksamiseen, suoritusta ei verotettaisi korotettuna voimaantulosäännöksen 2 momentin edellytysten täytyessä.

34 c §. Vapaaehtoisena yksilöllisenä eläkevakuutuksena tai pitkäaikaissäästämissopimuksena pidettävät sopimukset. Esityksessä ehdotetaan, että tuloverolakiin lisättäisiin uusi 34 c §, jossa säädettäisiin määritelmä sille, mitä sopimuksia pidettäisiin tuloverolain näkökulmasta vapaaehtoisina yksilöllisinä eläkevakuutuksina tai pitkäaikaissäästämissopimuksina. Pykälän tarkoituksena olisi säilyttää aikaisempien vakuutusmaksujen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksinä olleet rajoitukset säädöstekstissä. Vaikka vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuudesta luovutaan, pysyvät eläkevakuutukset ja pitkäaikaissäästämissopimukset voimassa. Eläkkeen tai ps-suorituksen maksamista ja sen edellytyksiä on edelleen tarpeen säännellä. Koska esimerkiksi eläkkeen nostamisen ikäraja tai eläkkeen maksuaikataulua koskevat ehdot oli lakiteknisesti määritelty maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksinä kumottavaksi ehdotettavassa 54 d §:ssä, edellytyksistä on tarpeen jatkossa säätää erikseen omassa pykälässään.

Pykälän 1 momentin mukaan 34 a §:ssä tarkoitettuna vapaaehtoisena yksilöllisenä eläkevakuutuksena tai pitkäaikaissäästämissopimuksena pidettäisiin 2–7 momentin edellytykset täyttäviä sopimuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan vapaaehtoisena yksilöllisenä eläkevakuutuksena pidettäisiin sellaista vakuutusta, jonka on ottanut verovelvollinen tai hänen puolisonsa, ja jossa verovelvollinen on vakuutettuna. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vastaavasti pitkäaikaissäästämissopimuksesta. Edellytyksenä on, että pitkäaikaissäästämissopimuksen on tehnyt verovelvollinen tai

hänen puolisonsa ja sopimuksessa verovelvollinen on sidotusta pitkäaikaissästämisestä annettussa laissa tarkoitettu varoihin oikeutettu. Edellä mainitut 2 ja 3 momentit vastaisivat sisällöltään kumottavan 54 §:n 1 momentissa asetettuja edellytyksiä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vastaavista edellytyksistä eläkkeen nostamisen ajankohtaa koskevista edellytyksistä kuin kumottavan 54 d §:n 2 momentissa. Momentti koostuisi kahdesta kohdasta, jossa ensimmäisessä säädettäisiin niistä edellytyksistä, jolloin verovelvollinen voisi takaisinostaa tai nostaa säästö määrän ennen laissa säädettyä yleistä ikärajaa ilman, että suoritusta verotettaisiin korotettuna. Pykälän 4 momentin 1 kohdan mukaan tällaisia vakuutetun tai pitkäaikaissästämissopimuksen mukaan varoihin oikeutetun olosuhteisiin liittyviä perusteita olisivat vähintään vuoden kestänyt työttömyys tai pysyvä työkyvyttömyys tai osatyökyvyttömyys, puolison kuolema tai avioero. Perusteita ei ehdoteta muutettavaksi nykyisestä.

Pykälän 4 momentin 2 kohdassa puolestaan säädettäisiin eläkkeen tai ps-suorituksen nostamisen ikärajoista. Säännökseen liitettäisiin samat ikärajataulukot, joista säädettiin kumottavaksi ehdotetussa 54 d §:n 2 momentin 2 kohdassa. Eläkkeen nostamisen ikärajoin ei siten tulisi muutoksia.

Pykälän 5 momentti vastaisi kumottavaksi ehdotetun 54 d §:n 4 momenttia. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin eläkkeen ja ps-suorituksen maksamisen jaksottamisesta. Eläke tai muu suoritus maksettaisiin pääsäännön mukaan toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin määräajoin varoihin oikeutetun tai edunsaajan jäljellä olevan eliniän aikana tai vähintään 10 vuoden aikana siten, että kunakin vuonna suoritetaan enintään se osa jäljellä olevasta säästö määrästä, joka saadaan jakamalla jäljellä oleva säästö määrä jäljellä olevien maksuvuosien lukumäärällä. Kalenterivuoden aikana eläkettä tai muuta suoritusta voitaisiin kuitenkin jäljellä olevasta säästö määrästä riippumatta maksaa aina 2 000 euroon asti. Pykälän 5 momentin 2 kohdassa säädettäisiin sopimukseen perustuvan oikeuden panttaus- ja luovutuskieollosta.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin edellytykseksi, että vakuutuslaitos, talletuspankki, rahastoyhtiö tai sijoituspalveluyritys on 1 momentissa tarkoitettussa sopimuksessa sitoutunut antamaan Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset Verohallinnon määräämät tiedot Verohallinnon määräämällä tavalla. Pykälä vastaisi kumottavaksi ehdotettua 54 d §:n 7 momenttia.

Pykälän 7 momentissa puolestaan säädettäisiin edellytykseksi, että vakuutus on otettu Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuvasta tai siellä kiinteästä toimipaikasta toimivasta vakuutuslaitoksesta tai pitkäaikaissästämissopimussopimus on tehty Suomessa asuvan tai täällä kiinteästä toimipaikasta toimivan palveluntarjoajan kanssa. Pykälä vastaisi kumottavaksi ehdotettua 54 d §:n 9 momenttia

54 d §. Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksut. Tuloverolain 54 d §:ssä säädetään vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuudesta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska maksujen vähentämisoikeudesta luovutaan. Osasta kumottavan pykälän momenteista on tarkoitus säätää sisällöllisesti vastaavasti uudessa 34 c §:ssä, jossa määritellään vapaaehtoisena yksilöllisenä eläkevakuutuksena ja pitkäaikaissästämissopimuksena tuloverotuksessa pidettävät sopimukset.

60 §. Alijäämä ja pääomatulolajin tappio. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Momentissa säädetään vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksujen aiheuttaman pääomatulolajin alijäämän verokohtelusta. Säännös ei olisi jatkossa enää tarpeen, koska edellä mainittuja maksuja ei saisi enää vähentää.

68 §. Työnantajan maksamat vakuutusmaksut. Esityksessä ei ehdoteta muutosta työnantajan maksamien työntekijälleen ottaman vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksujen osittaiseen verovapauteen. Pykälän 2 momentin viittaukset kumottaviin tuloverolain 54 d §:n 2 momentin 2 kohtaan, 4 momentin 1 kohtaan sekä 7 momenttiin korvattaisiin viittauksilla uusiin 34 c §:n 4 momentin 2 kohtaan, 5 momentin 1 kohtaan sekä 6 momenttiin. Voimassa olevan säännöksen viittausta tuloverolain 54 d §:n 5 momenttiin ei olisi tarpeen korvata, koska lainkohta on kumottu jo aiemmin lailla 792/2012. Pykälään lisättäisiin uusi 6 ja 7 momentti. Pykälän 6 momentissa säädettäisiin, että työnantajan maksamat kollektiivisen lisäeläketurvan maksut eivät olisi työntekijän veronalaista tuloa. Työnantajan maksamia kollektiivisen lisäeläketurvan maksuja ei ole pidetty oikeus- ja verotuskäytännössä työntekijän veronalaisena tulona, jos tuloverolain 96 a §:n 2 momentin edellytykset täyttyvät. Vallitseva verotuskäytäntö ilmaistaisiin jatkossa myös lain tasolla.

Pykälän 7 momentissa puolestaan määriteltäisiin, mitä kollektiivisella lisäeläketurvalla tarkoitetaan tuloverolaissa. Kollektiivisella lisäeläketurvalla tarkoitettaisiin työnantajan työntekijöistä koostuvalle henkilöpiirille järjestämää vapaaehtoista lisäeläketurvaa, jonka henkilöpiiri on määriteltävä ryhmittäin työalan tai muun siihen verrattavan perusteen mukaan siten, ettei se tosiasiaassa kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määrättyihin henkilöihin. Kollektiivisena lisäeläketurvana ei pidettäisi järjestelyä, joka on tarkoitettu koskemaan vain yhtä työnantajan palveluksessa olevaa henkilöä kerrallaan. Kollektiivisen lisäeläketurvan määrittelyyn ei ehdoteta muutoksia ja 4 momentti vastaisikin kumottavaksi ehdotettua 96 a §:n 2 momenttia, jossa määrittelyä nykyään säädetään.

96 a §. Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut. Voimassa olevassa pykälässä säädetään verovelvollisen oikeudesta vähentää kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta suorittamiensa maksuja. Esityksessä ehdotetaan, että vähennysoikeudesta luovutaan ja että 96 a § pykälä kumotaan kokonaisuudessaan. Voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetty kollektiivisen lisäeläketurvan määrittely siirrettäisiin sellaisenaan 68 §:ään uudeksi 7 momentiksi.

131 a §. Erityinen alijäämähyvitys. Erityistä alijäämähyvitystä koskeva pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Voimassa olevien säännösten mukaan vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksut vähennetään pääomatulosta tulonhankkimismenojen, pääomatuloista vähennettävien tuloverolain 59 §:n mukaisten tappioiden ja korkomenojen jälkeen. Siltä osin kuin pääomatulot eivät riitä maksujen vähentämiseen, huomioidaan vähentämättä jäänyt osa niin sanottuna erityisenä alijäämähyvityksenä. Pääomatulon veroprosentin mukainen osa pääomatuloista vähentämättä jääneestä maksusta vähennetään ansiotulon verosta. Maksujen perusteella ei kuitenkaan vahvisteta pääomatulolajin tappiota. Erityistä alijäämähyvitystä koskeville säännöksille ei jatkossa olisi enää tarvetta, koska vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksuja ei saisi enää vähentää.

132 §. Alijäämähyvitysten vähentäminen verovelvollisen valtionverosta. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana erityisestä alijäämähyvityksestä luopumisen johdosta.

133 §. Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana erityisestä alijäämähyvityksestä luopumisen johdosta.

134 §. Alijäämähyvityksen siirtäminen puolisolle. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana erityisestä alijäämähyvityksestä luopumisen johdosta.

1.12 Laki korkotulon lähdeverosta

4 §. Veronalaisuutta koskevat poikkeukset. Pykälän 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi. Voimassa olevassa säännöksessä oleva viittaus tuloverolain 56 d §:ään korvattaisiin viittauksella tuloverolain uuteen 34 c §:ään. Kysymyksessä olisi tekninen muutos, eikä sillä olisi vaikutusta säännöksen sisältöön.

1.13 Laki verotusmenettelystä

15 a §. Ulkomaisen työnantajan tiedonantovelvollisuus. Pykälän 1 momenttiin sisältyvää ulkomaisen työnantajan tiedonantovelvollisuutta ehdotetaan laajennettavaksi tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettuun, suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun henkilön työskentelystä saatuun tuloon. Ulkomaisen työnantajan olisi siten toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettun suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun henkilön työskentelyn arvioidusta kestosta ja työn teettäjistä sekä verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksetusta palkasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta. Viimeksi mainitun osalta pykälään jätetään lause kansainvälisestä sopimuksesta, sillä verosopimus voi rajoittaa tuloverolain 13 §:n mukaisen tulon veronalaisuutta Suomessa.

16 §. Meno- ja vähennystietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tiedonantovelvollisuus poistettaisiin pitkäaikaissäästämissopimusten osalta. Tietojen antaminen pitkäaikaissäästämissopimuksen maksuista ei olisi enää tarpeen sen jälkeen, kun maksujen vähennyskelpoisuus poistuu. Tiedonantovelvollisten piiristä poistettaisiin myös pitkäaikaissäästämissopimusten tarjoajat eli talletuspankit, rahastoyhtiöt ja sijoituspalveluyritykset. Tiedonantovelvollisuutta koskevaa pykälää ei muutettaisi eläkevakuutusten osalta, sillä pykälä kattaa myös muita eläkevakuutuksia kuin vapaaehtoisia yksilöllisiä eläkevakuutuksia koskevan tiedonantovelvollisuuden.

Pykälän 3 momentista poistettaisiin viittaus tuloverolain 96 a §:ssä tarkoitettuihin maksuihin. Tietojen antaminen kollektiivisen lisäeläketurvan maksuista ei olisi enää tarpeen, koska työntekijän maksamien työnantajan järjestämän kollektiivisen lisäeläketurvan maksujen vähennyskelpoisuus poistuu.

17 §. Muita tietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus. Pykälän 6 momentin viittaus kumottavaksi ehdotettuun tuloverolain 54 d §:ään ehdotetaan korvattavaksi viittauksella tuloverolain 68 §:n 4 momenttiin. Voimassa olevassa momentissa muina vakuutusentottajina on tarkoitettu 54 d §:n 8 momentissa lueteltuja tilanteita, jossa avoin yhtiö on ottanut vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen yhtiömiehelleen, kommandiittiyhtiö vastuunalaiselle yhtiömiehelleen ja osakeyhtiö sellaiselle osakkaalleen, jota ei työntekijän eläkelain 7 §:n mukaan pidetä mainittua lakia sovellettaessa työsuhteessa olevana. Tuloverolain 54 d §:n 8 momentti käy tarpeettomaksi vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden poistuessa, mutta vastaavan sisältöinen säännös on myös tuloverolain 68 §:n 4 momentissa.

Pykälän 7 momenttia ehdotetaan laajennettavaksi tuloon, joka perustuu tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettuun, suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun henkilön työskentelyyn suomalaisella aluksella. Siten jokaisen, joka teettää työtä tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettulla suomalaisella aluksella toimessa olevalla vuokratulla henkilöllä, on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tiedot työntekijän ulkomaisesta työnantajasta ja tieto yrityksen työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 8 §:n mukaisesti asetetusta edustajasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta.

1.14 Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta

16 a §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettuun, suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän palkkaan sovellettaisiin vastaavaa menettelyä kuin tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettua työskentelystä saatuun tuloon. Siten suomalaisella aluksella työskentelyyn perustuvan tulon osalta toimitettaisiin ennakonkanto, jos palkan maksaja ei ole velvollinen perimään palkasta lähdeveroa.

1.15 Laki tulotietojärjestelmästä

6 §. Tulorekisteriin talletettavat tulotiedot ja muut tiedot. Pykälän 2 momentin 10 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulorekisteriin talletetaan myös ulkomaisen työnantajan tai työntekijöiden lähettämistä annetun lain 8 §:n mukaisesti asetetun edustajan antamat tiedot tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettua suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän palkasta, jos kansainvälinen sopimus estää veron perimistä palkasta.

Momentin 17 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulorekisteriin talletettaisiin myös ulkomaisen työnantajan antamat tiedot tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettua suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun henkilön työskentelyn arvioidusta kestosta sekä työn teettäjistä, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta, sekä asetettua edustajaa koskevat tiedot.

1.16 Ennakkoperintälaki

25 §. Ennakkoperintärekisteri. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rajoitetusti verovelvollinen voidaan merkitä ennakkoperintärekisteriin myös silloin, kun kotipaikkansa on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

1.17 Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä

51 §. Suorituksen maksajaa koskevia erityisiä säännöksiä. Pykälän 1 momentin sanamuotoa muutettaisiin siten, että suorituksen maksajalle määrättävä ennakonpidätys olisi 40 prosenttia maksetuista suorituksista. Jos ennakkoperintälaissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädettäisiin tai jos Verohallinto olisi ennakkoperintälaissa olevan valtuutuksen nojalla määrännyt kyseistä suoritusta koskevasta muusta ennakonpidätysprosentista, määrättäisiin ennakonpidätys suorituksen maksajalle tämän prosentin mukaan.

Esitetyn muutoksen myötä toimittamaton ennakonpidätys määrättäisiin suorituksen maksajalle maksuun kaavamaisen 40 prosentin mukaisena kaikkien suorituksen saajien osalta. Pääsäännöstä poikettaisiin ainoastaan silloin, jos ennakkoperintälaissa tai ennakkoperintäasetuksessa olisi säädetty tai Verohallinnon päätöksessä olisi määrätty muun suuruudesta ennakonpidätysprosentista. Kaavamainen 40 prosentin ennakonpidätys koskisi tällöin luonnollisen henkilön saamia palkkoja ja luontoisetuja, urheilijan palkkaa, merityötuloa, Ahvenanmaan maantielautatuloa ym. palkaksi katsottavia suorituksia, ennakkoperintärekisteriin merkitsemättömän luonnollisen henkilön työkorvausta, luonnollisen henkilön ansiotuloa olevaa käyttökorvausta, luonnollisen henkilön urheilijan palkkiota, luonnollisen henkilön omaishoitajan palkkiota, luonnollisen henkilön perhehoitajan palkkiota ja kustannusten korvausta sekä luonnollisen henkilön muuta veronalaista ansiotuloa, henkilöstörahostosta nostettua rahasto-osuutta ja ylijäämää, vuorottelukorvausta, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea sekä muutosturvarahaa.

Ennakkoperintäasetuksessa on säädetty tai Verohallinnon päätöksessä on määrätty muusta ennakonpidätysprosentista esimerkiksi työttömyysturvaetuuden, lakkoavustuksen, opintorahan,

aikuiskoulutustuen, ansiotuloa olevan työ- ja virkasuhde-eläkkeen, kuntoutustuen, kuntoutuskorotuksen ja muiden eläkkeiden ja elinkorkojen, Kelan maksamien eläkkeiden, koron, voitto-osuuden, jälkimarkkinahyvityksen ja muun pääomatulon, pääomatuloa olevan käyttökorvauksen, vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutukseen perustuvan pääomatuloa olevan eläkkeen ja pitkäaikaissäätämissopimukseen perustuvan suorituksen, vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvan ansiotuloa olevan eläkkeen, julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadun osingon, julkisesti noteeratusta asuntojen vuokraustoimintaa harjoittavasta yhtiöstä saadun osingon, muusta kuin julkisesti noteeratuista yhtiöistä saadun osingon, julkisesti noteeratuista osuuskunnista saadun ylijäämän, muusta kuin julkisesti noteeratuista osuuskunnista saadun ylijäämän, kotimaisen säästöpankin kantarahasto-osuudelle ja lisärahastosijoitukselle maksetun voitto-osuuden ja koron sekä keskinäisen vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen maksaman takuupääoman koron, hallintarekisteröidyn osakkeen osingolle sekä puun myyntitulolle ja vakuutuskorvaukselle. Näihin ei siis tulisi sovellettavaksi esitetty 40 prosentin kaavamainen veroprosentti.

Veron määräämisessä sovellettaisiin 40 prosentin kaavamaisista veroprosenttia myös niissä tapauksissa, joissa suorituksen saaja ei ollut esittänyt verokorttia ja ennakonpidätys olisi ennakoperintäasetuksen 3 §:n mukaan toimitettava 60 prosentin suuruisena.

Ennakonpidätyksen määrääminen maksettavaksi kohdistuu suorituksen maksajaan, joka on jättänyt ennakkonpidätyksen toimittamatta ja näin laiminlyönyt ennakkoperintälain 9 §:n mukaisen ennakonpidätysvelvollisuuden. Näissä tilanteissa ei ole välittömästi selvittävänä eikä ratkaistavana yksittäisten suoritusten saajien verotus.

Toimittamatta jätetty ennakonpidätys voi joissain tilanteissa kohdistua laajaan palkansaaajien joukkoon, jotka voivat tulla yksilöidyksi selvitysten jälkeen tai jäädä kokonaan tai osittain yksilöimättä. Näiden palkansaaajien tulot voivat myös muodostua eri lähteistä ja olla määrältään myös verotuksessa riidanalaisia. Toimittamatta jätetyn ennakonpidätyksen kaavamaisuus ja hallinnollinen yksinkertaisuus puoltavat sitä, että työnantajan toimittamatta jättämän ennakonpidätyksen määrääminen maksuun ei edellytä tuossa vaiheessa työntekijöiden yksilöllisten veron määräämishetken veroprosenttien selvittämistä.

Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 51 §:n 2 momentin mukaan suorituksen maksajalle vero voidaan jättää määräämättä tai oikaisu tekemättä osittain tai kokonaan, kun olosuhteet huomioon ottaen on todennäköistä, että veron määräämistä tai oikaisua ei tarvita veron turvaamiseksi tai muusta vastaavasta erityisestä syystä. Säännöstä sovellettaisiin entiseen tapaan 51 §:n 1 momentin muuttamisesta huolimatta.

1.18 Veronkantolaki

20 §. Aiheettoman maksun palauttaminen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Säännöksessä oleva viittaus kumottavaksi ehdotettuun 28 §:ään poistettaisiin.

28 §. Palautuksen säilyttäminen. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Palautuksia ei enää säilytettäisi verovelvollisen pyynnöstä tulevien maksuvelvoitteiden suoritukseksi. Palautusten säilyttäminen on koskenut Verohallinnon määräyksen nojalla ainoastaan oma-aloitteisten verojen palautuksia. Pykälän kumoamisen myötä kaikkien verolajien palautukset ja muut palautettavat määrät maksettaisiin verovelvolliselle viipymättä, jos palautusta ei ole käytettävä erääntyneen veron tai muun Verohallinnon saatavan suoritukseksi eikä muita palauttamisen esteitä ole. Oma-aloitteisten verojen maksut palautettaisiin kaikissa tilanteissa vain verovelvollisen erillisestä pyynnöstä.

32 §. Palautettavan määrän maksamista koskevat rajoitukset. Voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädetään muun ohessa, että palautettava määrä voidaan jättää maksamatta, jos sitä säilytetään tulevien maksuvelvoitteiden suorituksiksi 28 §:n nojalla. Säännös ei olisi enää tältä osin tarpeen sen jälkeen, kun 28 §:n mukaisesta mahdollisuudesta palautuksen säilyttämiseen luovuttaisiin. Kyseinen maininta palautettavan määrän jättämisestä maksamatta ehdotetaan siten poistettavaksi 1 momentista.

1.19 Laki Verohallinnosta

2 c §. Vuokratyövoiman käyttö. Verohallinnosta annettuun lakiin lisättäisiin uusi vuokratyövoiman käyttöä koskeva 2 c §. Kysymyksessä olisi uusi säännös, jossa säädettäisiin vuokratyövoiman käyttämisestä Verohallinnon tehtävissä. Ehdotetun säännöksen mukaisesti Verohallinto voisi käyttää vuokratyövoimaan ensinnäkin samoissa tehtävissä, jotka voidaan lain 2 b §:n mukaisesti siirtää yksityisen hoidettavaksi. Esimerkkinä tällaisesta tehtävästä on veroilmoituslomakkeiden tilauspalvelu, jossa asiakas voi tilata lomakkeita puhelimitse ja nämä tilatut lomakkeet laitetaan asiakkaan tilauksen mukaisesti kirjeluoreen ja lähetetään asiakkaan pyytämään osoitteeseen. Ehdotetun pykälän mukaisesti Verohallinto voisi käyttää vuokratyövoimaa myös avustavassa puhelinpalvelutehtävässä. Avustava puhelinpalvelu määriteltäisiin säännöksessä ja avustavassa puhelinpalvelutehtävässä voitaisiin käyttää vuokratyövoimaa, mutta tätä tehtävää ei voitaisi siirtää yksityiselle lain 2 b §:n mukaisesti.

Avustava puhelinpalvelutehtävä on julkinen hallintotehtävä. Verohallinto voisi säännöksen nojalla tehdä sopimuksen, jonka perusteella toinen työnantaja siirtäisi työntekijöitä Verohallinnon käyttöön. Verohallinnolle siirtyisi työsopimuslain 1 luvun 7 §:n mukainen oikeus johtaa ja valvoa työntekoa sekä ne työnantajalle säädetyt velvollisuudet, jotka liittyvät välittömästi työn tekemiseen ja sen järjestelyihin. Avustavassa puhelinpalvelussa ei hoidettaisi tehtäviä, joihin kuuluu verotusta koskevan päätöksentekovallan käyttöä tai verolainsäädännön tulkintaa. Sopimus avustavasta puhelinneuvontapalvelusta ei vaikuttaisi Verohallinnolle kuuluviin tehtäviin tai viranomaisen velvollisuuksiin.

Avustavalla puhelinpalvelulla tarkoitettaisiin neuvontaa verotusta koskevan lainsäädännön ja sitä koskevien viranomaisohjeiden sisällöstä. Ottaen huomioon, että kysymys on laajamittaisesti käytettävästä, verotusta koskevasta avustavasta puhelinpalvelusta, ei ole mahdollista tyhjentävästi luetella tai yksityiskohtaisesti kuvata, mitä tietoja neuvonnassa voitaisiin kysyjille antaa. Puhelinneuvontapalvelun sisältö tulisi kuitenkin perustuslain 124 §:n perusteella määrittää niin tarkkarajaisesti kuin mahdollista. Määrittelyn keskeinen lähtökohta olisi, että puhelinpalvelussa annettaisiin vain neuvontaa lainsäädännön ja sitä koskevien julkisten viranomaisohjeiden sisällöstä, jotka olisivat täten saatavilla myös esimerkiksi Verohallinnon vero.fi -internetsivustolla. Säännöstiedon ja ohjeiden osalta neuvonta vastaisi näin ollen muita, esimerkiksi internetin kautta verovelvollisten käytettävissä olevia säännöstietolähteitä. Palveluun ei liittyisi missään muodossa verotusta koskevaa päätöksentekovallan käyttöä. Avustavaa puhelinpalvelua tekevä vuokratyöntekijä siirtäisi puhelun virkamiehelle silloin, kun asia edellyttäisi virkavastuulla tehtävää harkintaa tai mikäli säännökset ja ohjeet olisivat joissakin tapauksissa tulkinnanvaraisia.

Avustavaa puhelinpalvelua vuokratyöntekijänä hoitavaan henkilöön sovellettaisiin eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen Verohallinnon vuokratyövoiman käytöstä antaman päätöksen sekä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön perusteella rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tätä tehtävää. Vahingonkorvausvastuun osalta sovellettaisiin vahingonkorvauslakia (412/1974), johon säännöksessä viitattaisiin.

Verohallinnosta annettuun lakiin ehdotettua lisäystä avustavan puhelinneuvontapalvelun teettämisestä vuokratyönä tulee arvioida suhteessa perustuslain 124 §:ään. Lisäksi ehdotus on merkityksellinen perustuslain 21 §:n oikeusturvaa koskevan sääntelyn näkökulmasta. Vuokratyöntekijöiden hoitaessa sopimuserusteisesti avustavaa puhelinneuvontaa kysymys ei olisi verotusta koskevan päätöksentekovallan käyttöön kuuluvista tehtävistä. Sopimus avustavasta puhelinpalvelusta ei myöskään vaikuttaisi viranomaisen velvollisuuksiin. Koska vuokratyöntekijän rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädettäisiin lailla, ei ehdotuksella arvioida olevan luonnollisen henkilön oikeusturvaa heikentävää vaikutusta.

Voimaantulo

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäätämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistoa koskevat ja muut siihen liittyvät tuloverolain, korkotulon lähdeverosta annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2027 toimitettavassa verotuksessa. Muutosten voimaantulon ajoittamisella vuoden 2027 alkuun on tarkoitus antaa säästäjille sekä vakuutuksenantajille ja pitkäaikaissäätämissopimuksen tarjoajille riittävästi aikaa varautua maksujen vähennyskelpoisuuden poistoon. Lisäksi myöhäisemmällä voimaantulolla pyritään lieventämään lakimuutoksesta aiheutuvia haasteita, joita välittömästä maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisesta olisi syntynyt verovelvolliselle, joiden suunnitelmissa on ollut aloittaa eläkkeen tai ps-suorituksen nostaminen ennen 1.1.2027.

Tuloverolain muuttamista koskevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin lisäksi poikkeuksesta, jonka mukaan tuloverolain 34 b §:n 1 momentista poiketen korotusta ei määrättäisi, jos verovelvolliselle maksetaan kertasuorituksena vakuutukseen tai pitkäaikaissäätämissopimukseen kertyneet säästövarat kokonaisuudessaan, jos suorituksen suuruus on enintään 5 000 euroa ja suoritus maksetaan kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, eikä verovelvollinen ole maksanut vakuutukseen tai pitkäaikaissopimukseen maksuja tämän lain voimaantulon jälkeen. Ehdotusta on kuvattu tarkemmin esityksen jaksossa 4.1.1 ja tuloverolain 34 b §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

Verotusmenettelystä annetun lain, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muutokset, jotka koskevat suomalaisella aluksella työskentelevän vuokratun henkilöstön saaman tulon verotusta sekä ilmoittamisvelvollisuutta, on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2026. Rajoitetusti verovelvollisen ennakoperintärekisteriin merkitsemistä koskeva ennakoperintälain 25 §:n muutos on tarkoitus tulla voimaan myös 1.1.2026.

Veronkantalain 28 §:n kumoaminen ehdotetaan tulevaksi voimaan 22.4.2025. Palautusten säilyttämisestä luovuttaisiin lain voimaantulohetkellä, jolloin säilytettäväksi pyydetty palautukset maksettaisiin verovelvollisille. Lain voimaantuloajankohta mahdollistaisi säilytettäväksi pyydettyjen palautusten käytön voimassa olevan lain mukaisesti huhtikuun 2025 yleisenä eräpäivänä erääntyville oma-aloitteisille veroille ja käyttämättä olevien palautusten palauttamisen verovelvollisille ennen kuukauden 23. päivä erääntyviä ennakoveroja.

Verohallinnon vuokratyövoiman käyttöä koskeva Verohallinnosta annetun lain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2025. Samoin ennakonpidätyksen määräämistä maksajalle koskeva oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2025. Tällöin muutos koskisi 1.4.2025 ja sen jälkeen suorituksen maksajille tehtäviä veron määräämispäätöksiä.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

1.20 Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen verotuen poistaminen

1.20.1 Omaisuuden suoja ja perusteltujen odotusten suoja koskeva perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Pykälän 1 momentin yleislausekkeen perusteella arvioidaan lähinnä omistajan käyttöoikeuksien ja omistajan määräämisvallan erilaisia rajoituksia. Tällaisiin omaisuudensuojan rajoituksiin sovelletaan perusoikeuksien yleisiä rajoitusedellytyksiä (ks. esim. PeVL 20/2010 vp).

Perustuslakivaliokunta on todennut, että omaisuuden perustuslainsuoja turvaa myös sopimussuhteiden pysyvyyttä, joskaan kielto puuttua taannehtivasti sopimussuhteiden koskemattomuuteen ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostunut ehdottomaksi (Ks. esim. PeVL 42/2006 vp, PeVL 63/2002 vp, ja PeVL 37/1998 vp). Varallisuus oikeudellisten oikeustoimien pysyvyyden suojan taustalla on ajatus oikeussubjektien perusteltujen odotusten suojaamisesta taloudellisissa asioissa (ks. esim. PeVL 42/2006 vp, PeVL 21/2004 vp, ja PeVL 33/2002 vp). Perusteltujen odotusten suojaan on valiokunnan käytännössä katsottu kuuluvan oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen niin, että tällaisia seikkoja ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimusosapuolten oikeusasemaa (PeVL 42/2006 vp ja PeVL 21/2004 vp). Perusteltujen odotusten ja luottamuksen suojan merkityksen on katsottu korostuvan, kun kyseessä on lailla alun alkaen luotu erityisjärjestely (PeVL 4/2008 vp, s. 4/I, PeVL 25/2005 vp ja PeVL 45/2002 vp). Valiokunta on arvioinut tällaistakin omaisuuden suojaan puuttuvaa sääntelyä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, kuten sääntelyn tarkoituksen hyväksyttävyyden ja sääntelyn oikeasuhtaisuuden, kannalta (ks. esim. PeVL 56/2005 vp ja PeVL 13/2003 vp).

1.20.2 Vakuutusmaksujen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poisto omaisuuden suojan näkökulmasta

1.20.2.1 Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 21/2004 vp

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen verotusta koskevat säännökset olivat perustuslakivaliokunnan arvioitavana vuoden 2004 lakiehdotuksen (HE 80/2004 vp) eduskuntakäsittelyssä. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 21/2004 vp) tarkastelukulma oli pääasiassa vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olevaan eläkeikään ehdotetun muutoksen arviointi perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan näkökulmasta.

Lausunnon mukaan sääntely ei suoranaisesti koskenut vakuutus sopimusten sisältöä eikä vaikuttanut välittömästi sopimussuhteen osapuolten oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Sääntelyn vaikutukset sopijapuolten oikeusasemaan olivat välillisiä. Valiokunta katsoi kuitenkin, että vakuutusmaksujen vähennysoikeuden edellytyksenä olevaa eläkeikää on nimenomaan eläkevakuutus sopimuksen kohdalla pidettävä sellaisena sopimuksen tekemiseen vaikuttavana olennaisena seikkana, jota koskeva sääntely on merkityksellistä omaisuuden suojan näkökulmasta.

Valiokunta katsoi, että sääntelyllä on sinänsä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet, mutta piti siirtymäjärjestelyjä sääntelyn oikeasuhteisuuden kannalta pulmallisena. Valiokunta piti mahdollisena, että säästäjän on sääntelyn seurauksena lykättävä vapaaehtoiselle eläkkeelle jäämistään. Ehdotuksen haitallisina pidettävien vaikutusten katsottiin kohdistuvan etenkin niihin lähellä sopimuksen mukaista eläkeikää oleviin henkilöihin, joiden vakuutussäästö

on kertynyt pitkän ajan kuluessa maksettavista pienistä vakuutusmaksuista. Eläkkeen maksujankohdan siirtyminen sovittua myöhemmäksi voi valiokunnan mukaan näissä tapauksissa muodostua vakuutussäästäjän kannalta kohtuuttomaksi.

Valiokunta piti esittämänsä kokonaisarvion perusteella valtiosääntöoikeudellisista syistä välttämättömänä, että eläkeiän korottamisesta johtuvia vaikutuksia lähellä sopimuksen mukaista eläkeikää oleviin säästäjiin pehmennetään pidentämällä ehdotettua yhden vuoden siirtymäaikaa merkittävästi, esimerkiksi viiteen vuoteen.

Hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyssä valtiovarainvaliokunta ehdotti mietinnössään VaVM 9/2004 vp lakiehdotusta muutettavaksi perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta siten, että kaikkiin vanhoihin sopimuksiin sovellettaisiin ikärajan osalta viiden vuoden siirtymäaikaa lakiehdotuksen mukaisen yhden vuoden siirtymäajan sijasta. Valiokunta totesi, että siirtymäaika kohdistuu keskeisesti siihen kohdejoukkoon, joka tuolloin oli lähellä sopimuksen mukaista eläkeikää.

1.20.2.2 Ehdotettavien muutosten arviointi omaisuuden suojan näkökulmasta

Esityksessä ehdotetaan, että vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuus poistetaan. Ehdotetulla muutoksella on pääasiassa fiskaalinen tavoite. Verotuen poistamisella tavoitellaan 37 miljoonan euron verotulojen kasvua. Kysymys on toisaalta myös eri säästämismuotojen kohtelun yhdenmukaistamisesta. Uusien vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten tai pitkäaikaissäästämissopimusten solmiminen on käytännössä loppunut vuonna 2013 voimaan tulleen lakimuutoksen jälkeen. Tällöin eläkkeen maksamisen alkamisikärajaa nostettiin vähintään 68 vuoteen. Vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissäästämissopimusten merkitys eläkesäästämisen muotona on siis olematon uusissa sopimuksissa, mikä ei puolla verotuen säilyttämistä.

Vähennyskelpoisuuden poistamisella on vaikutusta niihin verovelvollisiin, joilla on voimassa oleva vakuutussopimus tai pitkäaikaissäästämissopimus ja jotka eivät vielä ole saavuttaneet eläkkeen tai ps-suorituksen maksamiselle edellytettyä ikää. Vuonna 2022 yhteensä noin 198 000 verovelvollista vähensi vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen maksuja verotuksessaan. Maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen jälkeen verovelvollisilla ei ole kannustinta jatkaa eläkesäästämistä vapaaehtoisella yksilöllisellä eläkevakuutuksella tai pitkäaikaissäästämissopimuksella. Tällaisten verovelvollisten eläkesäästäminen siirtyy tällöin todennäköisesti toisiin säästämismuotoihin, joiden nostamista eivät koske yhtä tiukat ehdot kuin vapaaehtoisia yksilöllisiä eläkevakuutuksia tai pitkäaikaissäästämissopimuksia.

Maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisella ei olisi toisaalta vaikutusta eläkevakuutuksen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen perusteella jo kertyneiden säästövarojen verotukseen, niiden perusteella maksettavan suorituksen maksamisen alkamisajankohtaan tai keston. Ehdotetuista muutoksista ei aiheutuisi tarvetta muuttaa vakuutussopimuksen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen ehtoja.

Veromuutosten voimaantuloon on verrattain harvoin liittynyt siirtymäsäännöksiä, joilla muutosten vaikutuksia olisi rajoitettu koskemaan vasta voimaantulon jälkeen tehtyjä yksityisoikeudellisia oikeustoimia. Verolainsäädäntöä on päinvastoin useasti muutettu tavoilla, joilla on ollut vaikutuksia pitkäaikaisiin sopimussuhteisiin. Näin on menetelty muun ohessa, kun oman asunnon hankkimiseen kohdistuneen velan korkojen vähennysoikeus poistettiin tai kun myyntivoitoverotusta tai talletuskorkojen verotusta tiukennettiin. Muutokset on katsottu voitavan toteuttaa

tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Tämä mahdollisuus on tärkeää, jotta eduskunta voisi tehokkaasti käyttää sille perustuslain 3 §:ssä annettua valtaa päättää valtiontaloudesta. Varsinaisesti taannehtivasta lainsäädännöstä ei ole ollut kysymys, sillä itse veroseuraamukset ovat kohdistuneet vasta lain voimaantulon jälkeiseen aikaan.

Ehdotuksen pääasiallisena tavoitteena on kasvattaa verotuloja. Lakimuutoksella ei olisi verotuloja kasvattavaa vaikutusta, jos vähennyskelpoisuuden poisto koskisi pelkästään lakimuutoksen voimaantulon jälkeen solmittuja sopimuksia, kun otetaan huomioon, että uusia vapaaehtoisia yksilöllisiä eläkevakuutuksia ja pitkäaikaissäästämissopimuksia ei käytännössä ole solmittu juuri lainkaan sitten vuoden 2013 lakimuutoksen. Jotta tavoitteeseen päästäisiin, vähennyskelpoisuuden poistamisen tulee koskea myös ennen lakimuutoksen voimaantuloa solmittuja vapaaehtoisia yksilöllisiä eläkevakuutuksia ja pitkäaikaissäästämissopimuksia. Kysymys ei olisi taannehtivasta lainsäädännöstä, sillä veroseuraamukset kohdistuisivat vasta lain voimaantulon jälkeiseen aikaan.

Hallituksen näkemyksen mukaan vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisessa ei ole kysymys perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan ja perusteltujen odotusten suojan näkökulmasta samankaltaisesta tilanteesta kuin hallituksen esityksessä HE 80/2004 vp ehdotetussa ja perustuslakivaliokunnan arvioimassa (PeVL 21/2004 vp) vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olleen eläkeiän korottamisessa. Vähennyskelpoisuuden eläkeikää nostettaessa vakuutetut joutuivat käytännössä muuttamaan vakuutus sopimustaan ja lykkäämään eläkkeen nostoikää siitä, mistä he olivat sopineet sopimusta tehdessään, jotta maksujen vähennyskelpoisuus olisi säilynyt. Vuoden 2004 lakimuutoksella säilytettiin verotuki, mutta sen edellytyksiin tehtiin muutoksia. Näin tapahtui myös vuoden 2009 lakimuutoksessa. Nyt ehdotetussa muutoksessa verotuesta luovutettiin kokonaisuudessaan. Nyt ehdotettu muutos ei aiheuta tarvetta eläkevakuutus sopimuksen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen muuttamiseen, koska muutoksella ei ole vaikutusta eläkkeen tai ps-suorituksen nostohetkeen.

Verotuet muodostavat poikkeuksen verojärjestelmän perusasetelmaan, jossa kaikki tulot ovat veronalaisia ja veronalaiseen tuloon kohdistuvat menot vähennyskelpoisia. Eduskunnalla on valta säätää uusia verotukia ja sekä valta päättää niiden poistamisesta. Tämä on osa eduskunnan perustuslain 3 §:ssä säädettyä lainsäädäntövaltaa ja valtaa päättää valtiontaloudesta. Ehdotetulla lainsäädännöllä ei puututtaisi taannehtivasti sopimussuhteisiin eivätkä lainsäädännön muutosten mahdolliset vaikutukset muodostuisi hallituksen näkemyksen mukaan perustuslain 15 §:ään palautuvan perusteltujen odotusten suojan näkökulmasta merkityksellisiksi. Nyt ehdotettavalla muutoksella eli vapaaehtoista eläkesäästämistä koskevan verotuen poistamisella tavoitellaan verotulojen kasvattamista haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Tätä fiskaalista tavoitetta on pidettävä hyväksyttävänä perusteena lakimuutokselle.

Hallituksen näkemyksen mukaan vuosien 2004 ja 2009 lakimuutosten kaltaiset pitkät siirtymäajat eivät ole suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta välttämättömiä nyt ehdotettaville muutoksille. Esityksessä ehdotettavissa muutoksissa on kuitenkin otettu kohtuussyistä huomioon tiettyjä vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen vaikutuksia lieventäviä seikkoja. Ensinnäkin lakimuutoksen olisi tarkoitus tulla voimaan vasta vuoden 2027 alusta lukien. Maksuja voisi siten vähentää nykyiseen tapaan vielä vuoden 2026 loppuun asti. Maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisella ei olisi siten vaikutusta ennen vuotta 2027 eläkkeen tai ps-suorituksen nostoiän saavuttaville verovelvollisille.

Toiseksi esityksessä ehdotetaan, että vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen kertyneet pienet, alle 5 000 euron suuriset, säästö määrät voisi

nostaa kahden vuoden ajan lain voimaantulon jälkeen ilman, että suorituksia verotettaisiin korotettuna. Lähtökohtaisesti verovelvollinen voi nostaa eläkkeen tai ps-suorituksen vasta siinä vaiheessa, kun hän saavuttaa vakuutuksessa tai sopimuksessa sovitun iän. Tähän ikään voi olla pitkäkin aika, mikä tarkoittaisi, että vakuutukseen tai pitkäaikaissästämissopimukseen ei tulisi lähtökohtaisesti vähennyskelpoisuuden poistamisen ja eläkkeen tai ps-suorituksen nostamisen välisenä aikana uusia suorituksia. Tänä aikana olemassa olevalle säästö määrälle kertyisi tuottoja, mutta siihen kohdistuisi toisaalta myös kuluja. Kohtuussyistä on perusteltua, että tällaiset vähäiseksi jääneet kertyneet säästö määrät voisi nostaa poikkeuksellisesti pois ilman ennenaikaiselle nostamiselle säädettyä verotuksellista sanktiota siitä huolimatta, että vakuutuksenottaja tai pitkäaikaissästämissopimuksen solmija on sopimusta tehdessään sitoutunut siihen, että eläkettä tai ps-suoritusta maksetaan vasta tietyn iästä lähtien.

Kolmanneksi ehdotetaan, että jos verovelvollinen vähennyskelpoisuuden poistamisesta huolimatta jatkaa suoritusten tekemistä vakuutukseen tai pitkäaikaissästämissopimukseen, näistä suorituksista ja niille kertyneistä varoista verotetaan pääomatulona ainoastaan tuotto. Verovelvollisella ei siten olisi verolainsäädännöstä johtuvaa estettä jatkaa halutessaan suoritusten tekemistä vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissästämissopimukseen maksujen vähennyskelpoisuuden poistamisen jälkeen. Tällöin näistä maksuista kertyneistä säästöistä verotettaisiin ainoastaan tuoton osuus. Verovelvollisella on tietysti mahdollisuus jatkaa eläkesäästämistä myös muilla sijoitustuotteilla. Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen perusteella kertyneet säästövarat olisivat nostettavissa tässäkin tapauksessa alkuperäisen sopimuksen ehtojen mukaisesti sopimukseen sovellettavan ikärajan mukaisesti.

1.21 Vuokratyövoiman käyttö Verohallinnon avustavassa puhelinpalvelussa

Perustuslain 124 §:ssä säädetään niistä edellytyksistä, joita tulee noudattaa silloin, kun julkisia hallintotehtäviä annetaan muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Pykälän mukaisesti julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Pykälän perusteluiden mukaan (HE 1/1998 vp.) säännöksen tarkoituksena on rajoittaa julkisten hallintotehtävien osoittamista varsinaisen viranomaismoneiston ulkopuolelle. Viranomaistehtävän siirtämisen yksityiselle tulisi olla poikkeuksellista. Julkisen hallintotehtävän siirtämisen tarkoituksenmukaisuus on siirron oikeudellinen edellytys, jonka täytyminen arvioidaan tapauskohtaisesti. Arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden ohella. Myös siirrettävän tehtävän luonne on arvioinnin kannalta merkityksellinen. Tarkoituksenmukaisuuden vaatimus voi täytyä helpommin palveluiden tuottamiseen liittyvien tehtävien kohdalla kuin yksilön tai yhteisön keskeisiä oikeuksia koskevan päätöksen teon kohdalla.

Julkisella hallintotehtävällä viitataan perustuslaissa verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (PeVL 15/2019 vp).

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön perusteella viranomaisen avustava puhelinneuvontatehtävä on julkinen hallintotehtävä (PeVL 11/2006 vp, s. 2). Avustavan puhelinpalvelutehtävän teettämistä muulla kuin Verohallinnon omilla työntekijöillä on siten tarkasteltava perustuslain 124 §:ssä säädettyjen edellytysten perusteella.

Esityksessä on erotettu neuvonnan käsitteestä avustava neuvonta ja avustavan neuvonnan tehtävät on yksilöity. Esityksen mukainen avustava puhelinpalvelutehtävä ei sisällä verotusta koskevaa päätöksentekovallan käyttämistä eikä se siten sisällä julkisen vallan tai merkittävän julkisen vallan käyttämistä.

Luonnollisilla henkilöillä ja yhteisöillä on oikeus saada hallintolain mukaista neuvontaa veroasioissa Verohallinnolta. Neuvonta on Verohallinnon lakisääteinen tehtävä ja neuvonnalla on oikeudellista merkitystä Verohallinnon asiakkaille.

Perustuslain 124 §:n mukaisesti tehtävän siirto muulle kuin viranomaiselle tulee olla tarpeen tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Esityksessä on kuvattu avustavan neuvonnan tarkoittavan niiden julkisten tietojen läpi käymistä, jotka ovat saatavissa Verohallinnon internet-sivuilla. Silloin, jos asiakas tarvitsee muunlaista neuvontaa tai asian tulkintaa, siirretään asiakas Verohallinnon virkailijalle. Verohallinnon puhelinneuvonnassa on kysynnän vaihtelua esimerkiksi keväällä ja puhelinneuvonta voi ajoittain ruuhkautua. Verohallinnon tulee taata puhelinneuvonnan saatavuus myös ruuhka-aikana. Verohallinnolle ei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää virkamiesreserviä ruuhkatilanteita varten. Verohallinnon tehtävien tehokkaan suorittamisen näkökulmasta avustavaan neuvontatehtävään ei tulisi siirtää virkamiehiä verotuksen päätöksenteon tehtävistä vaan käyttää avustavissa tehtävissä sellaista työvoimaa, joka on joustavasti käytettävissä tarpeen mukaan. Silloin, jos virkamiehiä käytettäisiin avustavissa tehtävissä, on riskinä päätöksentekoa vaativien tehtävien viivästyminen ja tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia asiakkaille. Esityksen kannalta tarkoituksenmukaisuuden arvioinnissa merkitystä on Verohallinnon puhelinpalvelun tehokkaaseen järjestämiseen liittyvillä näkökohdilla.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut tehtävän tehokkaan järjestämisen merkitystä tarkoituksenmukaisuuden arvioinnissa muun ohessa Hansel Oy -nimisestä yhtiöstä annetun lain muuttamista koskevan esityksen yhteydessä. Lausunnon (PeVL 15/2019 vp) mukaisesti perustuslakivaliokunta katsoi, että olemassa olevien ja esityksessä ehdotettujen tehtävien osoittamiselle Hansel Oy:lle ei ole perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuun tarkoituksenmukaisuusedellytykseen liittyvää estettä. Merkitystä tältä kannalta on yhtiön erityisasiantuntemuksella (PeVL 29/2013 vp, s. 2, PeVL 37/2010 vp, s. 5/I) ja hankintatoimen tehokkaaseen järjestämiseen liittyvillä näkökohdilla (PeVL 3/2009 vp, s. 4/II, PeVL 11/2006 vp, s. 2-3).

Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteuttamisen kannalta esityksessä ehdotetaan, että vuokratyötä tekevään henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vuoratu työntekijät työskentelisivät Verohallinnossa työsopimuslain mukaisesti Verohallinnon johdon ja valvonnan alaisina. Tehtävän hoitamiseen liittyvä Verohallinnon johto- ja valvontavalta vähentää merkittävästi hallinnon asiakkaalle mahdollisesti aiheutuvaa riskiä esimerkiksi väärästä tai vuokratyöntekijältä saadusta liian laajasta neuvonnasta.

Edellytyksenä julkisen hallintotehtävän antamiselle muulle kuin viranomaiselle on perustuslain 124 §:n mukaan lisäksi se, ettei hallintotehtävän antaminen saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännös korostaa sen perustelujen mukaan julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista (HE 1/1998 vp). Apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa todetusti oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset koskevat perustuslain 124 §:n perustelujen mukaan ennen muuta julkiseen hallintotehtävään liittyvää päätöksentekoa.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat

virjavastuulla (PeVL 33/2004 vp, s. 7/II, PeVL 46/2002 vp, s. 10). Muun muassa Hansel Oy:tä koskevassa lausunnossa PeVL 15/2019 vp (s. 4), perustuslakivaliokunta katsoi välttämättömäksi, että yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virjavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan yhtiölle kuuluvia julkisia hallintotehtäviä. Myös perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 17/2021 vp, s. 20) koskien hankittuja ja vuokrattuja työntekijöitä sosiaali- ja terveydenhuollossa on vahvistettu perustuslakivaliokunnan vakiintuneeseen käytäntöön perustuva vaatimus siitä, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää muun muassa asioita käsittelevien henkilöiden toimivan rikosoikeudellisella virjavastuulla. Vuokratyövoiman käyttämisessä merkityksellistä on myös se, että vuokratyöntekijä toimii tässä avustavassa neuvontatehtävässä Verohallinnon johdon ja valvonnan alaisena.

Avustavan puhelinneuvontapalvelun sisältö olisi laissa määritetty. Perusteena vuokratyövoiman käytölle Verohallinnossa olisi ruuhkahuippujen tasoittaminen, jotta voitaisiin turvata neuvonta hyvän hallinnon edellyttämällä tavalla. Vuokratyövoiman käyttöä puhelinpalvelussa voitaisiin siten pitää tarkoituksenmukaisena Verohallinnon lakisääteisen neuvontatehtävän hoitamiseksi. Luonnollisen henkilön oikeusturvan kannalta olisi merkityksellistä, että vuokratyöntekijöihin sovellettaisiin rikosoikeudellista virjavastuuta. Kaikki hallinnon yleislakien mukaiset velvoitteet toteutuisivat, koska tehtävää ei siirrettäisi Verohallinnon ulkopuolella tehtäväksi. Vahingonkorvausvelvollisuudesta säädettäisiin vahingonkorvauslaissa. Yllä esitettyyn perustuen katsotaan, että avustavan puhelinpalvelun teettämisestä vuokratyövoimalla voitaisiin säätää lailla.

1.22 Lopuksi

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Kun esityksessä on kysymys perustuslain 124 §:n mukaisten edellytysten arvioinnista teetettäessä tehtävää muulla kuin virkamiehillä ja kun otetaan huomioon eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen Verohallintoa koskevassa ratkaisussaan esittämä näkemys perustuslakivaliokunnan lausunnon tarpeellisuudesta, hallitus pitää suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi esityksestä lausunnon.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuloverolain (1535/1992) 34 b §:n 2 momentti, 54 d §, 60 §:n 3 momentti, 96 a §, 131 a §, 132 §:n 2 momentti, 133 §:n 2 momentti ja 134 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat 34 b §:n 2 momentti laissa 876/2017, 54 d § laeissa 1741/2009, 792/2012, 1510/2016 ja 876/2017, 60 §:n 3 momentti laissa 1741/2009, 96 a § laeissa 772/2004 ja 1510/2016, 131 a § laissa 1515/2011, 132 §:n 2 momentti laissa 409/2005, 133 §:n 2 momentti laissa 1115/2005 ja 134 §:n 2 momentti laissa 772/2004
muutetaan 34 a §:n 1 momentti, 34 b §:n 1, 3, 5 ja 7 momentti sekä 68 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat 34 a §:n 1 momentti sekä 34 b §:n 3, 5 ja 7 momentti laissa 1741/2009, 34 b §:n 1 momentti laissa 792/2012 ja 68 §:n 2 momentti laissa 876/2017, sekä
lisätään 34 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1741/2009 ja 732/2019, siitä lailla 732/2019 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, lakiin uusi 34 c § ja 68 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 772/2004 ja 876/2017, uusi 6 ja 7 momentti seuraavasti:

34 a §

Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissästämissopimukseen perustuvat suoritukset

Veronalaista pääomatuloa on luonnollisen henkilön ottamaan 34 c §:ssä tarkoitettuun vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke ja muu vakuutusasu sekä takaisinoston perusteella saatu määrä, samoin kuin 34 c §:ssä tarkoitettuun sidotusta pitkäaikaissästämisestä annetussa laissa (1183/2009) tarkoitettuun sopimukseen (*pitkäaikaissästämissopimus*) perustuva suoritus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissästämissopimukseen perustuvasta suorituksesta on kuitenkin veronalaista pääomatuloa vain tuotto siltä osin kuin suoritus on kertynyt sellaisten maksujen perusteella, joita ei ole saanut vähentää verotuksessa. Suorituksen tuotoksi katsotaan se suhteellinen osuus, joka suorituksen maksuhetkellä vastaa vakuutuksessa tai sopimuksessa jäljellä olevan tuoton osuutta jäljellä olevasta siitä eläkkeen tai säästövarojen määrästä, joka on kertynyt sellaisten maksujen perusteella, joita ei ole saanut vähentää verotuksessa.

34 b §

Eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissästämissopimukseen perustuvan suorituksen verotusta koskevia erityisiä säännöksiä

Jos vakuutukseen perustuva eläke tai pitkäaikaissästämissopimukseen perustuva suoritus maksetaan lyhyemmässä ajassa kuin 10 vuodessa tai lyhyemmässä kuin 34 c §:n 5 momentin 1 kohdan mukaisessa ajassa taikka jos eläke tai suoritus maksetaan 34 c §:n 4 momentin vastaisesti, maksettu määrä luetaan pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Korotusta ei kuitenkaan

määrätä siltä osin kuin verovelvollinen osoittaa, että maksuja ei ole vähennetty Suomen verotuksessa.

Jos oikeus eläkkeeseen, suoritukseen tai säästövaroihin luovutetaan tai pantataan, lainana, luovutushintana tai muutoin saatu määrä luetaan vakuutetun, säästäjän tai varoihin oikeutetun pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Eläkettä tai suoritusta myöhemmin nostettaessa veronalaisesta määrästä vähennetään aiemmin tuloksi luettu määrä, ei kuitenkaan korotuksen osuutta.

Eläkettä tai suoritusta ei katsota saaduksi, jos vakuutuksenottaja tai säästäjä irtisanoo sopimuksen ja tekee uuden 34 c §:ssä säädetyt edellytykset täyttävän sopimuksen 34 c §:n 7 momentissa tarkoitetun vakuutuksenantajan tai palveluntarjoajan kanssa. Edellytyksenä on, että kertyneet säästövarat siirretään suoraan uuden sopimuksen osapuolena olevalle edellä tarkoitetulle palveluntarjoajalle tai vakuutuksenantajalle.

Jos säästövarat siirretään muulle kuin 5 momentissa tarkoitetulle vakuutuksenantajalle tai palveluntarjoajalle tai uusi sopimus ei täytä 34 c §:ssä säädettyjä edellytyksiä, säästövarojen siirtohetken arvo luetaan vakuutuksenottajan tai säästäjän pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Eläkettä tai etuutta myöhemmin nostettaessa veronalaisesta määrästä vähennetään aiemmin tuloksi luettu määrä, ei kuitenkaan korotuksen osuutta.

34 c §

Vapaaehtoisena yksilöllisenä eläkevakuutuksena tai pitkäaikaissäästämissopimuksena pidettävät sopimukset

Edellä 34 a §:ssä tarkoitettuna vapaaehtoisena yksilöllisenä eläkevakuutuksena tai pitkäaikaissäästämissopimuksena pidetään 2–7 momentin edellytykset täyttäviä sopimuksia.

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen on ottanut verovelvollinen tai hänen puolisonsa ja vakuutuksessa verovelvollinen on vakuutettuna.

Pitkäaikaissäästämissopimuksen on tehnyt verovelvollinen tai hänen puolisonsa ja sopimuksessa verovelvollinen on sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetussa laissa tarkoitettu varoihin oikeutettu.

Vakuutussopimuksen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaan:

1) vakuutusta ei voida takaisinostaa eikä säästö määrää nostaa 2 kohdassa mainittua ajankohdtaa aiemmin muilla vakuutetun tai pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaan varoihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla kuin näiden vähintään vuoden kestäneen työttömyyden tai pysyvän työkyvyttömyyden tai osatyökyvyttömyyden, puolison kuoleman tai avioeron perusteella; ja

2) vanhuuseläkettä aletaan maksaa vakuutetulle tai pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvia suorituksia varoihin oikeutetulle aikaisintaan hänen saavutettuaan syntymävuotensa ja sopimuksen tekoajan perusteella alla olevan taulukon mukaan määräytyvän iän;

a) sopimus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 2013	
syntymävuosi	eläkeikä, vuotta
1957 tai aiemmin	63
1958—1961	64
1962—1972	65

a) sopimus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 2013	
syntymävuosi	eläkeikä, vuotta
1973—1984	66
1985—1997	67
1998 tai myöhemmin	68
b) sopimus on tehty 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen	
syntymävuosi	eläkeikä, vuotta
1957 tai aiemmin	68
1958—1961	69
1962 tai myöhemmin	70

Vakuutus sopimuksen tai pitkäaikaissäätämissopimuksen mukaan:

1) eläke tai muu suoritus maksetaan muissa kuin 4 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin määräajoin varoihin oikeutetun tai edunsaajan jäljellä olevan eliniän aikana tai vähintään 10 vuoden aikana siten, että kunakin vuonna suoritetaan enintään se osa jäljellä olevasta säästö määrästä, joka saadaan jakamalla jäljellä oleva säästö määrä jäljellä olevien maksuvuosien lukumäärällä; kalenterivuoden aikana eläkettä tai muuta suoritusta voidaan kuitenkin jäljellä olevasta säästö määrästä riippumatta maksaa aina 2 000 euroon asti;

2) sopimukseen perustuvaa oikeutta ei saa luovuttaa eikä pantata.

Vakuutuslaitos, talletuspankki, rahastoyhtiö tai sijoituspalveluyritys on 1 momentissa tarkoitettussa sopimuksessa sitoutunut antamaan Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset Verohallinnon määräämät tiedot Verohallinnon määräämällä tavalla.

Vakuutus on otettu Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuvasta tai siellä kiinteästä toimipaikasta toimivasta vakuutuslaitoksesta tai pitkäaikaissäätämissopimus on tehty Suomessa asuvan tai täällä kiinteästä toimipaikasta toimivan palveluntarjoajan kanssa.

68 §

Työnantajan maksamat vakuutusmaksut

Työnantajan maksamat työntekijälleen ottaman 34 c §:n 4 momentin 2 kohdassa, 5 momentin 1 kohdassa sekä 6 momentissa säädetyt edellytykset täyttävän vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut katsotaan vakuutetun veronalaiseksi ansiotuloksi kuitenkin vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä verovuonna ylittää 8 500 euroa.

Työnantajan maksamat kollektiivisen lisäeläketurvan maksut eivät ole työntekijän veronalaista tuloa.

Kollektiivisella lisäeläketurvalla tarkoitetaan työnantajan työntekijöistä koostuvalle henkilöpiirille järjestämää vapaaehtoista lisäeläketurvaa, jonka henkilöpiiri on määritelty ryhmittäin työalan tai muun siihen verrattavan perusteen mukaan siten, ettei se tosiasiaa kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määrättyihin henkilöihin. Kollektiivisena lisäeläketurvana ei pidetä järjestelyä, joka on tarkoitettu koskemaan vain yhtä työnantajan palveluksessa olevaa henkilöä kerrallaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 34 b §:n 1 momentista poiketen korotusta ei määrätä, jos verovelvolliselle maksetaan kertasuorituksena vakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen kertyneet säästövarat kokonaisuudessaan, suorituksen suuruus on enintään 5 000 euroa ja suoritus maksetaan kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, eikä verovelvollinen ole maksanut vakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen maksuja tämän lain voimaantulon jälkeen.

2.

Laki

korkotulon lähdeverosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkotulon lähdeverosta annetun lain (1341/1990) 4 §:n 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 735/2019, seuraavasti:

4 §

Veronalaisuutta koskevat poikkeukset

Korkotulon lähdeveroa ei ole suoritettava:

3) sellaiselle talletukselle ja joukkovelkakirjalainalle maksetusta korosta, johon säästäjän varat on tuloverolain 34 c §:ssä tarkoitetun pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaisesti sijoitettu;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 a §:n 1 momentti, 16 §:n 2 ja 3 momentti ja 17 §:n 6 ja 7 momentti,
sellaisena kuin ne ovat 15 a §:n 1 momentti laissa 55/2018, 16 §:n 2 momentti laissa 733/2019, 16 §:n 3 momentti ja 17 §:n 6 momentti laissa 520/2010 sekä 17 §:n 7 momentti laissa 452/2016, seuraavasti:

15 a §

Ulkomaisen työnantajan tiedonantovelvollisuus

Ulkomaisen työnantajan on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitetun vuokratun työntekijän ja tuloverolain 13 §:ssä tarkoitetun suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän työskentelyn arvioidusta kestosta ja työn teettäjistä sekä tämän lain 15 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksesta palkasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta.

16 §

Meno- ja vähennystietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus

Vakuutuslaitoksen, eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen sekä ulkomaisen vakuutus- tai eläkelaitoksen Suomessa olevan edustajan tai välittäjän on toimitettava Verohallinnolle tiedot verovelvollisen maksamista eläkevakuutuksen maksuista. Lisäksi vakuutuslaitoksen ja ulkomaisen vakuutuslaitoksen Suomessa olevan edustajan tai välittäjän on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 1 a §:ssä tarkoitetun apurahansaajan maksamasta pakollisesta ryhmähenkivakuutusmaksusta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaisesta tapaturmavakuutusmaksusta. Vastaava selvitys on annettava myös verovelvolliselle.

Työnantajan tai muun suorituksenmaksajan on toimitettava Verohallinnolle tiedot perimistään työntekijän eläkemaksuista, työttömyysvakuutusmaksusta samoin kuin tuloverolain 96 §:ssä tarkoitetuista maksuista.

17 §

Muita tietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus

Työnantajan ja tuloverolain 68 §:n 4 momentissa tarkoitetun muun vakuutuksenottajan on ilmoitettava Verohallinnolle ne verovelvolliset, joille se on verovuonna maksanut vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja. Työnantajan on lisäksi ilmoitettava Verohallinnolle kunkin työntekijän osalta maksamansa kollektiivisen lisäeläketurvan maksut.

Jokaisen, joka teettää työtä tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitetulla vuokratulla työntekijällä tai tuloverolain 13 §:ssä tarkoitetulla suomalaisella aluksella toimessa olevalla vuokratulla työntekijällä, on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot työntekijän vuokralle antaneesta yrityksestä, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta. Lisäksi tällöin on toimitettava tieto yrityksen työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 8 §:n mukaisesti asetetusta edustajasta. Tiedot on toimitettava sitä kalenterikuukautta seuraavan kuukauden loppuun mennessä, jonka aikana yrityksen ensimmäinen työntekijä aloittaa työskentelyn työn teettäjälle. Edellä mainituissa tiedoissa tapahtuneesta muutoksesta on ilmoitettava Verohallinnolle muutosta seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 16 §:n 2 ja 3 momentti ja 17 §:n 6 momentti tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027 ja niitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2027 annettaviin tietoihin. Vuotta 2027 edeltävältä ajalta annettaviin tietoihin sovelletaan 31 joulukuuta 2026 voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki

rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 16 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 16 a §:n 1 momentti sellaisena kuin se on laissa 1226/2006, seuraavasti:

16 a §

Rajoitetusti verovelvollisen työntekijän saaman tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitetun palkan ja tuloverolain 13 §:ssä tarkoitetun suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän saaman palkan osalta toimitetaan ennakonkanto, jos palkan maksaja ei ole velvollinen perimään palkasta lähdeveroa ja kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä palkasta. Työntekijän on haettava ennakonkantoa Suomessa työskentelyn aloittamista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 2026 toimitettavassa verotuksessa. Lakia sovelletaan palkkatuloon, joka on saatu 1 päivänä tammikuuta 2026 tai sen jälkeen.

5.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 6 §:n 2 momentin 10, 15 ja 17 kohta seuraavasti:

6 §

Tulorekisteriin talletettavat tulotiedot ja muut tiedot

Palkanmaksajan maksamista suorituksista ja muuna kuin rahana antamista eduista talletetaan seuraavat verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 3 luvun sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 16 §:n ja 29 §:n 3 momentin nojalla ilmoitettavat tiedot:

10) ulkomaisen työnantajan tai työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 8 §:n mukaisesti asetetun edustajan antamat tiedot tuloverolain (1535/1992) 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettua palkasta ja 13 §:ssä tarkoitettua suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän palkasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä palkasta sekä muusta palkasta silloin, kun palkansaaja jatkuvasti oleskelee Suomessa yli kuuden kuukauden ajan sekä asetettua edustajaa koskevat tiedot;

15) tiedot työntekijältä perityistä tuloverolain 96 §:ssä tarkoitetuista pakollisista vakuutusmaksuista sekä mainitun lain 34 c §:ssä tarkoitetuista vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuista;

17) ulkomaisen työnantajan tai työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 8 §:n mukaisesti asetetun edustajan antamat tiedot tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettua vuokratun työntekijän ja 13 §:ssä tarkoitettua suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän työskentelyn arvioidusta kestosta ja palkan määrästä sekä työn teettäjistä, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta sekä asetettua edustajaa koskevat tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 6 §:n 2 momentin 15 kohta tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

6.

Laki

ennakkoperintälain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on laissa
1225/2006, seuraavasti:

25 §

Ennakkoperintärekisteri

Rajoitetusti verovelvollinen voidaan kuitenkin merkitä ennakkoperintärekisteriin ainoastaan silloin, kun hänellä on Suomessa kiinteä toimipaikka tai hänen kotipaikkansa on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 51 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 51 §:n 1 momentti seuraavasti:

51 §

Suorituksen maksajaa koskevia erityisiä säännöksiä

Suorituksen maksajalle määrättävä ennakonpidätys on 40 prosenttia maksetuista suorituksista. Jos ennakoperintälaissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään tai jos Verohallinto on ennakoperintälaissa olevan valtuutuksen nojalla määrännyt kyseistä suoritusta koskevasta muusta ennakonpidätysprosentista, määrätään ennakonpidätys suorituksen maksajalle tämän prosentin mukaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

veronkantolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan veronkantolain (11/2018) 28 § sekä
muutetaan 20 §:n 2 momentti ja 32 §:n 1 momentti seuraavasti:

20 §

Aiheettoman maksun palauttaminen

Palautettavaan määrään sovelletaan, mitä palauttamisesta 32 §:n 1 momentissa säädetään.

32 §

Palautettavan määrän maksamista koskevat rajoitukset

Verohallinto maksaa palautettavat määrät verovelvolliselle, jos niiden palautusten ja maksujen yhteismäärä, joita ei ole käytetty verojen suoritukseksi, on vähintään 10 euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

Verohallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään Verohallinnosta annettuun lakiin (503/2010) uusi 2 c § seuraavasti:

2 c §

Vuokratyövoiman käyttö

Mitä 2 b §:ssä säädetään, sovelletaan myös siinä tarkoitettujen avustavien tehtävien tekemistä varten vuokrattuun henkilöstöön, joka ei ole työsuhteessa Verohallintoon, mutta joka toimii työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla Verohallinnon johdon ja valvonnan alaisena (vuokrattu työvoima).

Vuokrattua työvoimaa voidaan 1 momentin lisäksi käyttää myös avustavissa puhelinpalvelutehtävissä. Avustavalla puhelinpalvelulla tarkoitetaan tiedon välittämistä verovelvollisille verotusta koskevan lainsäädännön ja ohjeiden sisällöstä. Avustavassa puhelinpalvelussa ei hoideta tehtäviä, joihin kuuluu verotusta koskevan päätöksentekovallan käyttöä.

Vuokrattuun työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta hänen hoitaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuloverolain (1535/1992) 34 b §:n 2 momentti, 54 d §, 60 §:n 3 momentti, 96 a §, 131 a §, 132 §:n 2 momentti, 133 §:n 2 momentti ja 134 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 34 b §:n 2 momentti laissa 876/2017, 54 d § laeissa 1741/2009, 792/2012, 1510/2016 ja 876/2017, 60 §:n 3 momentti laissa 1741/2009, 96 a § laeissa 772/2004 ja 1510/2016, 131 a § laissa 1515/2011, 132 §:n 2 momentti laissa 409/2005, 133 §:n 2 momentti laissa 1115/2005 ja 134 §:n 2 momentti laissa 772/2004
muutetaan 34 a §:n 1 momentti, 34 b §:n 1, 3, 5 ja 7 momentti sekä 68 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 34 a §:n 1 momentti sekä 34 b §:n 3, 5 ja 7 momentti laissa 1741/2009, 34 b §:n 1 momentti laissa 792/2012 ja 68 §:n 2 momentti laissa 876/2017, sekä
lisätään 34 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1741/2009 ja 732/2019, siitä lailla 732/2019 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, lakiin uusi 34 c § ja 68 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 772/2004 ja 876/2017, uusi 6 ja 7 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

34 a §

34 a §

Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissäätämissopimukseen perustuvat suoritukset

Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissäätämissopimukseen perustuvat suoritukset

Veronalaista pääomatuloa on luonnollisen henkilön ottamaan vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke ja muu vakuutussuoritus sekä takaisinoston perusteella saatu määrä, samoin kuin 54 d §:ssä tarkoitettu sidotusta pitkäaikaissäätämisestä annetussa laissa (1183/2009) tarkoitettuun sopimukseen (*pitkäaikaissäätämissopimus*) perustuva suoritus.

Veronalaista pääomatuloa on luonnollisen henkilön ottamaan *34 c §:ssä tarkoitettuun* vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke ja muu vakuutussuoritus sekä takaisinoston perusteella saatu määrä, samoin kuin *34 c §:ssä tarkoitettuun* sidotusta pitkäaikaissäätämisestä annetussa laissa (1183/2009) tarkoitettuun sopimukseen (*pitkäaikaissäätämissopimus*) perustuva suoritus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen tai pitkäaikaissäätämissopimukseen perustuvasta suorituksesta on kuitenkin veronalaista pääomatuloa vain tuotto siltä osin kuin suoritus on kertynyt sellaisten maksujen perus-

teella, joita ei ole saanut vähentää verotuksessa. Suorituksen tuotoksi katsotaan se suhteellinen osuus, joka suorituksen maksuhetkellä vastaa vakuutuksessa tai sopimuksessa jäljellä olevan tuoton osuutta jäljellä olevasta siitä eläkkeen tai säästövarojen määrästä, joka on kertynyt sellaisten maksujen perusteella, joita ei ole saanut vähentää verotuksessa.

34 b §

Eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissäätämissopimukseen perustuvan suorituksen verotusta koskevia erityisiä säännöksiä

Jos vakuutukseen perustuva eläke tai pitkäaikaissäätämissopimukseen perustuva suoritus maksetaan lyhyemmässä ajassa kuin 10 vuodessa tai lyhyemmässä kuin 54 d §:n 4 momentin 1 kohdan mukaisessa ajassa taikka jos eläke tai suoritus maksetaan 54 d §:n 2 momentin vastaisesti, maksettu määrä luetaan pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Korotusta ei kuitenkaan määrätä siltä osin kuin verovelvollinen osoittaa, että maksuja ei ole vähennetty Suomen verotuksessa.

Jos työntekijän eläkelain mukainen vanhuuseläkeikä nousee sen jälkeen, kun eläkettä tai muuta suoritusta on alettu maksaa, eläke tai suoritus voidaan 54 d §:n 2 momentin 2 kohdasta poiketen maksaa niin kuin eläkeikä ei olisi noussut.

Jos oikeus eläkkeeseen, suoritukseen tai säästövaroihin luovutetaan tai pantataan 54 d §:n 4 momentin 2 kohdan vastaisesti, lainana, luovutushintana tai muutoin saatu määrä luetaan vakuutetun, säästäjän tai varoihin oikeutetun pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Eläkettä tai suoritusta myöhemmin nostettaessa veronalaisesta määrästä vähennetään aiemmin tuloksi luettu määrä, ei kuitenkaan korotuksen osuutta.

Eläkettä tai suoritusta ei katsota saaduksi, jos vakuutuksenottaja tai säästäjä irtisanoo sopimuksen ja tekee uuden 54 d §:ssä säädetyt edellytykset täyttävän sopimuksen 54 d §:n 9

34 b §

Eläkevakuutukseen ja pitkäaikaissäätämissopimukseen perustuvan suorituksen verotusta koskevia erityisiä säännöksiä

Jos vakuutukseen perustuva eläke tai pitkäaikaissäätämissopimukseen perustuva suoritus maksetaan lyhyemmässä ajassa kuin 10 vuodessa tai lyhyemmässä kuin 34 c §:n 5 momentin 1 kohdan mukaisessa ajassa taikka jos eläke tai suoritus maksetaan 34 c §:n 4 momentin vastaisesti, maksettu määrä luetaan pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Korotusta ei kuitenkaan määrätä siltä osin kuin verovelvollinen osoittaa, että maksuja ei ole vähennetty Suomen verotuksessa.

(2 mom. kumotaan)

Jos oikeus eläkkeeseen, suoritukseen tai säästövaroihin luovutetaan tai pantataan, lainana, luovutushintana tai muutoin saatu määrä luetaan vakuutetun, säästäjän tai varoihin oikeutetun pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Eläkettä tai suoritusta myöhemmin nostettaessa veronalaisesta määrästä vähennetään aiemmin tuloksi luettu määrä, ei kuitenkaan korotuksen osuutta.

Eläkettä tai suoritusta ei katsota saaduksi, jos vakuutuksenottaja tai säästäjä irtisanoo sopimuksen ja tekee uuden 34 c §:ssä säädetyt edellytykset täyttävän sopimuksen 34 c §:n 7

Voimassa oleva laki

momentissa tarkoitetun vakuutuksenantajan tai palveluntarjoajan kanssa. Edellytyksenä on, että kertyneet säästövarat siirretään suoraan uuden sopimuksen osapuolena olevalle edellä tarkoitetulle palveluntarjoajalle tai vakuutuksenantajalle.

Jos säästövarat siirretään muulle kuin 5 momentissa tarkoitetulle vakuutuksenantajalle tai palveluntarjoajalle tai uusi sopimus ei täytä 54 d §:ssä säädettyjä edellytyksiä, säästövarojen siirtohetken arvo luetaan vakuutuksenottajan tai säästäjän pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Eläkettä tai etuutta myöhemmin nostettaessa veronalaisesta määrästä vähennetään aiemmin tuloksi luettu määrä, ei kuitenkaan korotuksen osuutta.

Ehdotus

momentissa tarkoitetun vakuutuksenantajan tai palveluntarjoajan kanssa. Edellytyksenä on, että kertyneet säästövarat siirretään suoraan uuden sopimuksen osapuolena olevalle edellä tarkoitetulle palveluntarjoajalle tai vakuutuksenantajalle.

Jos säästövarat siirretään muulle kuin 5 momentissa tarkoitetulle vakuutuksenantajalle tai palveluntarjoajalle tai uusi sopimus ei täytä 34 c §:ssä säädettyjä edellytyksiä, säästövarojen siirtohetken arvo luetaan vakuutuksenottajan tai säästäjän pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Eläkettä tai etuutta myöhemmin nostettaessa veronalaisesta määrästä vähennetään aiemmin tuloksi luettu määrä, ei kuitenkaan korotuksen osuutta.

34 c §

Vapaaehtoisena yksilöllisenä eläkevakuutusena tai pitkäaikaissäästämissopimuksena pidettävät sopimukset

Edellä 34 a §:ssä tarkoitettuna vapaaehtoisena yksilöllisenä eläkevakuutusena tai pitkäaikaissäästämissopimuksena pidetään 2–7 momentin edellytykset täyttäviä sopimuksia.

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen on ottanut verovelvollinen tai hänen puolisonsa ja vakuutuksessa verovelvollinen on vakuutettuna.

Pitkäaikaissäästämissopimuksen on tehnyt verovelvollinen tai hänen puolisonsa ja sopimuksessa verovelvollinen on sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetussa laissa tarkoitettu varoihin oikeutettu.

Vakuutusopimuksen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaan:

1) vakuutusta ei voida takaisinostaa eikä säästömäärää nostaa 2 kohdassa mainittua ajankohtaa aiemmin muilla vakuutetun tai pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaan varoihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla kuin näiden vähintään vuoden kestäneen työttömyyden tai pysyvän työkyvyttömyyden tai osatyökyvyttömyyden, puolison kuoleman tai avioeron perusteella; ja

2) vanhuuseläkettä aletaan maksaa vakuutetulle tai pitkäaikaissäästämissopimukseen perustuvia suorituksia varoihin oikeutetulle aikaisintaan hänen saavutettuaan syntymävuotensa ja sopimuksen tekoajan perusteella alla olevan taulukon mukaan määräytyvän iän;

<i>a) sopimus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 2013</i>	
<i>syntymävuosi</i>	<i>eläkeikä, vuotta</i>
<i>1957 tai aiemmin</i>	<i>63</i>
<i>1958—1961</i>	<i>64</i>
<i>1962—1972</i>	<i>65</i>
<i>1973—1984</i>	<i>66</i>
<i>1985—1997</i>	<i>67</i>
<i>1998 tai myöhemmin</i>	<i>68</i>
<i>b) sopimus on tehty 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen</i>	
<i>syntymävuosi</i>	<i>eläkeikä, vuotta</i>
<i>1957 tai aiemmin</i>	<i>68</i>
<i>1958—1961</i>	<i>69</i>
<i>1962 tai myöhemmin</i>	<i>70</i>

Vakuutus- tai pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaan:

1) eläke tai muu suoritus maksetaan muissa kuin 4 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin määräajoin varoihin oikeutetun tai edunsaajan jäljellä olevan eliniän aikana tai vähintään 10 vuoden aikana siten, että kunkin vuonna suoritetaan enintään se osa jäljellä olevasta säästö määrästä, joka saadaan jakamalla jäljellä oleva säästö määrä jäljellä olevien maksuvuosien lukumäärällä; kalenterivuoden aikana eläkettä tai muuta suoritusta voidaan kuitenkin jäljellä olevasta säästö määrästä riippumatta maksaa aina 2 000 euroon asti;

2) sopimukseen perustuvaa oikeutta ei saa luovuttaa eikä pantata.

Vakuutuslaitos, talletuspankki, rahastoyhtiö tai sijoituspalveluyritys on 1 momentissa tarkoitettussa sopimuksessa sitoutunut antamaan Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset Verohallinnon määräämät tiedot Verohallinnon määräämällä tavalla.

Vakuutus on otettu Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuvasta tai siellä kiinteästä toimipaikasta toimivasta vakuutuslaitoksesta tai pitkäaikaissäästämissopimus on tehty Suomessa asuvan tai täällä kiinteästä toimipaikasta toimivan palveluntarjoajan kanssa.

54 d §

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksut

Verovelvollisella on oikeus vähentää 34 a §:ssä tarkoitettun oman eläkevakuutuksensa ja pitkäaikaissäästämissopimuksensa maksuja yhteensä 5 000 euroa vuodessa. Vähennyskelpoinen enimmäismäärä on kuitenkin 2 500 euroa, jos verovelvollisen työnantaja on verovuonna maksanut verovelvolliselle ottamansa vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja. Maksuja voidaan vähentää aikaisintaan siltä verovuodelta, jonka aikana vakuutettu tai varoihin oikeutettu täyttää 18 vuotta, ja viimeistään siltä vuodelta, jonka aikana eläkettä tai muuta suoritusta on alettu maksaa. Vähennysoikeus koskee vakuutusta, jonka on ottanut verovelvollinen tai hänen puolisonsa ja jossa verovelvollinen on vakuutettuna, sekä pitkäaikaissäästämissopimusta, jonka on tehnyt verovelvollinen tai hänen puolisonsa ja jossa verovelvollinen on sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annetussa laissa tarkoitettu varoihin oikeutettu.

(kumotaan)

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että sopimuksen mukaan:

1) vakuutusta ei voida takaisinostaa eikä säästö määrää nostaa 2 kohdassa mainittua ajankohtaa aiemmin muilla vakuutetun tai pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaan varoihin oikeutetun olosuhteisiin liittyvillä perusteilla kuin näiden vähintään vuoden kestäneen työttömyyden tai pysyvän työkyvyttömyyden

tai osatyökyvyttömyyden, puolison kuoleman tai avioeron perusteella; ja

2) vanhuuseläkettä aletaan maksaa vakuutetulle tai pitkäaikaissästämissopimukseen perustuvia suorituksia varoihin oikeutetulle aikaisintaan hänen saavutettuaan syntymävuotensa ja sopimuksen tekoajan perusteella alla olevan taulukon mukaan määräytyvän iän;

<i>a) sopimus on tehty ennen 1 päivää tammikuuta 2013</i>	
<i>syntymävuosi</i>	<i>eläkeikä, vuotta</i>
<i>1957 tai aiemmin</i>	<i>63</i>
<i>1958—1961</i>	<i>64</i>
<i>1962—1972</i>	<i>65</i>
<i>1973—1984</i>	<i>66</i>
<i>1985—1997</i>	<i>67</i>
<i>1998 tai myöhemmin</i>	<i>68</i>

<i>b) sopimus on tehty 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen</i>	
<i>syntymävuosi</i>	<i>eläkeikä, vuotta</i>
<i>1957 tai aiemmin</i>	<i>68</i>
<i>1958—1961</i>	<i>69</i>
<i>1962 tai myöhemmin</i>	<i>70</i>

Kertamaksullisen eläkevakuutuksen maksut eivät ole vähennyskelpoisia.

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, että sopimuksen mukaan:

1) eläke tai muu suoritus maksetaan muissa kuin 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa toistuvina erinä vuosittain tai lyhyemmin määräajoin varoihin oikeutetun tai edunsaajan jäljellä olevan eliniän aikana tai vähintään 10 vuoden aikana siten, että kunkin vuonna suoritetaan enintään se osa jäljellä olevasta säästömäärästä, joka saadaan jakamalla jäljellä oleva säästömäärä jäljellä

*olevien maksuvuosien lukumäärällä; kalenterivuoden aikana eläkettä tai muuta suoritusta voidaan kuitenkin jäljellä olevasta säästö-
määrästä riippumatta maksaa aina 2 000 eu-
roon asti;*

2) sopimukseen perustuvaa oikeutta ei saa luovuttaa eikä pantata.

5 momentti on kumottu L:lla 14.12.2012/792.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin maksuihin voi sisältyä myös eläkevakuutukseen liittyvään kuolemanvaravakuutukseen kohdistuvia maksuja siltä osin kuin kuolemanvarakorvaus ei ylitä eläkevakuutuksen säästöä.

Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, että vakuutuslaitos, talletuspankki, rahastoyhtiö tai sijoituspalveluyritys on 1 momentissa tarkoitettussa sopimuksessa sitoutunut antamaan Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset Verohallinnon määräämät tiedot Verohallinnon määräämällä tavalla.

Mitä 1 momentissa säädetään työnantajan ottamasta vakuutuksesta, sovelletaan vastavasti vakuutukseen, jonka avoin yhtiö on ottanut yhtiömiehelleen, kommandiittiyhtiö vastuunalaiselle yhtiömiehelleen ja osakeyhtiö sellaiselle osakkaalleen, jota ei työntekijän eläkelain 7 §:n mukaan pidetä mainittua lakia sovellettaessa työsuhteessa olevana.

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksut ovat vähennyskelpoisia vain, jos vakuutus on otettu Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuvasta tai siellä kiinteästä toimipaikasta toimivasta vakuutuslaitoksesta. Pitkäaikaisäästämissopimuksen maksut ovat vähennyskelpoisia vain, jos sopimus on tehty Suomessa asuvan tai täällä kiinteästä toimipaikasta toimivan palveluntarjoajan kanssa. Lukuun ottamatta henkilöä, joka on ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen Suomeen muuttamista edeltäneiden viiden vuoden aikana, ulkomailta Suomeen muuttaneen henkilön maksamat vakuutuksen maksut ovat kuitenkin 1–8 momentin mukaisesti vähennyskelpoisia hänen verotuksessaan muuttovuodelta ja kolmelta sitä seuraavalta vuodelta, jos maksut perustuvat vakuutukseen, joka on otettu vähintään yhtä vuotta ennen henkilön Suomeen muuttamista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

60 §

60 §

Alijäämä ja pääomatulolajin tappio

Alijäämä ja pääomatulolajin tappio

Edellä 54 d §:ssä tarkoitetut maksut vähennetään pääomatuloista 1 momentissa tarkoitettujen vähennysten jälkeen. Jos vähennysten yhteismäärä on suurempi kuin veronalaisen pääomatulojen yhteismäärä, verovelvollisella on oikeus tehdä verosta 131 a ja 132–134 §:ssä tarkoitettu erityinen alijäämähyvitys. Maksujen perusteella ei vahvisteta pääomatulolajin tappiota.

(3 mom. kumotaan)

68 §

68 §

Työnantajan maksamat vakuutusmaksut

Työnantajan maksamat vakuutusmaksut

Työnantajan maksamat työntekijälleen ottaman 54 d §:n 2 momentin 2 kohdassa, 4 momentin 1 kohdassa sekä 5 ja 7 momenteissa säädetty edellytykset täyttävän vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut katsotaan vakuutetun veronalaiseksi ansiotuloksi kuitenkin vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä verovuonna ylittää 8 500 euroa.

Työnantajan maksamat työntekijälleen ottaman 34 c §:n 4 momentin 2 kohdassa, 5 momentin 1 kohdassa sekä 6 momentissa säädetty edellytykset täyttävän vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut katsotaan vakuutetun veronalaiseksi ansiotuloksi kuitenkin vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä verovuonna ylittää 8 500 euroa.

Työnantajan maksamat kollektiivisen lisäeläketurvan maksut eivät ole työntekijän veronalaista tuloa.

Kollektiivisella lisäeläketurvalla tarkoitetaan työnantajan työntekijöistä koostuvalle henkilöpiirille järjestämää vapaaehtoista lisäeläketurvaa, jonka henkilöpiiri on määritelty ryhmittäin työalan tai muun siihen verrattavan perusteen mukaan siten, ettei se tosiasiassa kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määrättyihin henkilöihin. Kollektiivisena lisäeläketurvana ei pidetä järjestelyä, joka on tarkoitettu koskemaan vain yhtä työnantajan palveluksessa olevaa henkilöä kerrallaan.

96 a §

Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut

Verovelvollisella on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan eläkesäätiössä, eläkekassassa tai vakuutusyhtiössä kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta suorittamiensa maksuja 5 prosenttia eläketurvan järjestäneen työnantajan verovelvolliselle verovuonna maksaman palkan määrästä, kuitenkin enintään 5 000 euroa vuodessa. Maksut eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ylittää työnantajan lisäeläketurvasta maksaman määrän. Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, että eläkettä aletaan vanhuuseläkkeenä maksaa aikaisintaan vakuutetun täytettyä 54 d §:n 2 momentin 2 kohdan b alakohdassa säädetyn iän.

(kumotaan)

Kollektiivisella lisäeläketurvalla tarkoitetaan työnantajan työntekijöistä koostuvalle henkilöpiirille järjestämää vapaaehtoista lisäeläketurvaa, jonka henkilöpiiri on määritelty ryhmittäin työalan tai muun siihen verrattavan perusteen mukaan siten, ettei se tosiasiasa kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määrättyihin henkilöihin. Kollektiivisena lisäeläketurvana ei pidetä järjestelyä, joka on tarkoitettu koskemaan vain yhtä työnantajan palveluksessa olevaa henkilöä kerrallaan.

Muusta kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa asuvasta tai siellä kiinteästä toimipaikasta toimivasta vakuutuslaitoksesta otetun vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksut eivät ole vähennyskelpoisia. Ulkomailta Suomeen muuttaneen henkilön, lukuun ottamatta henkilöä, joka on ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen Suomeen muuttamista edeltäneiden viiden vuoden aikana, maksamat tällaisen vakuutuksen maksut ovat vähennyskelpoisia hänen verotuksessaan muuttovuodelta ja kolmelta sitä seuraavalta vuodelta, jos maksut perustuvat vakuutukseen, joka on otettu vähintään yhtä vuotta ennen henkilön Suomeen muuttamista.

131 a §

Erityinen alijäämähyvitys

Jos luonnollisen henkilön 60 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vähennysten ja 54 d §:n

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nojalla vähennyskelpoisten maksujen yhteismäärä on suurempi kuin veronalaisten pääomatulojen yhteismäärä, pääomatulon tuloveroprosentin mukainen osuus yli menevästä osasta, kuitenkin enintään pääomatulon tuloveroprosentin mukainen osuus mainituista maksuista, vähennetään ansiotulon verosta (erityinen alijäämähyvyys).

132 §

Alijäämähyvitysten vähentäminen verovelvollisen valtionverosta

Erityinen alijäämähyvyys vähennetään ensisijaisesti ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta sen jälkeen, kun verosta on vähennetty muut verosta tehtävät vähennykset opintolainavähennyistä lukuun ottamatta. Erityinen alijäämähyvyys vähennetään alijäämähyvityksen jälkeen.

133 §

Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista

Siltä osin kuin erityinen alijäämähyvyys ylittää ansiotulosta suoritettavan tuloveron määrän, se vähennetään kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa sen jälkeen, kun näistä veroista on tehty muut niihin kohdistuvat vähennykset.

134 §

Alijäämähyvityksen siirtäminen puolisolle

Mitä 1 momentissa säädetään alijäämähyvityksestä, sovelletaan vastaavasti erityiseen alijäämähyvitykseen. Erityinen alijäämähyvyys vähennetään puolison verosta kuitenkin ilman vaatimusta.

Ehdotus

132 §

Alijäämähyvitysten vähentäminen verovelvollisen valtionverosta

(2 mom. kumotaan)

133 §

Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista

(2 mom. kumotaan)

134 §

Alijäämähyvityksen siirtäminen puolisolle

(2 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lain 34 b §:n 1 momentista poiketen korotusta ei määrätä, jos verovelvolliselle maksetaan kertasuorituksena vakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen kertyneet säästövarat kokonaisuudessaan, suorituksen suuruus on enintään 5 000 euroa ja suoritus maksetaan kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, eikä verovelvollinen ole maksanut vakuutukseen tai pitkäaikaissäästämissopimukseen maksuja tämän lain voimaantulon jälkeen.*

2.

Laki

korkotulon lähdeverosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkotulon lähdeverosta annetun lain (1341/1990) 4 §:n 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 735/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Veronalaisuutta koskevat poikkeukset

Veronalaisuutta koskevat poikkeukset

Korkotulon lähdeveroa ei ole suoritettava:

Korkotulon lähdeveroa ei ole suoritettava:

3) sellaiselle talletukselle ja joukkovelkakirjalainalle maksetusta korosta, johon säästäjän varat on tuloverolain 54 d §:ssä tarkoitettun pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaisesti sijoitettu;

3) sellaiselle talletukselle ja joukkovelkakirjalainalle maksetusta korosta, johon säästäjän varat on tuloverolain 34 c §:ssä tarkoitettun pitkäaikaissäästämissopimuksen mukaisesti sijoitettu;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 a §:n 1 momentti, 16 §:n 2 ja 3 momentti ja 17 §:n 6 ja 7 momentti,
sellaisena kuin ne ovat 15 a §:n 1 momentti laissa 55/2018, 16 §:n 2 momentti laissa 733/2019, 16 §:n 3 momentti ja 17 §:n 6 momentti laissa 520/2010 sekä 17 §:n 7 momentti laissa 452/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 a §

15 a §

Ulkomaisen työnantajan tiedonantovelvollisuus

Ulkomaisen työnantajan tiedonantovelvollisuus

Ulkomaisen työnantajan on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettun vuokratun työntekijän työskentelyn arvioidusta kestosta ja työn teettäjistä sekä tämän lain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot maksetusta palkasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta.

Ulkomaisen työnantajan on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettun vuokratun työntekijän *ja tuloverolain 13 §:ssä tarkoitettun suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän* työskentelyn arvioidusta kestosta ja työn teettäjistä sekä tämän lain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot maksetusta palkasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta.

16 §

16 §

Meno- ja vähennystietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus

Meno- ja vähennystietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus

Vakuutuslaitoksen, eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen, ulkomaisen vakuutus- tai eläkelaitoksen Suomessa olevan edustajan tai välittäjän *sekä talletuspankin, rahastoyhtiön ja sijoituspalveluyrityksen* on toimitettava Verohallinnolle tiedot verovelvollisen maksamista eläkevakuutuksen *ja pitkäaikaissästämissopimuksen* maksuista *sekä selvitys maksujen*

Vakuutuslaitoksen, eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen *sekä* ulkomaisen vakuutus- tai eläkelaitoksen Suomessa olevan edustajan tai välittäjän on toimitettava Verohallinnolle tiedot verovelvollisen maksamista eläkevakuutuksen maksuista. Lisäksi vakuutuslaitoksen ja ulkomaisen vakuutuslaitoksen Suomessa olevan edustajan tai välittäjän on toimitettava

Voimassa oleva laki

vähennyskelpoisuudesta. Lisäksi vakuutuslaitoksen ja ulkomaisen vakuutuslaitoksen Suomessa olevan edustajan tai välittäjän on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 1 a §:ssä tarkoitetun apurahan-saajan maksamasta pakollisesta ryhmähenki-vakuutusmaksusta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitauti-lain (873/2015) mukaisesta tapaturmavakuu-tusmaksusta. Vastaava selvitys on annettava myös verovelvolliselle.

Työnantajan tai muun suorituksenmaksajan on toimitettava Verohallinnolle tiedot perimistään työntekijän eläkemaksuista, työttö-myysvakuutusmaksusta samoin kuin tuloverolain 96 ja 96 a §:ssä tarkoitetuista mak-suista.

17 §

Muita tietoja koskeva sivullisen yleinen tie-donantovelvollisuus

Työnantajan ja tuloverolain 54 d §:ssä tar-koitettuna muun vakuutuksenottajan on ilmoi-tettava Verohallinnolle ne verovelvolliset, joille se on verovuonna maksanut vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja. Työnantajan on lisäksi ilmoitettava Verohal-linnolle kunkin työntekijän osalta maksa-mansa kollektiivisen lisäeläketurvan maksut.

Jokaisen, joka teettää työtä tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettulla vuokratulla työntekijällä, on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot työntekijän vuokralle antaneesta yrityksestä, jos kansain-välinen sopimus ei estä veron perimistä työn-tekijän palkasta. Lisäksi tällöin on toimitet-tava tieto yrityksen työntekijöiden lähettämi-sestä annetun lain 8 §:n mukaisesti asetetusta edustajasta. Tiedot on toimitettava sitä kalen-terikuukautta seuraavan kuukauden loppuun mennessä, jonka aikana yrityksen ensimmäi-

Ehdotus

Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 1 a §:ssä tarkoitetun apurahan-saajan maksamasta pakollisesta ryhmähenki-vakuutusmaksusta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) ja maata-lousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitauti-lain (873/2015) mukaisesta tapaturmavakuu-tusmaksusta. Vastaava selvitys on annettava myös verovelvolliselle.

Työnantajan tai muun suorituksenmaksajan on toimitettava Verohallinnolle tiedot perimistään työntekijän eläkemaksuista, työttö-myysvakuutusmaksusta samoin kuin tuloverolain 96 §:ssä tarkoitetuista maksuista.

17 §

Muita tietoja koskeva sivullisen yleinen tie-donantovelvollisuus

Työnantajan ja tuloverolain 68 §:n 4 mo-mentissa tarkoitettuna muun vakuutuksenotta-jan on ilmoitettava Verohallinnolle ne verovelvolliset, joille se on verovuonna maksanut vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja. Työnantajan on lisäksi ilmoitettava Verohallinnolle kunkin työntekijän osalta maksamansa kollektiivisen lisäeläketurvan maksut.

Jokaisen, joka teettää työtä tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettulla vuokratulla työntekijällä tai tuloverolain 13 §:ssä tarkoi-tettulla suomalaisella aluksella toimessa ole-valla vuokratulla työntekijällä, on toimitet-tava Verohallinnolle verotusta varten tarpeel-liset tiedot työntekijän vuokralle antaneesta yrityksestä, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta. Lisäksi tällöin on toimitettava tieto yrityksen työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 8 §:n mu-kaisesti asetetusta edustajasta. Tiedot on toi-mitettava sitä kalenterikuukautta seuraavan

Voimassa oleva laki

nen työntekijä aloittaa työskentelyn työn teettäjälle. Edellä mainituissa tiedoissa tapahtuneesta muutoksesta on ilmoitettava Verohallinnolle muutosta seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.

Ehdotus

kuukauden loppuun mennessä, jonka aikana yrityksen ensimmäinen työntekijä aloittaa työskentelyn työn teettäjälle. Edellä mainituissa tiedoissa tapahtuneesta muutoksesta on ilmoitettava Verohallinnolle muutosta seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lain 16 §:n 2 ja 3 momentti ja 17 §:n 6 momentti tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027 ja niitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2027 annettaviin tietoihin. Vuotta 2027 edeltävältä ajalta annettaviin tietoihin sovelletaan 31 joulukuuta 2026 voimassa olleita säännöksiä.*

4.

Laki

rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 16 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 16 a §:n 1 momentti sellaisena kuin se on laissa 1226/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 a §

Rajoitetusti verovelvollisen työntekijän saaman tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettun palkan osalta toimitetaan ennakonkanto, jos palkan maksaja ei ole velvollinen perimään palkasta lähdeveroa ja kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä palkasta. Työntekijän on haettava ennakonkantoa Suomessa työskentelyn aloittamista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.

16 a §

Rajoitetusti verovelvollisen työntekijän saaman tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettun *palkan ja tuloverolain 13 §:ssä tarkoitetun suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän saaman* palkan osalta toimitetaan ennakonkanto, jos palkan maksaja ei ole velvollinen perimään palkasta lähdeveroa ja kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä palkasta. Työntekijän on haettava ennakonkantoa Suomessa työskentelyn aloittamista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vero-
vuodelta 2026 toimitettavassa verotuksessa.
Lakia sovelletaan palkkatuloon, joka on saatu
1 päivänä tammikuuta 2026 tai sen jälkeen.*

5.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 6 §:n 2 momentin 10, 15 ja 17 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Tulorekisteriin talletettavat tulotiedot ja muut tiedot

Tulorekisteriin talletettavat tulotiedot ja muut tiedot

Palkanmaksajan maksamista suorituksista ja muuna kuin rahana antamista eduista talletetaan seuraavat verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 3 luvun sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 16 §:n ja 29 §:n 3 momentin nojalla ilmoitettavat tiedot:

Palkanmaksajan maksamista suorituksista ja muuna kuin rahana antamista eduista talletetaan seuraavat verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 3 luvun sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 16 §:n ja 29 §:n 3 momentin nojalla ilmoitettavat tiedot:

10) ulkomaisen työnantajan tai työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 8 §:n mukaisesti asetetun edustajan antamat tiedot tuloverolain (1535/1992) 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettusta palkasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä palkasta sekä muusta palkasta silloin, kun palkansaaja jatkuvasti oleskelee Suomessa yli kuuden kuukauden ajan sekä asetettua edustajaa koskevat tiedot;

10) ulkomaisen työnantajan tai työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 8 §:n mukaisesti asetetun edustajan antamat tiedot tuloverolain (1535/1992) 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitettusta palkasta ja 13 §:ssä tarkoitettua suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän palkasta, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä palkasta sekä muusta palkasta silloin, kun palkansaaja jatkuvasti oleskelee Suomessa yli kuuden kuukauden ajan sekä asetettua edustajaa koskevat tiedot;

15) tiedot työntekijältä perityistä tuloverolain 96 ja 96 a §:ssä tarkoitetuista pakollisista vakuutusmaksuista ja kollektiivisen lisäeläketurvan maksuista sekä mainitun lain 54 d §:ssä tarkoitetuista vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuista;

15) tiedot työntekijältä perityistä tuloverolain 96 §:ssä tarkoitetuista pakollisista vakuutusmaksuista sekä mainitun lain 34 c §:ssä tarkoitetuista vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuista;

Voimassa oleva laki

17) ulkomaisen työnantajan tai työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 8 §:n mukaisesti asetetun edustajan antamat tiedot tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitetun vuokratun työntekijän työskentelyn arvioidusta kestosta ja palkan määrästä sekä työn teettäjistä, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta sekä asetettua edustajaa koskevat tiedot;

Ehdotus

17) ulkomaisen työnantajan tai työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 8 §:n mukaisesti asetetun edustajan antamat tiedot tuloverolain 10 §:n 4 c kohdassa tarkoitetun vuokratun työntekijän ja 13 §:ssä tarkoitetun suomalaisella aluksella toimessa olevan vuokratun työntekijän työskentelyn arvioidusta kestosta ja palkan määrästä sekä työn teettäjistä, jos kansainvälinen sopimus ei estä veron perimistä työntekijän palkasta sekä asetettua edustajaa koskevat tiedot.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lain 6 §:n 2 momentin 15 kohta tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.*

6.

Laki

ennakkoperintälain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on laissa
1225/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

Ennakkoperintärekisteri

Ennakkoperintärekisteri

Rajoitetusti verovelvollinen voidaan kuitenkin merkitä ennakkoperintärekisteriin ainoastaan silloin, kun hänellä on Suomessa kiinteä toimipaikka tai hänen kotipaikkansa on valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus.

Rajoitetusti verovelvollinen voidaan kuitenkin merkitä ennakkoperintärekisteriin ainoastaan silloin, kun hänellä on Suomessa kiinteä toimipaikka tai hänen kotipaikkansa on *Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai* valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 51 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 51 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

51 §

51 §

Suorituksen maksajaa koskevia erityisiä säännöksiä

Suorituksen maksajaa koskevia erityisiä säännöksiä

Suorituksen maksajalle määrättävä ennakonpidätys on *enintään* 40 prosenttia maksetuista suorituksista.

Suorituksen maksajalle määrättävä ennakonpidätys on 40 prosenttia maksetuista suorituksista. *Jos ennakoperintälaissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään tai jos Verohallinto on ennakoperintälaissa olevan valtuutuksen nojalla määrännyt kyseistä suoritusta koskevasta muusta ennakonpidätysprosentista, määrätään ennakonpidätys suorituksen maksajalle tämän prosentin mukaan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

veronkantolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan veronkantolain (11/2018) 28 § sekä
muutetaan 20 §:n 2 momentti ja 32 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 §

20 §

Aiheettoman maksun palauttaminen

Aiheettoman maksun palauttaminen

Palautettavaan määrään sovelletaan, mitä
palauttamisesta 28 §:ssä ja 32 §:n 1 momen-
tissa säädetään.

Palautettavaan määrään sovelletaan, mitä
palauttamisesta 32 §:n 1 momentissa sääde-
tään.

28 §

Palautuksen säilyttäminen

*Jos veroja ei ole suorittamatta eikä palau-
tusta ole käytettävä muiden saatavien suori-
tukseksi, Verohallinto voi verovelvollisen
pyynnöstä säilyttää palautuksen tulevien mak-
suvelvoitteiden suoritukseksi.*

(kumotaan)

*Verohallinto voi antaa tarkempia määräyk-
siä palautuksen säilyttämiseen liittyvistä vero-
velvollisia ja verolajia koskevista rajoituk-
sista, aikarajoituksista ja euromääräisistä ra-
joituksista sekä muusta palautuksen säilyttä-
miseen liittyvästä menettelystä.*

32 §

32 §

*Palautettavan määrän maksamista koskevat
rajoitukset*

*Palautettavan määrän maksamista koskevat
rajoitukset*

Verohallinto maksaa palautettavat määrät
verovelvolliselle, jos niiden palautusten ja
maksujen yhteismäärä, joita ei ole käytetty ve-
rojen suoritukseksi, on vähintään 10 euroa.

Verohallinto maksaa palautettavat määrät
verovelvolliselle, jos niiden palautusten ja
maksujen yhteismäärä, joita ei ole käytetty ve-
rojen suoritukseksi, on vähintään 10 euroa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Palautettava määrä voidaan jättää maksamatta, jos sitä säilytetään tulevien maksuvelvoitteiden suorituksiksi 28 §:n nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

Verohallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Verohallinnosta annettuun lakiin (503/2010) uusi 2 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 c §

Vuokratyövoiman käyttö

Mitä 2 b §:ssä säädetään, sovelletaan myös siinä tarkoitettujen avustavien tehtävien tekemistä varten vuokrattuun henkilöstöön, joka ei ole työsuhteessa Verohallintoon, mutta joka toimii työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla Verohallinnon johdon ja valvonnan alaisena (vuokrattu työvoima).

Vuokrattua työvoimaa voidaan 1 momentin lisäksi käyttää myös avustavissa puhelinpalvelutehtävissä. Avustavalla puhelinpalvelulla tarkoitetaan tiedon välittämistä verovelvollisille verotusta koskevan lainsäädännön ja ohjeiden sisällöstä. Avustavassa puhelinpalvelussa ei hoideta tehtäviä, joihin kuuluu verotusta koskevan päätöksentekovallan käyttöä.

Vuokrattuun työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta hänen hoitaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
